

TE 'ĒKĀLESIA A IESU MESIA I TE FEIĀ MO'A I TE MAU MAHANA HOPE'A NEI • 'ĀTOPA 2019

Liahona

**Te mau tamari'i e fa'aruru
i te hōho'a faufau—Nāhea
te here e nehenehe e
tauturu, 'api 36**

Te māramarama o te hi'o
'evanelia, 'api 12

5 rāve'a i pāruru ai Iesu
i te mau tamari'i, 'api 18

Fa'ahanahana 100 matahiti
ha'amaita'ira'a hiero
i Pātifita nei, 'api 28

TEI 'Ō
NEI TE
'ĒKĀLESIA

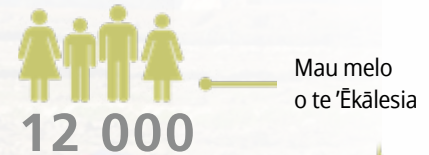
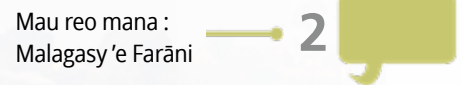
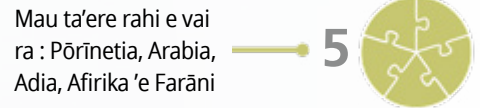
Antananarivo Madagascar

ar

Teie te tahi mau ha'amaramaramara'a nō ni'a ia Madagascar 'e te 'Ēkalesia :

1986 Te melo Malagasy mātāmua i bāpetizohia i Bordeaux (Farāni)

1990 E pae ta'ata tei bāpetizohia 'e tei ha'amauhia.

1998 Misiōni mātāmua

2000 Titi mātāmua

HŌHOA NA GUÉTTY IMAGES

'Ua here lesu i tā tātou mau tamarī'i

Erave rahi taimē tō'u ferurira'a i te mau tamarī'i. E mea au nā'u te mau tamarī'i i roto i tō'u mau fētī'i 'e te mau hoa. Hau atu, nā roto i tā'u 'ohipa nō te mau ve'a a te 'Ēkālesia, e hāmani 'e e pāpā'i au i te tahi mau 'api nā te mau tamarī'i 'ati a'e i te ao nei. 'A piti a'e rā matahiti, 'ua puta mai i roto i tō'u ferurira'a ē, 'aita vau i tuatāpapa a'enei i roto i te mau pāpā'ira'a mo'a nō ni'a i te mau tamarī'i. Nō reira, 'ua fa'aoti au e ta'io i te Faufa'a 'Āpī 'e te Buka a Moromona ma te hi'o ta'a 'ē e aha tā'u e nehenehe e 'apo mai nō ni'a i teie pupu ta'ata iti.

'Ua tauī roa tō'u orara'a i te reira 'ohipa. I roto i te mau parau mau tā'u i tāpe'a mai, te mea hau roa a'e, 'o te māramaramara'a rahi atu ā ia nō te ha'apa'ora'a lesu i te mau tamarī'i. 'Ua tāvini 'oia ia rātou 'ei pupu ta'a 'ē, ta'a 'ē i te tahi atu mau ta'ata, fa'ahou 'e fa'ahou ā. Nāhea tā tātou e nehenehe ai e pe'e i tōna hi'ora'a?

Tē fa'a'ite nei tā'u parau ve'a i te 'api 18 i te tahi o te mau ha'apī'ira'a tā'u i 'ohi haere mai i roto i terā 'ohipa tuatāpapara'a pāpā'ira'a mo'a, 'āpithia e te mau mana'o 'e te mau parau a te feiā tōro'a i roto i te āraira'a hāmani-'ino-ra'a.

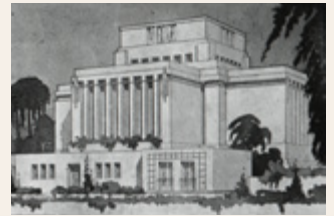
E mea faufa'a roa ho'i te mau tamarī'i. Maita'i ē e tī'a ia tātou 'ia 'ohipa 'āmui nō te pāruru 'e nō te ha'apūai ia rātou, nō te rave ia rātou mai tā lesu e nā reira.

Ma te here,
Marissa Widdison

Te mau ha'amaita'ira'a nō te hi'ora'a 'evanelia
Elder Gary E. Stevensen

12

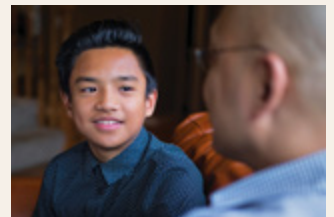
Te hiero nō Laie (Vaihī) :
E tenetere putuputura'a
Clinton D. 'e Angela R. Christensen

28

Te vaira'a 'e te vaira'a ra :
terā te uira'a
Elder Joni L. Koch

24

Te fifi nō te hōho'a faufau :
pāruru, pāhono 'e rapa'au
Joy D. Jones

36

Tāpura

5 Pāruru i te mau tamarī'i i te hōho'a faufau 🕒

6 Mau hi'ora'a nō te fa'aro'o

Wilson Di Paula—San José, Uruguay 🕒

I tō Wilson humara'ahia nā roto i te hō'ē 'ati mōtō 'e i te pohera'a tāna vahine i muri iho, 'aita 'oia i 'ite fa'ahou e aha te rave. 'Ua hōro'a rā te 'evanelia i te mau pāhonora'a.

8 Parau tumu nō te aupurura'a

Tē mo'e ra ānei ia 'outou teie tuha'a faufa'a rahi nō te aupurura'a ?

'Eiaha tātou e « 'oto [noa 'e] te feiā e 'oto ra », e « 'oa'oa ato'a [rā] i te feiā e 'oa'oa ra ». Teie e maha rāve'a nō te rave i te reira.

12 Te mau ha'amaita'ira'a nō te hi'ora'a 'evanelia

Nā Elder Gary E. Stevenson

'A tāpe'a noa ai tātou i te 'aifāitora'a pae vārua, e noa'a mai te hi'ora'a 'evanelia maita'i atu ā.

18 Pāruru i te mau tamarī'i

Nā Marissa Widdison

'Ua here 'e 'ua pāruru Iesu Mesia i te mau tamarī'i. Nāhea e tī'a ai ia 'oe 'ia pe'e i tōna hi'ora'a ?

24 Te vaira'a 'e te vaira'a ra : terā te uira'a

Elder Joni L. Koch

E mea 'ōhie 'ia ha'avā i te ta'ata, e hi'o maita'i rā tātou 'eiaha e ha'avā parau tī'a 'ore atu 'e 'ia hi'o tātou i te ta'ata mai tā te Atua e hi'o nei ia rātou.

28 Te hiero nō Laie (Vaihi) : E tenetere putuputura'a

Nā Clinton D. 'e Angela R. Christensen

'Ua 100 matahiti tō te hiero nō Vaihi hōro'ara'a i te feiā mo'a 'ati a'e ia Pātifita i te rāve'a nō te fāri'i i te mau ha'amaita'ira'a hiero.

32 Te reo 'o te feiā mo'a i te mau mahana hope'a nei 🕒

'Ua arata'ihia e piti tuahine nō te rave i te tahi tāvinira'a ; 'ua fa'atupu te poro'i a te mau misiōnare i te 'ohipa ta'a 'ē ; 'ua fa'aoti hō'ē 'episekōpo e aha tē rave i tāna moni hau ; 'ua tauturu te hō'ē rata e tātā'i i te hō'ē aura'a tei pēpē maita'i.

36 Te fifi nō te hōho'a faufau : pāruru, pāhono 'e rapa'au

Nā Joy D. Jones

Tē fifi nei te mau tamarī'i 'e te fa'aruru nei rātou i te hōho'a faufau, e tī'a rā i tō 'outou here 'ia tauturu ia rātou 'ia 'ape 'e 'ia upo'oti'a i tō te reira mana 'ino mau.

🕒 Mau tai'ora'a vitiviti

I nī'a i te tāpo'i
Hōho'a nō roto mai i te
Getty Images ; fa'a'ohipa-
hia nō te fa'ahōho'ara'a, e
mau ta'ata nō te fa'ahōho'a

Mau tuha'a

Feiā 'āpī pa'ari

42

Tē pāhono nei teie 'āva'e e aha tē rave mai te mea e arapae 'oe i te hō'ē ta'ata e tāfifi nei i te hōho'a faufau ma te fa'a'ite i te tahi mau 'ā'amu fa'atupu tīa'ira'a nō te tahi mau ta'ata tei fa'aruru i te hōho'a faufau i roto i tā rātou arapaera'a.

Feiā 'āpī

50

E aha te aura'a e riro 'ei hoa mau, nāhea te hō'ē taure'are'a e fa'a'ite nei i te 'evanelia, 'e te ha'amana'ora'a i te 'ōfa'i tihi rahi o te 'Ekalesia.

Tamarī'i

Hoa

'Apo mai nāhea i te here ia vetahi 'ē mai tā Iesu i here. 'Ua tauturu te hō'ē pure ia Prodi i te taime 'a rī'arī'a ai 'oia. 'Ua riro mai Florence 'ei utuutu ma'i. E nehenehe tā 'oe e fa'a'aine-ine nō te hiero.

MAU PARAU VE'A TA'A 'E I NI'A NOA I TE ROROUIRA

'Ua aro vau nō te upō'oti'a i ni'a i te hōho'a faufau. Nō te aha ia 'aita ōna ?

'Ua tāpe'ahia te i'oa

Tē fa'atī'a nei te hō'ē taure'are'a tamāhine nō Guatemala i tōna tūru'ira'a i ni'a i te Fatu nō te rave i te hō'ē fa'aotira'a fifi roa.

Haere i mua i muri iho i te 'itera'a tē fa'a'ohipa nei tā'u tāne momo'a i te hōho'a faufau

'Ua tāpe'ahia te i'oa

'Ua fa'a'ite mai te tahi taure'are'a tamāhine nō Tahiti i tōna mana'o e aha tā te hōho'a faufau i rave i ni'a i tōna tā'amura'a 'e tōna hoa.

Nāhea vau i te 'ohipa 'ia ha'apāpū mai te hō'ē ta'ata ē tē 'aro nei 'oia i te hōho'a faufau

'Ua tāpe'a-'ōmo'e-hia te i'oa

'Ia 'ite 'oe ē tē fa'a'ohipa ra te tahi ta'ata i te hōho'a faufau, e nehenehe te mau huru mana'o ato'a e tae mai, 'ua tūru'ī rā teie taure'are'a i ni'a i te Fa'aora nō te 'ite nāhea i te rave i te reira nā roto i te here.

'ITE RAHI ATU Ā

I roto i te fa'anahora'a Vaira'a buka 'evanelia 'aore rā i ni'a ia liahona.ChurchofJesusChrist.org, e nehenehe tā 'outou :

- E 'ite i teie nei ve'a.
- E 'ite i te mau mea i ni'a noa i te roro uira.
- 'Imi i te mau ve'a tahito.
- Hāpono i tā 'outou mau 'ā'amū 'e mau mana'o.
- Tāpa'o i te i'oa nō te fāri'i i te ve'a 'aore rā nō te hōro'a 'ei ta'o'a hōro'a.
- Ha'amaita'i atu ā i te tuatāpapara'a maoti te mau rāve'a roro uira.
- Fa'a'ite i te ta'ata i te mau parau ve'a 'e te mau video au roa a'e.
- Fa'auta uira 'aore rā nene'i i te mau parau ve'a.

NIUNIU MAI IA MĀTOU

E hāpono mai i tā 'outou mau uira'a 'e mau mana'o i te liahona@ChurchofJesusChrist.org.

Hāpono mai i tā 'outou mau 'ā'amū au nō te fa'a'itoito i te fa'aro'o i te liahona.ChurchofJesusChrist.org 'aore rā nā roto i te rata i te :

Liahona, flr. 23

50 E. North Temple Street
Salt Lake City, UT 84150-0023, USA

**'ATOPA 2019 BUKA 21 NO. 3
LIAHONA 18610 895**

Ve'a nā te ao tā'ato'a nei a te 'Ekalesia a Iesu Mesia i te Feiā Mo'a i te Mau Mahana Hope'a Nei.

Te Peresidenira'a Mātāmua : Russell M.

Nelson, Dallin H. Oaks, Henry B. Eyring
Te pupu nō te Tino 'Ahuru Ma Piti 'āpōsetolo : M. Russell Ballard, Jeffrey R. Holland, Dieter F. Uchtdorf, David A. Bednar, Quentin L. Cook, D. Todd Christofferson, Neil L. Andersen, Ronald A. Rasband, Gary E. Stevenson, Dale G. Renlund, Gerrit W. Gong, Ulisses Soares

Pāpā'i ve'a fa'atere : Randy D. Funk

Feiā tauturu : Becky Craven, Sharon Eubank, Cristina B. Franco, Walter F. González, Larry S. Kacher, Adrián Ochoa, Michael T. Ringwood, Vern P. Stanfill

Tī'a Fa'atere rahi : Richard I. Heaton

Tī'a Fa'atere nō te mau ve'a 'a te 'Ekalesia : Allan R. Loyborg

Tī'a Fa'atere ha'apa'o faufā'a : Garff Cannon

Tī'a Fa'atere pāpā'i ve'a : Adam C. Olson

Tauturu Tī'a Fa'atere rahi : Ryan Carr

Tauturu nene'ira'a : Camila Castrillón

Pūpū papa'i ve'a : David Dickson, David A. Edwards, Matthew D. Flitton, Garrett H. Garff, Jon Ryan Jensen, Charlotte Larcabal, Michael R. Morris, Eric B. Murdock, Joshua J. Perkey, Jan Pinborough, Richard M. Romney, Mindy Selu, Lori Fuller Sosa, Chakell Wardleigh, Marissa Widdison

Tī'a Fa'atere rahi nō te 'Ohipa Pēnira'a :

J. Scott Knudsen

Tī'a Fa'atere nō te 'Ohipa Pēnira'a :

Tadd R. Peterson

Hōho'a : Jeanette Andrews, Fay P. Andrus, Mandie Bentley, C. Kimball Bott, Thomas Child, Joshua Dennis, David Green, Colleen Hincley, Eric P. Johnsen, Susan Lofgren, Scott M. Mooy, Mark W. Robison, K. Nicole Walkenhorst

Ta'ata Fa'au i te Parau Faturā'a :

Collette Nebeker Aune

Fa'atere nō te 'Ohipa Hāmanira'a :

Jane Ann Peters

Hāmanira'a : Ira Glen Adair, Julie

Burdett, Thomas G. Cronin, Bryan W. Gygi, Ginny J. Nilson, Marrison M. Smith

Hī'opo'ara'a hou te nene'ira'a : Joshua

Dennis, Ammon Harris

Tī'a Fa'atere nō te Nene'ira'a : Steven T.

Lewis

Tī'a Fa'atere nō te 'Ōperera'a : Nelson

Gonzalez

Vāhi hāponora'a rata : *Liahona* Flr. 23,

50 E. North Temple St., Salt Lake City, UT

84150-0023, USA.

'Ua nene'ihia te *Liahona* (te hō'ē parau

nō roto i te Buka a Moromona, 'oia ho'i,

« 'āve'a » 'aore rā « aratā'i ») nā roto i te

reo alabania, aramenia, bislama, bulgaria, cambodia, cebuano, tinito, tinito

(fa'a'ohiehia), croatia, czech, danemata,

holane, peretāne, esetonia, fiti, finilane,

farāni, purutia, heleni, hungarian,

icelani, indonesia, italia, tāpōnē, kiribati,

korea, letonia, lithuania, malagasy,

marshallese, mongolia, norevetia, polane, pōtītī, romanian, russia, hamoa, solovenia, pāniora, swahili, tuete, tagalog, tahiti, thai, tona, ukrainia, urdu, 'e anami (Rahira'a nene'ira'a, tei te huru ia o te reo).

© 2019 na Intellectual Reserve, Inc. Fatura'a pāruhuia. Nene'ihia i te fenua Marite.

Copyright information: Unless otherwise indicated, individuals may copy material from the *Liahona* for their personal, noncommercial use (including for Church callings). This right can be revoked at any time. Visual material may not be copied if restrictions are indicated in the credit line with the artwork. Copyright questions should be addressed to Intellectual Property Office, 50 E. North Temple St., FL 13, Salt Lake City, UT 84150, USA; adresa elektrōnike: cor-intellectualproperty@ldschurch.org.

For Readers in the United States and Canada October 2019 Vol. 21 No. 3.

LIAHONA (USPS 311-480) Tahitian (ISSN 1521-4761) is published four times a year (April, May, October and November) by The Church of Jesus Christ of Latter-day Saints, 50 East North Temple, Salt Lake City, UT 84150. USA subscription price is \$4.00 per year; Canada, \$4.80 plus applicable taxes. Periodicals Postage Paid at Salt Lake City, Utah. Sixty days' notice required for change of address. Include address label from a recent issue; old and new address must be included. Send USA and Canadian subscriptions to Salt Lake Distribution Center at address below. Subscription help line: 1-800-537-5971. Credit card orders (Visa, MasterCard, American Express) may be taken by phone. (Canada Poste Information: Publication Agreement #40017431)

POSTMASTER: Send all UAA to CFS (see DMM 507.1.5.2). Send address changes to Salt Lake Distribution Center, Church Magazines, PO Box 26368, Salt Lake City, UT 84126-0368.

PĀRURU I TE MAU TAMARI'I I TE HŌHO'A FAUFAU

Tē fa'a'ite nei te tuahine Joy D. Jones, te peresideni rahi nō te Paraimere ē, 'o te here te mauha'a rahi roa a'e nō te 'aro i te hōho'a faufau : « Mai teie parau rahi ē, 'e pohe te here i te hōho'a faufau, ha'amana'o ato'a rā ē, e pohe te hōho'a faufau i te here ». Teie e toru hi'ora'a e pāroru ai te fa'a'itera'a i te here i te mau tamari'i, i mua i te mana o te hōho'a faufau.

PĀRURU :

« 'Ua here au ia 'oe »

Fa'atupu i te tā'amura'a e noa'a mai te mana'o ataata 'ore 'e te here i tā 'outou mau tamari'i.

PĀHONO :

« Tē here noa nei au ia 'oe »

Paraparau i tā 'outou mau tamari'i nō ni'a i te hōho'a faufau ma te ani ia rātou 'ia haere mai e paraparau ia 'outou mau te mea e uira'a tā rātou.

RAPĀ'AU :

« E here noa vau ia 'oe »

Tāmarū i te 'ā'au o tā 'outou mau tamari'i ē, noa atu ā tē tāfifi ra rātou i te hōho'a faufau, 'aita tō 'outou here e tau.

E fa'ata'a rahi atu ā te tuahine Jones nō ni'a i teie mau mana'o i roto i tāna parau ve'a i te 'api 36.

E AHA TĀ 'OUTOU E NEHENE E RAVE

- Ha'amau i te 'āparaurā'a au 'e tā 'outou mau tamari'i nō ni'a i te 'āpenira'a 'e nāhea i te pāroru ia rātou i te hōho'a faufau.
- Tauturu i te mau tamari'i 'ia ta'a i te *umu*.
- E tu'u i te pāroru i ni'a i te mau niuniu roro uira ato'a, te mau tablette 'e te mau mātini rorouira, tā te feiā 'āpī 'e te feiā pa'ari.
- 'Eiaha e vaiiho i te hō'e noa a'e ta'ata 'ō 'ōna ana'e 'e te mātini rāve'a ha'apararera'a i roto i te hō'e piha.
- 'Eiaha e fa'ahapa i te mau tamari'i e fa'a'ite mai i tō rātou tāfifira'a i te hōho'a faufau.

« E pāroru tātou i tā tātou mau tamari'i ē tae roa i te taime e ti'a ia rātou 'ia pāroru ia rātou iho ».

Jason S. Carroll, 'orometua nō te orara'a 'utuāfare i Brigham Young University

Wilson Di Paula

San José, Uruguay

'Ua pēpē maita'i 'o Wilson i roto i te hō'ē 'ati mōtō, 'e 'ua paruparu roa tōna tino. Hō'ē matahiti i muri mai 'ua fa'aru'e mai tāna vahine. Teie atura 'o Wilson, e tō'ivi 'e e piti tamahine iti, 'aita i ta'a e aha tē rave. 'Ua fē'a'a a'era 'oia e tumu ānei tō te orara'a. E nehenehe tā Wilson e fa'atupu i te mana'o maramara. 'Aita rā, 'ua ha'amata 'oia i te 'imi i te parau mau.

CODY BELL, TA'ATA PATA HŌHO'A

E rave rahi uira'a tā'u. Nō te aha te mau 'ohipa 'ino e tupu nei? Tē fa'aitoito ra vau e rave i te mau mea tano, 'e 'ua ravehia tā'u vahine mai iā'u nei 'e 'o vau ana'e atura i roto i teie pārahira'a tūra'i, i muri iho tītau-hia 'ia tāpū i te upo'o o tā'u tamahine nō te hō'ē pūpu'u (tumeur). 'Ua ha'amata a'era vau i te fē'a'a ē 'aita e tumu tō te orara'a.

'Ua tae mai te mana'o ē, tītau-hia 'ia 'ite au i te parau mau. 'Ua tuatāpapa vau e rave rahi ha'apa'ora'a fa'aro'o 'e 'itehia mai nei iā'u Te 'Ēkalesia 'a Iesu Mesia i te Feiā Mo'a i te Mau Mahana Hope'a nei. 'Ua puta mai i roto iā'u ē, 'o te parau mau.

I teienei 'ua 'ite au ē, e tumu tō te vaira'a i ni'a i te fenua nei. Tei 'ō nei tātou 'ei tuha'a nō te fa'anahora'a mure 'ore a te Metua i te Ao ra. E Fa'aora tō tātou tei upo'oti'a i ni'a i te pohe 'e tei tī'afā'ahou mai. Nō tō'u 'itera'a i te reira, e noa'a mai te pūai. I teienei, tē tūtava nei au 'ia fa'aitoito 'e 'ia tāmau noa i te haere i mua. E fā tā'u 'e 'ua 'ite au ē, 'a tāmata ai au i te ora i te orara'a tī'amā, e roa'a tō'u 'utuāfare mure 'ore.

'ITE HAU ATU Ā

Hī'o rahi atu ā nō ni'a i te tere fa'aro'o o Wilson, nā reira ato'a te tahi mau hōho'a, i ni'a i te natirara 'aore rā i roto i te Vaira'a buka 'evanelia i ni'a ia [ChurchofJesusChrist.org/go/10196](https://www.ChurchofJesusChrist.org/go/10196).

NĀHEA I TE HĀPŌNO I TE HŌ'Ē HŌHO'A NŌ TE FA'ARO'O

I ni'a ia [liahona.ChurchofJesusChrist.org](https://www.liahona.ChurchofJesusChrist.org), e nehenehe tā'outou e hāpono mai i te hō'ē tātarara'a poto 'e te hō'ē hōho'a fāito teitei nō te hō'ē taata e mea faauru tōna faaroo.

Parau tumu nō te aupurura'a

Tē mo'e ra ānei ia 'outou teie *tuha'a faufa'a rahi* nō te aupurura'a ?

Te aupurura'a 'o te « 'oa'oa ato'a i te feiā e 'oa'oa ra » 'e tae noa atu te « 'oto ato'a ho'i i te feiā e 'oto ra » (Roma 12:15).

I a feruri tātou i te aupurura'a, e mea 'ōhie 'ia feruri i te parau nō te tauturura'a i te feiā nava'i 'ore. E paraparau tātou nō te 'atu'atura'a i te 'āua o te vahine 'ivi, te 'āfa'ira'a i te mā'a tāmā'a nō te feiā tei mā'ihia 'aore rā te hōro'a i te feiā e fifi ra. E ha'amana'o tātou i te parau a'o a Paulo 'ia « 'oto ato'a ho'i i te feiā e 'oto ra », 'āre'a rā, tē nava'i ra ānei tā tātou rōtahira'a i ni'a i te tuha'a *mātāmua* o terā 'irava—'ia « 'oa'oa ato'a i te feiā e 'oa'oa ra » ? (Roma 12:15). Te 'oa'oara'a 'e te feiā tā tātou e aupuru nei—te fa'ahanahanara'a ānei i tā rātou manuiara'a 'aore rā te tauturura'a ia rātou 'ia 'ite mai i te 'oa'oa i roto i te taime fifi—e tuha'a faufa'a rahi ia nō te aupurura'a mai tā te Fa'aora.

Teie e toru mana'o e nehenehe e tauturu ('e hō'ē tē 'ape atu) 'a 'imi ai tātou i te rōtahi i ni'a i te maita'i tā te Atua i tu'u i roto i tō tātou orara'a.

1. E vai ara

Tē tauturu nei Bonnie H. Cordon, te peresideni rahi nō te Feiā 'Āpī Tamāhine, ia tātou 'ia

FAAHOHARAA NA AUGUSTO ZAMBINATO

'A FAA'ITE I TŌ 'OUTOU 'ITERA'A

'A hāpono mai i tō 'outou mau 'itera'a 'a aupuru ai 'outou ia vetahi 'ē. Haere i ni'a ia liahona.ChurchofJesusChrist.org 'e tāumi i ni'a « Submit an Article or Feedback ».

māramarama ē, tītauhia 'ia *hi'o* i te feiā tā tātou e aupuru—nō te hi'o i tō rātou mau hōpoi'a 'e mau fifi, e 'ere noa rā, tō rātou ato'a mau pūai, mau tārēni 'e mau manuiara'a. 'Ua parau 'oia ē, tītauhia 'ia riro 'ei « hō'ē 'aito 'e te hō'ē hō tari'a (confident) »—e ta'ata tē vai ara i tō rātou vaira'a 'e 'o tē turu ia rātou i roto i tō rātou mau tia'ira'a 'e mau tītaura'a ».¹

I roto i te parabole nō te māmoē 'e te pu'a'niho, 'ua nā 'ō te Fa'aora ē e ui mai te ta'ata e 'itehia i tōna pae 'atau ē : « I nāfea mātou i 'ite ai ia 'oe i te po'iara'a, 'e 'ua fa'a'amu ia 'oe ? 'E te po'iha'ara'a, 'e 'ua fa'ainu atu ia 'oe ?

« I nāfea mātou i 'ite atu ai ia 'oe ē e ta'ata 'ē, 'e 'ua 'ite atu ia 'oe ? » (Mataio 25:37–38).

Te mau taea'e 'e te mau tuahine, te parau faufa'a, 'oia ho'i ia 'ite atu », 'ua nā 'ō te tuahine Cordon. « 'Ua 'ite te feiā parau ti'a i te feiā nava'i 'ore nō te mea tē ha'apa'ora rātou 'e te 'ite ra. E nehenehe ato'a tātou e riro 'ei mata ara nō te tauturu 'e nō te tāmāhanahana, nō te fa'ahanahana 'e nō te moemoeā ».²

2. E 'imi i te tumu e fa'ahanahana

Fa'ahanahana i te mau manuiara'a, te mea rahi 'e te mea na'ina'i. E nehenehe e manuiara'a nā roto atu i te ma'i mariri 'aita'ata 'aore rā te hō'ē ta'ara'a, te 'itera'a i te hō'ē tōro'a 'ohipa 'āpi 'aore rā te 'itera'a i te hō'ē tia'a tei mo'e, te tāpe'ara'a hō'ē 'āva'e i muri mai i te mo'era'a te tahi ta'ata herehia 'aore rā te manuiara'a i te 'ore e 'amu i te tihota.

E tāniuniu nō te fa'ahanahana i te reira, e tu'u atu i te hō'ē taretā 'aore rā haere e tāmā'a. Nā roto i te 'apo-'āmui-ra'a i tā tātou mau ha'amaita'ira'a, te

TE HI'ORA'A O TE FA'AORA

'Ua 'oa'oa pinepine Iesu Mesia i te poupu o vetahi 'ē. 'Ua haere 'oia i te fa'aipoipora'a nō Cana, i reira tōna fa'ahanahanara'a i te reira, e 'ere noa rā, 'ua tau ai ato'a 'oia i te pape 'ei uaina (hi'o Ioane 2:1–11). E nehenehe ato'a tā tātou e fa'aitoito i te haere i te mau 'ōro'a ta'a 'ē o te mau ta'ata tā tātou e aupuru nei.

Tē 'ite ato'a nei tātou i te Fa'aora i te 'oa'oa'a i te parau ti'a o vetahi 'ē. I tōna fāreireira'a i te mau 'āti Nephi, 'ua nā 'ō 'oia ia rātou : « E ao tō 'outou nō tō 'outou fa'aro'o. 'E teienei, inaha, 'ua tae tō'u 'oa'oa i te rahi ra » (3 Nephi 17:20).

orara'a ma te 'ā'au mehara 'e te fa'ahanahanara'a i te mau ha'amaita'ira'a 'e te mau manuiara'a a vetahi 'ē, 'ua roa'a ia tātou « te 'oa'oa i te 'oa'oa o tō [tātou] mau taea'e » (Alama 30:34).

3. E 'ite i te rima o te Fatu

I te tahi taime te 'oa'oa'a 'e vetahi 'ē, 'o te tauturura'a ia ia rātou 'ia 'ite i te tumu nō te 'oa'oa—noa atu ā te mau fifi 'aore rā te mau taime au i roto i tō rātou orara'a. E ti'a noa i te parau mau 'ōhie ē, tē vai ara nei te Metua i te Ao ra ia tātou 'e 'ua incine roa nō te fa'ateitei ia tātou, 'ia riro 'ei puna 'oa'oa'a fa'ahiahia.

E nehenehe tā 'outou e tauturu ia vetahi 'ē 'ia 'ite i te rima o te Fatu i roto i tō rātou orara'a nā roto i te fa'a'itera'a nāhea 'outou i te 'itera'a i te reira i roto i tō 'outou iho orara'a. 'Ia 'ōhie nō 'outou i te fa'a'itera'a nāhea te Metua i te Ao ra i te tauturura'a ia 'outou i roto i tā 'outou mau tāmatara'a. E nehenehe teie 'itera'a pāpū e tauturu ia vetahi 'ē 'ia 'ite mai 'e 'ia fā'i mea nāhea 'oia i te tauturura'a ia rātou (hi'o Mosia 24:14).

4. 'Eiaha e tā'ōti'a i tō 'outou 'aravihi 'ia 'oa'oa

Te vāhi 'ino rā i te tahi taime, e nehenehe ia tātou 'ia tā'ōti'a i tō tātou iho 'aravihi 'ia 'oa'oa 'e vetahi 'ē, i te taime iho ā rā e tae mai te mana'o pāpū 'ore nō ni'a i te mea tā tātou e pūpū atu 'aore rā nō ni'a i tō tātou vaira'a i roto i te orara'a. E nehenehe ho'i tātou e 'oa'oa i te pōpu o vetahi 'ē, 'aita rā, e topa tātou i roto i te marei nō te fa'auaaura'a. 'E mai tā Elder Quentin L.

Cook nō te pupu nō te Tino 'Ahuru Ma Piti 'āpōsetolo i ha'api'i : « E riro mau iho ā te fa'auaura'a i te mau ha'amaita'ira'a i te tiahi i te 'oa'oa ». E'ita e nehenehe te mana'o ha'amāuruuru 'e te mana'o fa'ahina'aro i te hō'ē ā taime ».³

« Nāhea tātou i te upo'oti'a i ni'a i terā peu mātau maita'i fātata i roto i te mau ta'ata ato'a ? », 'ua ui Elder Jeffrey R. Holland nō te pupu nō te Tino 'Ahuru Ma Piti 'āpōsetolo. « E nehenehe tā tātou e tai'o i tō tātou mau maita'i 'e e nehenehe tātou e pōpō i te mau manuiara'a a vetahi 'ē. Te mea hau roa atu, e nehenehe tātou e tāvini ia vetahi 'ē, te 'ohipa maita'i roa a'e tei hōro'ahia nō te rapa'au i te 'ā'au ».⁴ E nehenehe tā tātou e fa'auau ia tātou, 'aita rā, e ha'afa'ahiahia tātou i te feiā tā tātou e aupuru nei. E parau hua tātou i te mea tā tātou e au nei nō ni'a ia rātou 'e te mau melo o tō rātou 'utuāfare.

Mai tā Paulo i fa'aha'amana'o ia tātou, e mau melo ana'e tātou nō te tino o te Mesia, « 'e 'ia fa'ateiteihia te hō'ē melo ra, e 'oa'oa ia te mau melo ato'a ra » (1 Korinetia 12:26). Nā roto i te tauturu a te Metua i te Ao ra, e ti'a ia tātou 'ia vai ara i te 'ohipa e tupu ra nō vetahi 'ē, 'ia fa'ahanahana i te mau manuiara'a, te rahi 'e te na'ina'i, 'ia tauturu ia rātou 'ia 'ite i te rima o te Fatu 'e 'ia upo'oti'a i ni'a i te poehae, 'ia 'oa'oa 'āmui mau tātou i te mau ha'amaita'ira'a, te mau tāreni 'e te 'oa'oa o vetahi 'ē. ■

FA'ATA'ARA'A

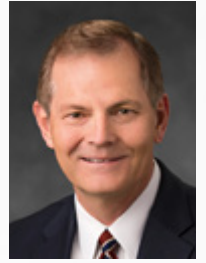
1. Bonnie H. Cordon, « 'Ia riro 'ei tia'i māmoe », *Liahona*, Nov. 2018, 75.
2. Bonnie H. Cordon, « 'Ia riro 'ei tia'i māmoe », 75.
3. Quentin L. Cook, « Rejoice! » *Ensign*, Nov. 1996, 30.
4. Hi'o Jeffrey R. Holland, « Te tahi huru puhurara'a », *Liahona*, Tiurai 2002, 64.

ANIRA'A 'IA 'OHIPA

'A ferui i te ta'ata tā 'outou e aupuru nei. E aha tā rātou mau tāreni 'e te mau pūai ? E aha te mau taime ta'a 'ē 'aore rā te mau manuiara'a i tupu nō rātou ? Nāhea 'outou nō te 'oa'oa 'e 'o rātou, nō te parau ha'apōpou ia rātou 'aore rā nō te fa'aitoito ia rātou ?

**Nā Elder
Gary E. Stevenson**
Nō te Pupu nō te
Tino 'Ahuru ma Piti
'Āpōsetolo

Te mau ha'amaita'ira'a nō te hi'ora'a ātea 'evanelia

Nā te hi'ora'a 'evanelia e hōro'a ia 'outou i te mārama-rama rahi a'e nō ni'a i te huru e feruri i te mau 'ohipa e rave mātāmua roa, te huru e fa'a'āfaro i te mau fifi 'e te huru e fa'aruru i tā tātou iho mau 'umera'a 'ia hara.

Auē te ha'amaita'ira'a rahi te rirora'a 'ei melo nō te 'Ēkālesia a Iesu Mesia i te tau tu'ura'a 'e maoti te fa'aho'i-fa'ahou-ra'a o te mau tāviri o te bāsileia 'e te tupura'a i te parau tohu e ti'a ai ia tātou 'ia 'ite tō tātou iho mata i « te 'evanelia e tere atu... ē tae noa atu i te mau hope'a o te ao nei mai te hō'e 'ōfa'i i 'ō'otihia nō roto mai i te mou'a ma te rima 'ore e tere atu ai, ē tae noa atu i te taime i 'i ai te ao nei i te reira » (Te Parau Ha'api'ira'a 'e te mau Parau Fafau 65:2).

E au ē, tē tupu ra teie parau tohu, tei hōro'ahia e Daniela i roto i te Faufa'a Tahito 'e tei fa'ahiti-fa'ahou-hia i muri iho i roto i teie tau tu'ura'a, 'a hi'o ai tātou hau atu i te 3 300 titi tei fa'anahohia i roto i te 'Ēkālesia i teienei. I nā matahiti e 50 i ma'iri, 'ua mara'a te rahira'a melo i roto i te 'Ēkālesia mai te 2,1 mirioni ta'ata i te 16 mirioni 'e hau atu.¹

Te mea fa'ahiahia nō'u, 'oia ho'i, noa atu ā teie tupura'a rahi 'e teie tauria'a, 'ua vai noa te mau parau tumu 'e te mau ravera'a o te 'evanelia mai te reira, mai te hōho'a fa'aterera'a i heheuhia e te Atua nō te 'Ēkālesia a Iesu Mesia. Maoti teie hōho'a arata'ira'a e ti'a ai te fa'anahora'a o te mau titi tei 'ōpuahia 'ei « vāhi ha'apūra'a nō te vero, 'e i te riri 'ia nini'ihia atu te reira ma te 'āno'i 'ore i ni'a i te ao pā'āto'a nei » (Te Parau Ha'api'ira'a 'e te mau Parau Fafau 115:6).

*Hō'ē o te mau semeio rahi roa a'e i roto
i tō 'outou orara'a tāhuti nei 'o tō 'outou
ia 'aravihi 'ia 'ite i te fa'a'aifāito i roto i
te orara'a pae vārua 'e te tahi atu mau
ti'ara'a faufa'a rahi o te orara'a.*

Te mau taeca'e 'e te mau tuahine, e mea hōro'a hua te Fatu i te mau ha'amaita'ira'a nō tātou. Te māramarama'a ē, 'ua tū'ati te mau ha'amaita'ira'a i tā tātou ha'apa'ora'a i te mau fa'auera'a 'e e fa'a'itera'a te ha'apa'ora'a i te mau fa'auera'a nō tō tātou here i te Fatu, e mau parau tumu faufa'a rahi ia 'ia 'apo mai. E mea hōro'a te mau parau tumu o te 'evanelia mai teie i te hi'ora'a faufa'a rahi nō tātou.

E arata'i te reira i na parau e piti tā'u e hina'aro nei e tūra'i. Tē hi'o nei au ē, 'ua fa'a'ite nā mua atu te peresideni Dallin H. Oaks, tauturu mātāmua i roto i te Peresidenira'a Mātāmua, i teie na piti parau i te feiā 'āpi pa'ari 'ōtahi i te matahiti 2015.

Tāpe'a i te hi'ora'a 'evanelia

'Ua nā 'ō te peresideni Oaks ē : « te hi'ora'a, 'oia ho'i ia, 'o te hi'ora'a i te mau 'ohipa ato'a i roto i te hō'ē aura'a pāpū, te hi'ora'a i te tā'ato'ara'a ».² Teie te tahi mau 'ohipa tā 'outou e māramarama i te taime e hi'o 'outou i te mau mea ma te hi'ora'a 'evanelia :

- E tamari'i 'outou nā te hō'ē Metua here i te Ao ra (hi'o Te Parau Ha'api'ira'a 'e te mau Parau Fafau 76:24).
- Tei 'ō nei 'outou i ni'a i te fenua nei nō te hō'ē fā, ma te ti'ara'a e mā'iti (hi'o 2 Nephi 2:27 ; 10:23).
- « E mea ti'a ho'i 'ia vai nā pae e piti i te mau mea ato'a ra » (2 Nephi 2:11).
- E Fa'aora 'e e ārai Iesu Mesia nō tātou i mua i te Metua (hi'o 1 Ioane 2:1 ; Te Parau Ha'api'ira'a 'e te mau Parau Fafau 110:4).

'A feruri na e aha tē tupu mai te mea e riro mai te hi'ora'a 'evanelia te hi'o tā 'outou e hi'o i te mau tuha'a ato'a o tō 'outou orara'a. Nā te hi'ora'a 'evanelia e hōro'a ia 'outou i te māramarama rahi a'e nō ni'a i te huru e feruri i te mau 'ohipa e rave mātāmua roa, te huru e fa'a'afaro i te mau fifi 'e te huru e fa'aruru i tā tātou iho mau 'umera'a 'ia hara. E nehenehe te reira e ha'uti i ni'a i tā 'outou huru hi'ora'a i tō 'outou orara'a tā'ato'a nā reira ato'a te mau fa'aotira'a rau e rave 'outou i ni'a i te 'ē'a.

Nā roto i terā huru hi'ora'a, 'ua 'ite tātou ē, tē hina'aro nei te Fatu 'ia rave tātou i te 'oro'a i te hepetoma tāta'itahi 'e 'ia tuatāpapa tātou i te mau pāpa'ira'a mo'a 'e 'ia pure ho'i iāna i te mahana tāta'itahi. Hau atu, 'ua 'ite tātou ē, e tāmata Sātane ia tātou 'eiaha tātou 'ia pe'e i tō tātou Fa'aora, 'aore rā 'eiaha tātou 'ia fa'aro'o i te mau muhumuhu marū o te Vārua Maita'i. E ti'a atura ia tātou 'ia vai ara atu ā ē, tē tūtava nei te 'enemi i te haru 'ē atu i tō tātou ti'amāra'a 'ia mā'iti 'e te 'aravihi 'ia pāto'i i tāna mau tauto'ora'a nā roto i te 'ohipa fa'atiti mai te rā'au ta'ero 'e te hōho'a faufau.

I te tahi roa atu pae, tē hōro'a mai nei te hi'o 'evanelia i te hō'ē hi'ora'a māramarama nō te faufa'a rahi nō te ha'amaura'a i te mau 'utuāfare—te mā'itira'a 'ia fa'aipoipo 'e te 'atu'atura'a i te tamari'i i roto i te parau ti'a. E fa'a'ara'ara ato'a te reira hi'ora'a i tō tātou mata nō te 'ite ē, tē hina'aro nei te 'enemi 'ia ha'amou i te autahira'a 'utuāfare tā'ato'a 'e 'ia ta'a-'ore-hia te ti'ara'a 'āpeni, 'e nā reira 'ia fa'atopa i te faufa'a i roto i te sōtaiete nō te fa'anahora'a 'e te fa'atupura'a i te mau 'utuāfare.

Tāpe'a i te 'aifāitora'a pae vārua

Tē nā 'ō ra te peresideni Oaks : « 'Ia roa'a i te feiā 'āpi taua hi'ora'a ra—te hi'ora'a i te tā'ato'ara'a—e mea faufa'a rahi 'ia tāpe'a rātou i te 'aifāitora'a pae vārua i roto i tō rātou orara'a. Nō te rave i te reira, e mea tītau 'ia fa'aātea ia 'outou i te tahi o te mau 'umera'a o teie nei ao 'e 'ia rave ato'a i te mau mea tītauhia nō te ha'afātata atu ā i te Fa'aora ».³

I te hō'ē pae, tē vai nei te mau fifi rū 'e te mau 'ohipa e rave mātāmua roa i roto i te orara'a 'ua rau te fāito 'e 'ua rau te huru, 'e tītauhia te vai-ara-noa-ra'a, te rōtahira'a 'e te arata'ira'a nō te reira mau mea ato'a. Penci a'e e mea ta'a 'ē te mau mea nō terā 'e terā ta'ata, tei te huru tō 'outou iho vaira'a, i roto rā i te reira, e 'ite mai iho ā 'outou i te 'ohipa, te fa'aipoipora'a 'e te maita'i to'opiti i te pae manava 'e i te pae tino. E mea pāpū, te tītaura'a nō 'outou, 'o te fa'a'aifāitora'a ia i teie mau ti'ara'a faufa'a rahi o te orara'a 'e tō 'outou orara'a pae vārua.

'Ua a'o mai te peresideni Oaks ē, e mea tītauhia 'ia hi'o maita'i 'outou 'a fa'ata'a ai i tō 'outou taime 'eiaha 'outou 'ia pohe i te pae vārua i te taime tei ni'a tā 'outou mau fa'anahora'a 'ohipa mātāmua i te tahi atu mau mea. Tē fa'ata'a nei teie parau tumu nō te aha e mea faufa'a ta'a 'ē nō te feiā 'āpī pa'ari 'ia pe'e i te parau a'o 'ia haere i te mau rurura'a te 'Ēkālesia, 'ia tāvini i roto i te 'Ēkālesia, 'ia tuatāpapa i te mau pāpa'ira'a mo'a i te mau mahana ato'a, 'ia tūturi i te mau mahana ato'a nō te purera'a 'utuāfare, 'e 'ia tāvini i roto i te mau pi'ira'a o te 'Ēkālesia.⁴

I roto i tō 'outou iho mau hina'aro rau, nō te fa'a'aifāito i te mau tauto'ora'a 'e tae noa atu i te mau fifi o te orara'a 'e tō 'outou orara'a pae vārua, e 'ite mai 'outou ē, e nehenehe e tāpae i te 'aifāitora'a. 'Aita te Fatu e tītau nei ia 'outou 'ia rave i te hō'ē mea e'ita tā 'outou e nehenehe e rave. E rave rahi taime tō'u fa'aro'ora'a i te peresideni Thomas S. Monson (1927–2018) i te parau ē « te ta'ata tā te Fatu e pi'i, tā te Fatu ia e fa'a'aravihi ». ⁵ 'Ia mana'o vau e tano ta'a 'ē te reira i te mau melo nō te 'Ēkālesia.

Noa atu te huru fa'a'ami te tāpe'ara'a i te 'aifāito, tē parau fafau nei au ē, hō'ē o te mau semeio rahi roa a'e i roto i tō 'outou orara'a tāhuti nei 'o tō 'outou ia 'aravihi 'ia 'ite i te fa'a'aifāito i roto i te orara'a pae vārua 'e te tahi atu mau ti'ara'a faufa'a rahi o te orara'a. E nehenehe te reira 'ia tupu 'e e ti'a ia 'outou 'ia tāpe'a i tō 'outou orara'a pae vārua 'e te mau

ti'ara'a faufa'a rahi o te orara'a, e 'ere noa rā terā, 'ia tupu 'e 'ia ha'amaita'i i roto i teie nā tuha'a to'opiti.

Te tumu mātāmua nō te tupura'a te reira, 'oia ho'i, 'o te Fatu te 'ōfa'i turu. 'O 'oia te pū rahi hope nō te 'aifāitora'a. 'E tē vai nei tōna 'ana'anatae hanahana ia 'outou tāta'itahi 'ei tamari'i nāna. Terā rā, e tupu te reira mai te au i tā 'outou rōtahi-tano-ra'a 'e te tauto'o-tano-ra'a i ni'a i te 'imira'a i te 'aifāitora'a.

'Ia au i tā'u i 'ite 'e te mau 'ohipa i tupu nō'u, e au ē, tē vai nei tō tātou huru i te roara'a o te orara'a 'ia fa'a'opa rahi a'e i te hō'ē pae 'aore rā i te tahi. Nō te vai 'aifāito noa i roto i te orara'a, tītauhia te tauto'ora'a tāmau 'e 'ia ha'apa'o tāmau noa. E fa'aitoito i te mā'iti 'ia vai 'āueue-'ore-noa.

Te vāhi 'ana'anatae rā, e nehenehe e haere to'opiti 'avei'a. I te tahi taime ē tītauhia 'ia ha'apa'o maita'i 'ia rōtahi pāpū i ni'a i tā 'outou ha'api'ira'a 'aore rā te tōro'a 'ohipa, 'e te tāvini-rā 'Ēkālesia i roto i te mau purera'a te 'Ēkālesia.⁶ 'Āre'a rā, e ha'amana'o 'ia tāpe'a noa i te Fatu 'ei 'ōfa'i turu 'ia ti'a ia 'outou 'ia 'ite i te 'aifāito tano i te pae vārua.

E tauturu te Fatu ia 'outou

'Ia tāpe'a tātou i te hi'ora'a 'evanelia, e mea 'ohie 'ia māramarama te niu o te parau mau, e tauturu mai te Fatu ia tātou. Tē hō'ē parau tumu niu o te 'evanelia 'oia ho'i, e tamari'i tātou a nā te Metua here i te Ao ra. E 'ohipa au nā rātou 'ia tauturu ia tātou i te mau rāve'a ato'a nā rātou nō te ho'i i tō tātou fare i te ra'i ra.

Tē hina'aro nei au e fa'a'ite atu i te hō'ē hi'ora'a nō ni'a i te huru tā te Fatu e nehenehe e tauturu ia 'outou. Hō'ē ti'a fa'atere o tō'u 'āpīra'a, 'o Thad Carlson tei fa'a'ite mai iā'u e rave rahi matahiti i mā'iri. E maita'i rahi tō Thad i ni'a iā'u 'a pa'ari ai au, nō fa'aru'e noa mai nei 'oia. 'Ua pa'ari 'oia i te tau nō te Topatari rahi, 'o 'oia te iva o nā tamari'i e 14. 'Ua ora tōna 'utuāfare i te 'ohipa fa'a'apu 'e te fa'a'amura'a 'animara. E tau fifi te reira i te pae faufa'a, 'e o tā rātou nana pua'a toro tā rātou fāna'ora'a rahi.

*'A ha'amana'o 'ia tāpe'a i te hō'ē
hi'ora'a 'evanelia. 'A hi'o na i te ao
'ati a'e ia 'outou nā roto i te hi'o o te
'evanelia a Iesu Mesia.*

I tōna 'āpīra'a, hō'ē hōpoi'a nā Thad, 'o te ha'apa'ora'a ia 'e mai te mea e titauhia, te ha'aputura'a i te nana 'ia 'ite ia rātou te mā'a maita'i a'e—e 'ohipa rahi ia nō te hō'ē taure'a-re'a. 'Ua roa'a iāna i te rave i te reira maoti te tauturu a te hō'ē pua'ahorofenua tīa'i pua'atoro tei 'ite maita'i e aha tē rave nā roto noa i te tahi arata'ira'a. 'O Old Smoky te 'ioa o te pua'ahorofenua. Hō'ē noa rā fifi ia Old Smoky : 'aita roa atu 'oia e hina'aro 'ia haruhia 'oia. 'Ia tāpīri mai te hō'ē tā'ata iāna, e horo 'oia, nō tōna 'ite ē, e fa'a'ohipahia 'oia.

I te hō'ē mahana, 'ua haruhia Old Smoky, 'ua tāvahahia 'e 'ua tu'uhia te pārahira'a, 'e 'ua nā ni'a atura 'o Thad iāna nō te haere i te taura tei reira te nana. E mea marō te fenua, e mea marō te taura nō te nana, 'ua 'ite rā Thad ē, e mea teitei a'e e e mea nehenehe a'e te matie i'ō atu i te taura, i piha'i iho i te terera'a pere'o'o auahi. Nō reira 'ua mana'o o'ia e ha'aputu i te nana i rāpae i te taura i 'āuahia 'e 'ia 'amu rātou i te 'aihere nā te vāhi terera'a pere'o'o auahi.

Tauturuhia e Old Smoky, 'ua ha'aputu Thad i te nana i rāpae i te taura, 'ua hāhaere a'era rātou nā te roara'a o te vāhi terera'a pere'o'o auahi 'e 'ua 'amu i terā 'aihere au 'e te nehenehe. 'Oa'oa roa te mau pua'atoro 'e e au ē nā rātou noa e ha'apa'o ia rātou iho, nō reira pou mai nei 'o Thad mai ni'a i tāna pua'ahorofenua nō te pārahira'i i ni'a i te taura o te tāvaha 'a māta'ita'i noa ai i te nātura, 'a ha'uti noa ai 'e 'a 'ata'ata noa ai. 'Ua feruri roa ato'a 'oia iāna i roto i terā 'aihere teitei, terā rā, 'ōtohe a'era Old Smoky, marua a'enci Thad i raro.

I reira noa terā fa'afa'acera'a 'oa'oa 'e te hau te 'ōihura'a 'e te mau-tā'ue-ra'a, tē fa'aro'o ra 'o Thad i te hō'ē māniania rahi i te ātea. 'O te hio o te hō'ē pere'o'o auahi e pou mai ra nā terā vāhi tei reira te nana pua'atoro te hāhaere-au-noa-ra'a i mua iāna ! 'Ua tā'a iāna ē, e mau fa'ahope'ara'a 'ino rahi te tupu i ni'a i te nana 'e tōna ato'a 'utuāfare mai te mea e'ita 'oia e rave vitiviti nō te fa'aho'i i te pua'atoro i tōna taura, i te ātea o terā pere'o'o auahi e tere maira. 'Ua tae mai te mana'o ē, e'ita e tātarahapara'a nō te 'orerera'a e rave i te hōpoi'a tei ti'aturihia iāna.

Ti'a mai nei Thad 'e horo a'era nō te haru mai i te taura a Old Smoky. I te 'itera'a Old Smoky ia Thad tē haere mai ra,

'ōtohe ato'a a'era 'oia, 'eiaha 'oia 'ia haruhia. Paupau te aho, 'ua oti roa 'o Thad, 'ua feruri 'oia i te mau pua'atoro pohe 'e te 'ino rahi i ni'a i tōna 'utuāfare, 'ua tā'a iāna ē, 'ia rave 'oi'oi 'oia i te hō'ē mea e ti'a ai.

Teie tāna i pāpa'i i muri iho nō ni'a i te 'ohipa i tupu : « 'Ua ha'api'i mai tō mātou 'orometua Paraimere 'ia pure 'o tei ha'apāpū ho'i i te mau ha'api'ira'a nō roto mai i tō'u metua vahine. 'Aita e rave'a fa'ahou ā, 'ua tūturi au 'e ha'amata a'era i te pure nō te tauturu iāna 'ia fa'aātea mai i te mau pua'atoro mai ni'a i terā vāhi terera'a. »

'Aita 'o Thad i fa'aro'o i te hō'ē reo, 'ua tae pāpū maira te hō'ē mana'o : « 'A hi'o na nāhea te mau pua'atoro e haere nei nā piha'i iho ia Old Smoky 'e 'aita hō'ē a'e mea. I teienei... tei ni'a 'oe i te turi 'āvae, 'a tu'u ato'a i tō 'oe rima i raro. 'A rave mai te huru ē, e pua'atoro 'oe 'e 'a tāpīri ia Old Smoky. »

Tē nā 'o ra Thad : « 'Ua nā reira vau. 'Aita 'oia i ha'uti a'e. 'Ua haru mai au i te taura, 'arata'i a'era iāna i piha'i iho i te 'āua, 'ou'a atura i ni'a iāna 'e tāpapa ihora māua mai te huru te mata'i nō te fa'aho'i i te pua'atoro i roto i te taura. E mea 'aravihi roa 'o Old Smoky i terā taime nō te tīoioi 'e nō te tīpu'u.

I muri mai, i te haerera'a 'oia i te fare ha'api'ira'a tuarua, 'ua pāpū hope roa iāna ē, 'ua fāri'i 'oia i te pāhonora'a pāpū i tāna pure i taua taime ataata rahi. 'Ua nā 'ō mai 'oia ē : « E mau melahi tei tauturu ia Old Smoky nā ni'a atu i tō'u 'aravihi, 'e 'ua fa'ahereherehia tō'u 'utuāfare i te 'ati » 'Ua nā 'ō 'oia i muri iho : « 'O teie te muhumuhu mātāmua 'e 'ua rahi fa'ahou tei tae mai iā'u nei. 'E te mau mea ato'a tā 'outou e ani i te Metua i tō'u ra i'oa, 'o tē ti'a ia, 'a fa'aro'o ai e noa'a taua mau mea ra, e noa'a ia ia 'outou' (3 Nephi 18:20) ».7

E pua'atoro tā tātou pā'āto'a tei titauhia 'ia fa'aātea i te vāhi terera'a hou a tae mai ai te pere'o'o auahi. E mea rau te hōhō'a 'e te rahi o tō tātou mau 'ati. Tē vai ra e mea ataata roa mai ia Thad, e mea ataata nō te ora 'e e mea ataata nō te vārua, nō tātou 'e nō te feiā tā tātou i here.

Tē vai ra te tahi mau 'ohipa tā tātou e fa'aruru e 'ere i te mau fa'ahope'ara'a teimaha roa, tē fa'ateimaha ra i ni'a i tō tātou ferurira'a 'e te 'ā'au. Hō'ē rā mea pāpū—e fa'aruru tātou tāta'itahi i te 'ati 'e te fifi i roto i te orara'a nō te mea e tuha'a te reira nō te orara'a tāhuti nei. E ha'amana'o rā, e tauturu mai te Fatu ia tātou !

E mea au nā'u teie mau parau i roto i te Buka a Moromona : « Tē 'ite nei tātou ē, tē ha'amana'o ra te Atua i te mau tā'ata ato'a i te mau fenua ato'a ; 'oia ia, 'ua tai'ohia tōna ra mau tā'ata e ana ; 'e tei ni'a iho tōna ra 'ā'au aroha i te mau fenua ato'a » (Alama 26:37).

Te aura'a ra, 'o tātou tāta'itahi. 'Auē ia tāmāhanahanara'a rahi 'ia 'ite ē, e tauturu te Fatu ia tātou.

Te fa'aro'o, te tia'i 'e te hō'ē hi'ora'a 'evanelia

'Ei pū'ohura'a, tē fa'aitoito nei au ia 'outou 'ia ha'amana'o 'ia tāpe'a noa i te hi'ora'a 'evanelia. 'A hi'o na i te ao 'ati a'e ia 'outou nā roto i te hi'o o te 'evanelia a Iesu Mesia.

Tāpe'a i te 'aifaitora'a pae vārua. E fa'aruru tātou pā'ato'a i te mau tāmatarā'a 'e te mau rāve'a au i roto i tō tātou mau ti'ara'a rau o te orara'a, 'e e rave-maita'i-hia te reira 'ia fa'a'aifāito tātou i te reira 'e tō tātou fa'aro'o ia Iesu Mesia 'e i tāna tāra'ehara.

'E te hope'a, 'ia vai te fa'aro'o 'e te tia'i ē, e tauturu mai te Fatu ia 'outou. 'O teie 'ite tē tauturu ia 'outou 'ia fa'aruru ma te ti'aturi i te mau tāmatarā'a, e tuha'a ho'i nō tā 'outou misiōni tāhuti nei e'ita e nehenehe e 'ape. ■

Nō roto mai i te hō'ē a'ora'a, « A Gospel Perspective », tei hōro'ahia i Brigham Young University–Hawaii i te 19 nō Setepa 2017.

FA'ATA'ARA'A

1. Hi'o « Statistical Report, 2018 », *Liahona*, Mē 2019, 112.
2. Dallin H. Oaks, purera'a pae auahi nō te feiā 'āpi pa'ari 'ōtahi, 8 nō Fepuare 2015, Salt Lake City, Utah.
3. Dallin H. Oaks, purera'a pae auahi nō te feiā 'āpi pa'ari 'ōtahi, 8 nō Fepuare 2015.
4. Dallin H. Oaks, purera'a pae auahi nō te feiā 'āpi pa'ari 'ōtahi, 8 nō Fepuare 2015.
5. Thomas S. Monson, « Duty Calls », *Ensign*, Mē 1996, 44.
6. Dallin H. Oaks, purera'a pae auahi nō te feiā 'āpi pa'ari 'ōtahi, 8 nō Fepuare 2015.
7. Thad Carlson, tāna iho mau rata.

Pāruru i te mau tamari'i

E aha tā tātou e nehenehe e rave nō te pāruru maita'i a'e 'e nō te ha'apūai i te mau tamari'i i roto i tō tātou orara'a ?

Nā Marissa Widdison

Te mau ve'a a te 'Ēkālesia

I roto i te mau pupu ta'ata ato'a tā Iesu i ha'api'i, 'ua 'ite tātou ē, 'ua here ta'a 'ē 'oia i te mau tamari'i. 'Ua ha'apa'o ta'a 'ē 'oia i te mau tamari'i noa atu ā e 'ere i te taime tano roa. 'Ua ani 'oia i te mau tamari'i 'ia fāri'i tata'itahi i te hō'ē ha'amaita'ira'a nō 'ō mai iāna ra. 'Ua fa'ahapa 'oia i te feiā e ha'amāuiui i te tamari'i. 'E 'ua ha'api'i 'oia ē, tītauhia 'ia riro rahi atu ā tātou mai te mau tamari'i nō te ō i roto i te bāsileia o te ra'i.¹

« 'A hi'o na i tā 'outou mau tamari'iri'i », 'ua parau 'oia i te ta'ata i te fenua Amerika i te ti'afa'ahoura'a 'oia. 'Ua vētea te ra'i, 'e 'ua pou mai te mau melahi here 'e te pāruru ma te fa'a'ati i te mau tamari'i, ma te fa'a'ati ia rātou i te auahi. (Hi'o 3 Nephi 17:23–24.)

I roto i te mau ataata'a ato'a i roto i te ao i teie mahana, e hina'aro paha tātou 'ia 'ati-tāmau-hia tā tātou mau tamari'i i te auahi o te ra'i. Tē tai'ohia nei ē, hō'ē i ni'a e maha ta'ata 'ati a'e i te ao nei tei hāmani-'ino-hia i tōna tamari'ira'a, 'e e pa'uma terā nūmera 'ia hi'ohia te mau pupu pāruru 'ore, mai ia rātou e huma tō rātou.² Te parau 'āpī maita'i, tē vai ra e rave rahi 'ohipa tā tātou e nehenehe e rave nō te ti'a mai nō te pāruru i te mau tamari'i.

« 'A feruri na i te hō'ē tama tā 'outou i here », 'ua parau te tuahine Joy D. Jones, peresideni rahi nō te Paraimere. « 'Ia parau 'outou i teie tama ē, "ua here au ia 'oe", e aha ia te aura'a nō te reira ?... Tē hōro'a nei tātou i te pāruru 'ia ti'a ia tātou 'ia tauturu i tei herehia 'ia riro mai i tō rātou fāito maita'i roa a'e nō te fa'aruru i te mau fifi o te orara'a ».³

Penei a'e 'ia hi'o piri fa'ahou atu tātou i te hi'ora'a o te Fa'aora e tae mai ai te tahi mau mana'o nō ni'a i te huru e pāruru maita'i a'e i te mau tamari'i i roto i tō tātou orara'a.

I te hāhaerera'a Iesu i te mau 'āti Nephi, 'ua ha'amaita'i tāta'itahi 'oia i te mau tamari'i. Nā reira ato'a, e 'imi tātou 'ia ha'amātau i te tamari'i tāta'itahi.

'Ua fa'ata'a Iesu i te taime nō rātou

'Ua fa'ata'a Iesu i te taime nō te ha'apa'o i te feiā 'āpi'e tei pāroru-'ore-hia (hi'o Mataio 19:14). E nehenehe ato'a tā tātou e fa'ata'a i te taime nō te fa'aro'o i tā tātou mau tamari'i e e tāmata i te māramarama i tō rātou mau fifi.

« Rahi noa atu te here tā te tamari'i e 'ite, 'ōhie noa ato'a atu 'oia e parau mai », 'ua parau te tuahine Jones. « [...] e mea tatau 'ia ha'amata tātou i te 'āparaurā'a 'eiaha rā e tia'i nā te mau tamari'i e haere mai ia tātou nei ».⁴

'Ua 'ite mai te hō'ē metua vahine ē, e tautururā'a mau 'ia ui i te mau tamari'i i te mau ahiahi ato'a : « E parau ānei tā 'oe i fa'aro'o i teie mahana 'aita 'oe i ta'a ? »

Te mana'o mātāmua paha o tā tātou mau tamari'i, 'o te 'imira'a ia i ni'a i te natirara i te mau pāhonora'a nō te mea, e hōro'a vave mai te reira i te pāhonora'a 'e e'ita ato'a e hi'o 'ē mai, titauihā rā 'ia fa'aō tātou i te mana'o i roto ia rātou ē, 'o tātou te rāve'a e ti'aturi pāpū a'e nō te ha'amāramarama'a. Te aura'a ra, 'eiaha tātou e fa'arahi ato'a i te taime e parau mai tā tātou mau tamari'i i te hō'ē mea huru au 'ore. 'Ei hi'ora'a, mai te mea e fa'arahi atu tātou 'ia fa'a'ite mai tā tātou tamari'i ē 'ua 'imi 'oia i te hōho'a faufau, e'ita paha ia 'oia e ho'i fa'ahou mai nō te ani ia tātou i te tauturu. Mai te mea rā e pāhono atu tātou ma te here, e rāve'a ia nā tātou nō te fa'ata'e atu i te hō'ē poro'i pāpū—'ua hina'aro tātou 'ia paraparau mai rātou 'ia tātou nō ni'a i te mau mea ato'a.

'Ua parau te tuahine Jones : « 'Ia paraparauhā nō ni'a i te mau fifi ri'i nā roto i te here, e ha'amau ia te reira i te hō'ē niu tano nō te pāhonora'a i te taime e tae mai te mau fifi rahi, e vai matara noa te 'āparaurā'a ».⁵

Te tahi o te mau paraparaurā'a faufa'a rahi roa a'e 'e te mea pāroru nā te

mau metua 'e te tamari'i, nō ni'a ia i tō rātou tino. I roto i teie mau 'āparaurā'a e fa'ā'ohipa i te mau parau pāpū nō ni'a i te mau tuha'a o te tino, te parau nō ni'a i te hōroira'a 'e e aha te mau tauira'a e tupu i te mau matahiti i muri nei. E paraparau tātou nō ni'a i te orara'a 'āpeni 'e te parau nō te hereherera'a pac tino 'e pac manava 'ei tuha'a nehenehe nō te fa'anahora'a a te Metua i te Ao ra. E nehenehe ato'a tātou e paraparau nō ni'a i te mau tumu parau mai te hāmani-'ino-ra'a 'e te hōho'a faufau. Titauihā 'ia tano noa teie mau 'āparaurā'a i te fāito matahiti o te tamari'i 'e 'ia arata'ihia te reira e te mau uira'a a te mau tamari'i. Te mea au a'e, 'o te fa'atupura'a ia i te mau 'āparaurā'a rau i roto i te tau, ma te hōro'a i te ha'amāramarama'a i terā taime 'e terā taime 'a pa'ari noa ai tā tātou mau tamari'i 'e 'a rahi noa ai tō rātou māramarama. (Hi'o i te hope'a o teie parau ve'a nō te tahi atu mātēria tauturu.)

'Ua hōro'a Iesu i te hō'ē hi'ora'a nō rātou

'Ua hōro'a Iesu i te hi'ora'a maita'i roa nō te tā'āto'ara'a (Ioane 8:12). 'Ei feiā pa'ari, 'ua fāna'o ato'a tātou i te rāve'a 'e te hōpoi'a nō te riro 'ei hi'ora'a. Hō'ē rāve'a maita'i roa a'e nō te tauturu i tā tātou mau tamari'i 'ia vai ataata 'ore noa, 'o te fa'a'itera'a ia tātou iho i te hi'ora'a nō te mau ma'itira'a ataata 'ore. E mea hi'o te mau tamari'i i te huru ta te mau metua e rave i te tahi atu ta'ata 'e te huru tā te tahi atu ta'ata e rave i ni'a ia rātou. Mai te mea tei roto 'outou i te hō'ē aura'a 'aore rā te hō'ē fifi 'e te hia'ai fa'atiti e fa'atupu i te ataata'a nō tō 'outou 'utuāfare, 'a tatau i te tauturu. 'A tatau i te tauturu a te mau ti'a mana tivira 'e a te mau ta'ata tōro'a fa'aa'o, nā reira

ato'a te tauturu a tō 'outou 'episekōpo 'aore rā te peresideni Sōtaiete Tauturu 'o tē nehenehe e arata'i ia 'outou i te tauturu tano i roto i te 'Ēkālesia 'e nā rāpae ato'a. 'Ia fāna'o 'outou i te ataata 'ore 'e te fa'atura.

E hōro'a ato'a tātou i te hi'ora'a nō te ta'ata e ha'apa'o i tōna pūai pae vārua. Tē 'ite rā ānei tā tātou mau tamari'i te pure ra tātou ? 'Ua 'ite ānei rātou tē tai'o ra tātou i te mau pāpā'ira'a mo'a ? 'Ua fa'aro'o ānei rātou i tō tātou 'itera'a pāpū ? Tē 'ō'omo ra ānei tātou te 'utuāfare i « te ha'ana tama'i ato'a a te Atua ra » i te po'ipo'i hou 'a haere ai i rāpae i roto i te ao ? (hi'o Ephesia 6:11–18 ; Te Parau Ha'api'ira'a 'e te mau Parau Fafau 27:15–18).

'Ua fa'ateitei Iesu i tōna reo nō rātou

'Ua fa'ahapa te Fa'aora i te feiā tei ha'apēpē i te mau tamari'i (hi'o Mataio 18:6). E nehenehe ato'a tātou 'ia riro 'ei ti'a ārai nō te mau tamari'i i roto i tō tātou orara'a.

« Hina'aro rātou i te tahi ta'ata nō te paraparau nō rātou », 'ua ha'api'i te peresideni Dallin H. Oaks, tauturu mātāmua i roto i te Peresidenira'a Mātāmua, « 'e hina'aro rātou i te ta'ata fa'aoti nō te tu'u i tō rātou maita'i i mua i te hia'ai pipiri o te ta'ata pa'ari ».⁶

'Eiaha iho ā ia tātou 'ia fa'ataiā roa 'aore rā 'ia hi'o 'ē noa i te ta'ata, e vai ara rā i te mau mea e nehenehe e riro mai 'ei ata'aatara'a 'e e rave i te mau fa'aotira'a pa'ari 'e te ataata 'ore. E pe'e te mau ti'a fa'atere Paraimere i te mau arata'ira'a a te 'Ēkālesia nō ni'a i te āraira'a i te hāmani-'ino-ra'a⁷—tē vai nei te pāroru 'ia vai e piti 'orometua i roto i te hō'ē piha ha'api'ira'a 'e 'ia hāhaere te tahi ta'ata nō te peresidenira'a e hi'o i te mau piha ha'api'ira'a.

E 'āpo'o te mau metua 'e te feiā fa'atere nō te fa'aoti e mau 'ohipa ārai fa'ahou ānei e rave nō te fa'aiti i te mau ataata'a. 'Ei hi'ora'a, e rave rahi fare purera'a a te 'Ēkālesia e mau hi'o i ni'a i te 'ūputa o te piha ha'api'ira'a. Mai te mea 'aita, e nehenehe paha ia e vaiho matara ri'i te mau 'ūputa i te taime nō te piha ha'api'ira'a 'e e paraparau i te ti'a nō te mau fare a te 'Ēkālesia e nehenehe ānei e tu'u i te tahi hi'o i ni'a i te 'ūputa. Ta'a 'ē noa atu tō rātou pi'ira'a, e nehenehe te feiā pa'ari ato'a e hi'o i te fare purera'a 'e e tauturu mai 'ia titauihia, mai te fāri'ira'a i te mau rātere i roto i te vāhi tomora'a, 'aore rā nō te fa'aitoito i te hō'ē tamari'i nā rāpae 'ia ho'i i tōna piha ha'api'ira'a.

Te vāhi 'oto rā, i te tahi taime e pēpē te tamari'i i te tamari'i. Mai te mea e 'ite tātou i te hō'ē noa atu rave-'ino-ra'a 'aore rā tē piripiri roa ra te tahi nau ta'ata 'e 'aita te reira i tano, i te fare purera'a ānei 'aore rā i te tahi atu vāhi, titauihia 'ia rave 'oi'oi tātou i te hō'ē mea. Mai te mea e ti'a fa'atere

tātou, titauihia 'ia ineine tātou nō te paraparau i te mau 'utuāfare i roto i terā 'ohipa—noa atu e 'ohipa huru 'ē terā—nō te ha'apāpū ē, e mea ataata 'ore te mau tamari'i ato'a. 'A fa'ateitei i tō 'outou reo ma te aumihī 'e te pāpū nō te tauturu i te ha'maurā'a i te peu hāmani maita'i.

Mai te mea tē mana'o ra tātou ē, tē hāmani-'ino-hia ra te hō'ē tama, e fa'a'ite atu tātou i teic nei pe'ape'a i te mau ti'a mana tīvira i terā iho taime. I te mau fenua e rave rahi, tē vai nei te niuniu tauturu e hōro'a i te rāve'a ārai fifi, te ha'amāramaramara'a 'e te mau rāve'a turu. E parau ato'a tātou i te 'episekōpo nō ni'a i teic mana'o nō te hāmani-'ino-ra'a, nō ni'a iho ā rā i te mau ta'ata e nehenehe e tāpiri i te mau tamari'i i roto i te 'Ēkālesia. Hau atu i te raverā'a i te mau 'ohipa e ārai i te ta'ata hāmani-'ino 'ia tāpiri i te mau tamari'i, e nehenehe te 'episekōpo e tāmāhanahana 'e e turu i te feiā i hāmani-'ino-hia ma te tauturu ia rātou 'ia fārerei i te tahi atu feiā tauturu nō te pū nō te 'utuāfare.

'Ua ha'amaita'i hō'ē hō'ē Iesu ia rātou

'Ua mātau 'e 'ua ha'amaita'i hō'ē hō'ē Iesu i te mau tamari'i (hi'o 3 Nephi 17:21). Nā reira ato'a, e ha'amātau tātou i te tamari'i tāta'itahi ma te tāmata i te tauturu ta'a 'ē iāna.

Nāhea tātou i te fa'ariri i te fare purera'a 'ei vāhi ataata 'ore atu ā nō te mau tamari'i e fifi tō rātou i te pae nō te ea ? E fa'anahora'a ānei tā tātou nō te tauturu i te mau tamari'i Paraimere huma ? I roto i tā tātou mau ha'api'ira'a i te Paraimere, tē

māna'ona'o ra ānei tātou i te vaira'a rau o te mau tamari'i i tō rātou fare ? E aha atu ā tā tātou e nehenehe e rave nō te fāri'i rahi atu ā ia rātou ?

Te mau parau tati nūna'a 'ē, te mau parau fa'aha'cha'a ta'ata nō te tahi atu ta'ere 'e te mau 'ohipa fa'ahapa i te mau melo nō te tahi atu ha'apa'ora'a fa'aro'o, 'aita te reira i roto i te mau poro'i nā tātou. Tē vai ra te hō'ē piha Paraimere, 'aita te hō'ē tamāroa i pāpū maita'i i te reo o te tahi atu mau tamari'i. 'Ia tupu tōna mana'o fāri'i maita'i, 'ua ha'apāpū te mau 'orometua 'ia nene'i i te mau parau 'ōpere nā roto i nā reo e piti. Nā te mau 'ohipa ri'i māna'ona'ora'a ia rātou e fa'a'ite i te mau tamari'i ē, tē 'ite ra tātou ia rātou 'e tē ha'apa'o ra tātou ia rātou tāta'itahi, 'e e ha'amau teie mau 'ohipa i te hi'ora'a nō rātou 'ia pe'e.

E 'ite mai paha tātou ē, tītauhia te tauturu rū nō te tahi mau tamari'i. 'Ei hi'ora'a, e 'ohipa mātau te taurira'a i te huru 'a pa'ari ai, terā rā, mai te mea e riri noa te hō'ē tama, e fa'aātea noa 'oia iāna, 'aore rā e 'oto noa 'oia e rave rahi hepetoma, e fifi rahi atu ā paha e vai ra 'o tē tītauhia te tauturu a te feiā tōro'a. E mea faufa'a iho ā ia te mau peu parau ti'a mai te pure 'e te tuatāpapara'a pāpa'ira'a mo'a, pinepine rā te taime, tītauhia te tahi atu ā tauturura'a nō rātou tē ha'amata ra te huma roro 'aore rā tē tāfifi ra i te hō'ē pēpē huna. E'ita te tāu'a-'ore-ra'a i te reira e ha'amaita'i i te 'ohipa. I te mau ārea e rave rahi, e nehenehe te mau 'episekōpo e hōro'a i te tauturu moni i te mau ta'ata 'e te mau 'utuāfare nō te fārerei i te mau ta'ata fa'aa'o

nō te mau pū nō te 'utuāfare 'aore rā te tahi atu mau pū.

'Ua ha'apūai lesu ia rātou

'A pūruru ai Iesu i te mau tamari'i, 'ua ha'a-pūai ato'a 'oia ia rātou. 'Ua fa'atoro 'oia i ni'a i te mau tamari'i 'ei hi'ora'a (Mataio 18:3). I muri iho i tōna tere i Amerika, 'ua ti'a i te mau tamari'i 'āpī 'ia ha'api'i i te feiā pa'ari « i te mau mea māere » (3 Nephi 26:16).

E ti'a ia tātou 'ia ha'apūai i te mau tamari'i tā tātou i mātau nā roto i te ha'api'ira'a ia rātou 'ia ta'a nāhea te Vārua i te paraparau ia rātou 'ei reira e pe'e atu ai i te Vārua i te taime e rave i te mau fa'aotira'a—ma te tauturu ia rātou 'ia fa'atupu i te hō'ē titi'a roto nō te arata'i i tā rātou mau 'ohipa. Mai tā te tuahine Jones i ha'api'i : « E mea faufa'a rahi te tauturura'a i te tamari'i 'ia hāmani i tō rātou iho ferurira'a 'e tō rātou hina'aro nō te [rave i te mau fa'aotira'a ataata 'ore].⁸ Teie te tahi mana'o tei ha'apūai i te tahi atu mau 'utuāfare :

- 'Ua ha'api'i te hō'ē metua vahine i tāna mau tamari'i 'ia ha'apa'o maita'i i tō rātou « mau mana'o fa'aara » 'e 'ia hi'o maita'i i te mau ta'ata « huru fifi ». 'Ua ho'ona te reira i te taime 'ua tāmata te tahi ta'ata i te fa'ahaere i tāna tamaiti i te vāhi haumiti, 'e 'ua fa'aro'o 'oia i tōna mau mana'o fa'aara 'e 'ua pāto'i 'oia.
- Tē vai ra te tahi mau 'utuāfare e feruri a'ena i te fa'anahora'a fa'aora e fa'a'ohipa i te taime e fa'aruru rātou i te hō'ē 'ohipa e pēpē rātou. 'Ei hi'ora'a, 'ua pi'i te hō'ē 'utuāfare i tāna fa'anahora'a fa'aora « tūpohe 'e parau » 'oia ho'i, e tūpohe i te mātini rorouira 'e e parau i te hō'ē metua i terā iho taime mai te mea 'ua pia mai te hō'ē hōho'a au 'ore. 'Aita roa atu tā rāua mau tamari'i i uiui te mana'o e aha tē rave i mua i te mau rāve'a ha'apararera'a au 'ore—'Ua 'ite rātou e aha tē rave.
- 'Ua ha'amau ato'a te hō'ē 'utuāfare i te hō'ē parau 'ōmo'e tā rātou e nehenehe e hāpono poro'i mai i te metua 'aore rā e parau mai nā ni'a i te niuniu 'ia tītauhia 'ia ti'ihia mai rātou i terā iho taime.

- E nehenehe 'outou e tauturu i tā 'outou mau tamari'i e ha'api'ipi'i 'ia parau « 'Aita ! » i te taime e tāmata te tahi ta'ata e 'ume ia rātou 'ia rave i te hō'ē 'ohipa e fa'atae mai i te mana'o au 'ore. 'Ia 'ite te mau tamari'i ato'a ē, e nehenehe tā rātou 'ia ani i te tauturu, 'e 'ia ani noa rātou i te reira ē tae roa tei te vāhi ataata 'ore rātou.

Tā tātou tuha'a 'ohipa 'ei feiā pa'ari

Ha'amana'o ana'e i te 'ohipa i tupu i roto i te 3 Nephi 17, i tō Iesu « [rave-ra'a] i tā rātou mau tamari'i ri'i, ha'amaita'i tāta'i hō'ē ihora ia rātou 'e 'ua pure atura i te Metua nō rātou... 'E 'ua ha'a'ati-ato'a-hia i te auahi ; 'e 'ua tauturu maira te mau melahi ia rātou » (mau 'irava 21, 24). Penci a'e teie taime rahi nō teie 'ā'amu e 'ere nō te ha'api'i noa ia tātou i te faufa'a rahi o te mau tamari'i, nō te fa'ahōho'a ato'a rā e aha *tā tātou tuha'a 'ohipa 'ei ta'ata pa'ari*. 'O tātou te feiā ha'apa'o i te u'i nō muri. *Tātou* te mau melahi e ha'a'ati 'e e aupuru i te mau tamari'i. Tāmau ana'e i te hi'o i ni'a ia Iesu 'ei hi'ora'a maita'i roa nō tātou 'ei reira e rave i te maita'i a'e e roa'a ia tātou nō te 'atu'atu i tā tātou mau tamari'iri'i ma te here 'e te pāruu. ■

FA'ATA'ARA'A

1. Hi'o i te mau fa'ahorora'a i raro a'e i te mau upo'o parau i roto i teie parau ve'a nō te hi'o i te mau 'ā'amu i roto i te mau pāpa'ira'a mo'a.
2. Hi'o « Child Maltreatment (Child Abuse) », World Health Organization, who.int/violence_injury_prevention/violence/child/en.
3. Joy D. Jones, « Te fifi nō te hōho'a faufau : pāruu, pāhono 'e rapa'au », *Liahona*, 'Ātopa 2019, 38.
4. Joy D. Jones, « Te fifi nō te hōho'a faufau », 39, 40.
5. Joy D. Jones, « Te fifi nō te hōho'a faufau », 39.
6. Dallin H. Oaks, « Pāruu i te mau tamari'i », *Liahona*, Nov. 2012, 43.
7. Hi'o « Preventing and Responding to Abuse », newsroom.ChurchofJesusChrist.org.
8. Joy D. Jones, « Te fifi nō te hōho'a faufau », 40.

MAU MĀTĒRIA TAUTURU I NI'A I TE NATIRARA

- OvercomingPornography.Lds.org
- « Abuse », Gospel Topics, topics.Lds.org

MANA'O NŌ TE PĀRURU I TE MAU TAMARI'I

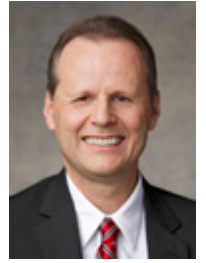
I te fare

- Ha'amau i te hō'ē fa'anahora'a 'utuāfare nō te fa'aātea i te mau rāve'a ha'apara-rera'a au 'ore 'aore rā nō te horo 'ē i te vaira'a pēpē mau.
- Paraparau 'ia au i te fāito matahiti nō ni'a i te tino, te 'āpeni 'e te hereherera'a.

I te fare purera'a

- Pe'e i te mau arata'ira'a nō te ha'api'i i te ta'ata, mai te pārahira'a e piti ta'ata pa'ari i roto i te mau piha ha'api'ira'a ato'a.
- Fa'aaitoito i te peu hāmani maita'i 'e 'eiaha e vaiiho i te rave-'ino-ra'a.

Elder Joni L. Koch
Nō te Hitu 'Ahuru

Te vaira'a 'e 'aore rā te vai-ore-ra'a : terā te uira'a

Tē tīa'ihia ra ia tātou 'ia feruri 'e 'ia fa'aoti.
E mea tītau te reira. 'Eiaha rā tātou 'ia
fa'ahōho'a roa i te ta'ata 'ei hō'ē mea 'aore rā
'ia topa i te tahi i'oa pi'i i ni'a iāna.

Erave rahi matahiti i ma'iri, 'ua tere māta'ita'i māua tā'u vahine i te pare nō Krownborg i Helsingør (Dānemāta). 'Ua tu'iro'o roa teie pare maoti te ha'uti ta'ata ora a William Shakespeare, *Hamlet*. 'A māta'ita'i ai māua nā roto i te pare, 'ua hōho'i mai i roto i tō māua ferurira'a i te mau tuha'a 'e te mau parau nō terā ha'uti, te parau iho ā rā a Hamlet : « Te vaira'a 'aore rā te vai-ore-ra'a : terā te uira'a. »

I reira tō'u ferurira'a i te hō'ē parau tano a'e nō tātou : « Te vaira'a 'e te *vaira'a ra* : terā te uira'a. »

Fa'ati'a i te ta'ata 'ia ha'amaita'i ia rātou

Te vāhi 'ino, e mea pinepine tātou 'ia topa i te i'oa pi'i i ni'a i te ta'ata 'ia paraparau tātou nō rātou. 'Ei hi'ora'a, e parau tātou mai teie :

- « *E mea hupehupe Elder Brown.* » E mea maita'i a'e rā 'ia parau tātou ē : « 'Aita 'o Elder Brown i rave itoito roa i te 'ohipa i te mau mahana i ma'iri, tē ti'aturi nei rā vau e nehenehe tāna e ha'amaita'i iāna. »
- « *E 'ere 'o Maria i te mea paieti.* » I te tahi pae e nehenehe tātou e parau ē : « 'Aita 'o Maria i 'ana'anatae roa i te parau nō te fa'aro'o, terā rā penei a'e e putapū 'oia i te Vārua mai te mea e fa'a'ite atu vau iāna i tō'u 'itera'a pāpū. »

'Ia parau tātou ē, *e mea* mai terā terā ta'ata, i te hope'a e topa roa atu paha tātou i te i'oa pi'i 'aore rā e fa'ahōho'a atu paha tātou ia rātou i te hō'ē mea, ma te ha'avā ia rātou, ma te 'ore e vaiiho i te ta'ata 'ia tau'i 'e 'ia ha'amaita'i ia rātou. 'Ia parau rā tātou nō te *vaira'a ra*, tē fa'a'ite nei tātou ē, tē ti'aturi ra tātou e nehenehe 'ia tupu i te rahi 'e 'ia haere i mua.

E mea hape ānei 'ia ha'avā ?

I roto i te rahira'a o te mau 'iritira'a nō te Bibilia, e tai'o tātou i teie ha'a-pi'ira'a a te Fa'aora : « 'Eiaha e [ha'avā], 'ia 'ore 'outou 'ia [ha'avāhia] mai » (Mataio 7:1 [reo peretāne]). Tē hōro'a nei rā te 'Iritira'a a Iosepha Semita i te tahi ha'amāramaramara'a : « 'Eiaha e ha'avā ma te parau ti'a 'ore... e ha'avā rā i te ha'avāra'a parau ti'a » (i roto Mataio 7:1, fa'ata'ara'a raro a ; reta tei fa'ahuru-'ē-hia).

'Oia ho'i e mea tano mau—'e tē tī'ihia ra te reira—'ia fa'ā'ohipa tātou i te parau nō te ha'avāra'a nō te hi'o i te mau mea, nō te hi'opo'a 'e nō te hāro'aro'a i te hō'ē 'ohipa 'e nō te rave i te mau fa'aotira'a. 'E e mea faufa'a ta'a 'ē 'ia fa'ā'ohipa tātou i te ha'avāra'a parau ti'a 'a 'ohipa ai tātou i rotopū i te mau ta'ata.

'Ei hi'ora'a, e hi'opo'a māite tātou 'o vai tā tātou e fa'aipoipo, e fa'ā'ohipa tātou i te hāro'aro'a nō te māmarama i te hina'aro o te hō'ē ta'ata, 'aore rā e hi'o tātou i te 'aravihi o te hō'ē ta'ata nō te amo i te hō'ē tōro'a 'ohipa.

E hi'opo'a noa tātou i te 'ohipa a te ta'ata 'aore rā tōna hīro'a nā ni'a i te mau fa'aturera'a a te Fatu, mai tei pāpā'ihia i roto i te mau pāpā'ira'a mo'a 'e te parau a te mau peropheta. Nā ni'a roa atu, e hi'o maita'i tātou ē, 'eiaha tā tātou ha'avāra'a e tāmata i te fa'ati'a i te parau au 'ore, e fa'ahōho'a 'oi'oi i te ta'ata i te hō'ē mea 'aore rā e topa ti'a 'ore i te i'oa pi'i i ni'a i te hō'ē ta'ata.

Te 'aravihi 'ia tau

E fa'ā'ohipa tātou i te ha'avāra'a parau ti'a 'ore i te taima e parau tano 'ore tātou i te hō'ē mea nō ni'a i te huru o te ta'ata, mai te mea iho ā rā e nā reira

tātou ma te fa'atupu ato'a i te mana'o ē, e'ita tā rātou e nehenehe e tau. I roto i tā tātou ato'a mau 'ohipa 'e te ta'ata, e ha'amana'o tātou ē, maoti te tusia tāra'ehara a te Fatu e ti'a ai ia tātou tāta'itahi 'ia ha'amaita'i ia tātou. E hi'o na i teie mau hi'ora'a nō te Fa'aora :

- 'Ua parau 'oia i te vahine tei haruhia i roto i te fa'aturi : « 'A haere, 'eiaha rā 'ia hara fa'ahou » (Ioane 8:11).
- 'Ua nā 'ō 'oia i te hō'ē o te ta'ata i fa'asataurohia i piha'i iho iāna : « 'Ei paradaiso ia 'oe 'e 'o vau ato'a i teie nei ā mahana » (Luka 23:43).
- I tōna ti'afa'ahoura'a, 'ua tāmānoa 'oia i te hi'o i te fāito pūai o Petero ma te a'o tauturu iāna, noa atu ā 'ua huna Petero iāna e toru taima (hi'o Mataio 26:34 'e Ioane 21:15–17).
- 'Ua parau 'oia ia Saulo, tei hāmāni 'ino i te feiā mo'a, 'ia tātarahapa. 'Ua riro mai Saulo 'ei Paulo, 'ua ha'apa'o 'oia i te parau 'e 'ua riro mai 'ei ta'ata parau ti'a. (Hi'o Te 'Ohipa 9:3–6.)

'O te Fatu Iesu Mesia te 'aito nō te hōro'a i te piti o te tāmāra'a—'e te tāmāra'a toru ato'a 'e te maha. 'Ua ha'api'i mai 'oia 'ia fa'ā'ore atu tātou i te hapa « 'ia hitu rā 'ahuru i te hitura'a » (Mataio 18:22). 'O 'oia ana'e te ta'ata tei ora i te orara'a hape 'ore i ni'a i te fenua nei, maoti rā tōna orara'a, tāna mau ha'amaita'ira'a, tōna tusia tāra'ehara 'e tōna ti'afa'ahoura'a, 'e maoti ato'a ho'i te mau 'oro'a nō tāna 'evanelia tātou e nehenehe ai e maita'i roa 'ia tae i te hō'ē mahana. Te paraura'a nō tō tātou mau taea'e 'e mau tuahine i te parau e fa'atupu i te ti'aturi 'ore i tō rātou 'aravihi 'ia tau, e 'ohipa ia 'o tē fa'atupu ato'a i

te ti'aturi 'ore i te mana o te Fa'aora 'e tāna tāra'ehara.

'O rāpae 'e 'o roto

E peu mātau i roto i tō tātou orara'a 'ia ha'avā ('e 'ia ha'avāhia tātou) i ni'a i tō tātou hōho'a mātāmua. Teie rā, e vāhi ataata tā tātou e haere ra mai te mea e ha'avā tātou nā ni'a i te hōho'a mātāmua ma te 'ore e hi'opo'a i te huru mau o terā ta'ata.

« E 'ore ho'i tā Iehova hi'ora'a e au i tā te ta'ata ; e hi'o ho'i te ta'ata i te huru i rāpae'au a'e, 'āre'a 'o Iehova, e hi'o ia i te 'ā'au » (1 Samuela 16:7). 'Ua parau Iesu nō te feiā fa'ahua paieti i tōna mahana ra 'ei « vaira'a tūpāpā'u i fa'a-teateahia ra, 'o tei nehenehe i rāpae'au a'e, 'āre'a 'o roto ra, 'ua 'i ia i... te mau mea faufau » (Mataio 23:27).

'Aita te Fa'aora e ha'api'i ra ē e 'ere i te mea maita'i te hōho'a au 'e te tano 'o rāpae, e mea faufa'a roa a'e rā te huru 'o roto (te vaira'a pae morare 'e pae vārua) o te hō'ē tāne 'e te hō'ē vahine. 'A hi'o na i tō tātou mau hiero nehenehe mau : e mea nehenehe te 'āua, te mea faufa'a roa atu rā, 'o te mau 'oro'a ia 'o te ravehia i roto.

E tītau-ato'a-hia i te mau misiōnare 'ia 'ahu maita'i 'e 'ia fa'anehenehe. Nā roto i te tāmāra'a ia rātou, te 'ahu tano 'e te parau mā, tē ha'amā nei rātou i te hi'ora'a maita'i nō rātou e 'ite mātāmua i te 'evanelia a Iesu Mesia nā roto i te hōho'a 'e te mau parau a te mau misiōnare.

Fa'ā'ohipa i te hāro'aro'a

'A tāmata ai tātou i te rave i te ha'avāra'a parau ti'a, e mea faufa'a 'ia fa'ā'ohipa i te hāro'aro'a. Tē parau nei te Arata'i nō te mau pāpā'ira'a mo'a ē hāro'aro'a « 'o te māmaramara'a ia

'aore rā te 'itera'a i te hō'ē mea nā roto i te mana o te Vārua... 'O te 'itera'a ato'a ia i te huru mau o te mau ta'ata 'e te puna 'e te aura'a nō te mau fa'a'itera'a pae vārua (« Discernment, Gift of »).

I te tahi taime, e mau ta'ata 'ino 'o roto e fa'a'ohipa i te hōho'a o te ao nei nō te tāmata i te punu ia tātou 'ia mana'o tātou ē, e hi'ora'a maita'i rātou. E mea « pa'ari i tō rātou iho hi'ora'a, 'e [e mea] ha'apa'o maita'i i tō ratou iho mana'ora'a » (Isaia 5:21 ; 2 Nephi 15:21). 'Ua ti'a i te Fa'aora 'ia hi'o i muri mai i teie huru hōho'a, 'e 'ua ti'a iāna 'ia hāro'aro'a i te pūai 'e te 'ā'au ha'avare 'ore i roto roa i te feiā ha'cha'a 'e tei hepohepo.

'Ua fa'a'ohipa 'o Alama i taua huru hāro'aro'a ra i te taime 'a paraparau ai 'oia i te feiā tei « 'ino'inohia... e te mau ta'ata ato'a ra nō tō rātou veve », 'ua ha'amaita'ihia rā nō te rirora'a rātou 'ei feiā ha'cha'a 'e te « 'ā'au ha'cha'a » (Alama 32:5–8).

E ha'amana'o tātou ē « tā te Vārua o te Atua ra... i 'imihia te reira e te vārua » (1 Korinetia 2:14). 'Ia 'ite tātou ia vetahi 'ē mai tā tō tātou Metua i te Ra'i e 'ite ra ia rātou, e ti'a ia tātou 'ia fa'a'ohipa i te ha'avāra'a parau ti'a maoti te hāro'aro'a.

Te ha'avāra'a parau ti'a

I te mau mahana ato'a o tō tātou orara'a e ha'avā tātou nā roto i te hi'ora'a, te hi'opo'ara'a 'e te hāro'aro'ara'a. Teie rā, tē tia'i nei te Fatu ia tātou 'ia nā reira ma te parau ti'a. Tātou te mau pipi nā te Fatu Iesu Mesia, 'ia fa'a'ite atu tā tātou mau parau 'e tā tātou mau 'ohipa ē, e mea aroha tātou 'e te here 'e te ineine nō te tauturu.

Tātou te mau ha'avā parau ti'a, titauhia 'ia ha'apa'o maita'i atu ā tātou

i te huru o te hō'ē ta'ata, 'eiaha rā tōna hōho'a. I te hō'ē ā taime, e ha'amana'o ato'a tātou ē, i te mau mahana ato'a, tē ha'amaui nei tō tātou mana'o mātāmua nā ni'a i tō tātou hōho'a 'e te mau parau tā tātou e fa'a'ohipa. E 'umehia mai te rahira'a o te mau ta'ata 'ia 'ite rahi atu ā nō ni'a i tō tātou huru 'e tā tātou poro'i nō te 'evanelia mai te mea e fa'ahōho'a

tō tātou hōho'a i te faufa'a teitei nō tā tātou poro'i.

'Ua fa'a'ite mai tō tātou Fatu 'e te 'Orometua, 'o Iesu Mesia, i te hi'ora'a maita'i roa e pe'e 'a tūtava ai tātou i te ha'avā ma te parau ti'a. Mai tāna e rave ra, e fa'a'aifaito tātou i te mea tā tātou e hi'o nā rāpae i te 'ohipa e tupu ra i roto i te ta'ata tāta'itahi. ■

Hōho'a pāpa'i a nā feiā pāpa'i fare ra 'o Hyrum Pope 'e Harold W. Burton. I te 'atau : Hō'ē o te mau nana'ora'a 'ati a'e te hiero e fa'ahōho'a nei i nā tau tu'ura'a 'Evanelia e maha.

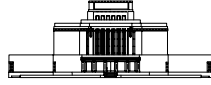
E merēti tei fa'anehe- nehehia i te hōho'a o nā hiero mātāmua e va'u o te 'Ēkālesia. Tei raro Laie, i rōpū.

Nana'ora'a nō nī'a i te ti'ara'a metua vahine nā Avard Fairbanks. I te 'au'i : Tē putuputu ra te mau melo i te hiero (1920).

I rōpū : Te peresideni Heber J. Grant i Laie nō te ha'amo'ara'a o te hiero. I nī'a : Te peresideni Joseph F. Smith (i te pae 'au'i roa) i Laie. 'Ua ha'amo'a 'oia i te vāhi nō te hiero i te matahiti 1915.

Te hiero nō Laie (Vaihi)

E TENETERE PUTUPUTURA'A

Ha'amo'ahia a 100 matahiti
i teieni, maoti te hiero
nō Laie (Vaihi) i ti'a ai i
te feiā mo'a 'ia putuputu
nō te fāri'i i te mau
ha'amaita'ira'a o te hiero 'a
ha'amata ai te 'evanelia i te
parare nā te ao nei.

Nā Clinton D. 'e Angela R. Christensen

Tē ora nei nā ta'ata pāpa'i i Utah (Marite). Tē rave nei te taea'e Christensen i te 'ohipa nō te tuha'a fa'atere nō te 'āamu o te 'Ēkālesia.

Hō'ē o te mau misiōni rahi a Te 'Ēkālesia a Iesu Mesia i roto i te mau mahana hope'a nei, 'o te fa'afāna'ora'a ia i te mau ha'amaita'ira'a hiero i te mau ta'ata nā te ao nei, te ta'ata ora 'e tei pohe. 'Ua ha'api'i te peropheta Iosepha Semita ē « te tumu nō te ha'aputuputura'a i te nūna'a... a te Atua i te mau tau ato'a o te ao nei... 'o te patura'a ia nō te Fatu te hō'ē fare e nehenehe ai iāna 'ia hehe i tōna ra nūna'a te mau 'ōro'a nō tōna fare. »¹

I te 'ōmuara'a nō te 20 tenetere, e maha ana'e hiero tei matara i ni'a i te fenua nei, tei Utaha rātou pā'āto'a. Nō reira, 'ua riro te putuputura'a i Utaha 'ei rāve'a mātāmua nō te ha'amatarā mai te mau ha'amaita'ira'a hiero. I te matahiti 1919, 'ua tau te reira. I te 27 nō Novema 1919, 'ua ha'amo'a te peresideni Heber J. Grant (1856–1945) i te hiero nō Laie (Vaihi). 'Ua riro te reira 'ei taime rahi nō te Fa'aho'i-fa'ahou-ra'a inaha te matara ra te mau ha'amaita'ira'a hiero i te mau nūna'a e rave rahi.

I nehenehe e parau ē, 'o te hiero nō Laie (Vaihi) te hiero

mātāmua nā te ara. 'O'i'oi roa te reira i te tāvini i te mau melo nō Vaihi, nō Aotearoa, nō Hamoa, nō Tona, nō Tahiti 'e nō Tāpōnē 'e nō Auterāria. 'A tupu noa ai te 'Ēkālesia i te rahi nā Pātifita 'e nā Asia, 'ua rahi noa ato'a te rahira'a fenua tei ha'amaita'ihia e teie hiero.

I teie matahiti, 'o te 100ra'a ia o te matahiti nō taua taime rahi ra i roto i te ha'aputuputura'a ia 'Īsera'ela i nā pae e piti o te pāruru.

Te ha'aputuputura'a i Hamoa

E 2 500 maila (4 023 km) te ātea i roto ia Hamoa 'e ia Vaihi. I te matahiti 1919, 'ua parau 'o John Q. Adams, te peresideni misiōni : « I te otira'a te hiero nō Laie, e au ē, 'ua ro'ohia tō mātou nūna'a i te hina'aro rahi 'ia ha'aputu 'e 'ia fa'anava'i i te mau tao'a nō teie nei ao nō te haere i te hiero. » 'Ei hi'ora'a, 'o Aulelio Anae, 'ua tāvini 'oia 'ei misiōnare ma te 'aufau 'ore nō te roara'a e 20 matahiti. Nō tōna fa'atusiara'a e rave rahi matahiti, 'aita tāna moni i nava'i nō te tere atu i Vaihi. Nō reira, 'ua ho'o te taea'e Anae i te mau mea ato'a nāna ra 'e 'ua manuia 'oia i te ha'aputuputu e \$600 'aore rā e \$700 tārā marite.² 'Ua fa'atusia te taea'e Anae 'e te tahi atu mau ta'ata Hamoa i te mau mea ato'a tā rātou e nehenehe nō te fa'anu'u i Laie i te roara'a o te mau matahiti 1920.

Nō te hō'ē 'utuāfare, 'o Leota mā, 'ua tāpae ia rātou i Vaihi i te mahana mātāmua nō te matahiti 1923. Tē ha'amana'o ra 'o Vailine Leota ra, hitu matahiti ē : « Te taimē mātāmua mātou [i te 'itera'a] i te hiero... o te 'itera'a nehenehe roa a'ē ia ».³ E piti noa hepetoma i muri mai, 'ua fāri'i nā metua o Vailine, 'o Aivao 'e 'o Matala, i tō rāua 'ōro'a hiero 'e 'ua tā'atihia 'ei tā'ata fa'aipoipo, 'e 'ua tā'atihia tā rāua mau tamari'i i ni'a ia rāua. 'Ua tāvini ha'apa'o maita'i 'o Leota mā i roto i te fare o te Fatu nō te roara'a e 50 matahiti 'e 'ua tanuhia rātou « i piha'i iho i te hiero tā rāua i here na ».⁴ I teie mahana, tē ora nei hānere 'e hānere hua'ai ha'apa'o maita'i nō rāua 'ati a'ē ia Vaihi.

E 'ohipa e'ita e haere 'ia rave

Ta'a 'ē noa atu te mau melo nā Pātifita tei fa'aru'e roa i tō rātou fenua nō te fa'anuhū i Vaihi, e rave rahi pāroita 'e 'ama'a nā te mau nūna'a ato'a tei fa'anaho i te mau tere, tei parauhia te mau tere hiero. Maoti teie huru ha'aputuputura'a pae vārua i noa'a ai i te mau melo o te 'Ēkālesia te hō'ē rave'a nō te tere 'e nō te fāri'i i te mau 'ōro'a o te hiero 'ei reira e ho'i atu ai i te fare nō te patu i te 'Ēkālesia i roto i tō rātou iho nūna'a.

I te ha'amo'ara'a, 'ua pure te peresideni Grant i te Fatu 'ia 'iriti 'oia i te 'ē'a nō te feiā mo'a i Aotearoa 'e i te mau motu ato'a nā Pātifita nei, 'e nō te ha'aputu i te mau tuatāpapara'a tupuna nō te haere mai i te hiero nō te riro 'ei feiā fa'aora nō tō rātou mau tupuna.

'Ua ha'amata te mau tere hiero nā ni'a i te hō'ē pupu feiā mo'a Maori i Aotearoa, e ono noa 'ava'e i muri mai i te ha'amo'ara'a. Noa atu ā e 5 000 maile (8 045 km) te ātea ia Vaihi, 'ua 'oa'oa teie nei feiā mo'a i te parau 'āpi nō te ha'amo'ara'a.

'Ua hina'aro roa 'o Waimate 'e Heeni Anaru e 'āmui i teie pupu mātāmua e tere i te hiero. Terā rā, e au ē e 'ohipa e'ita e haere 'ia rave nō te veve o te 'utuāfare 'e te moni titauhia nō te tere, 1 200 paunu niuterani—e tino moni huru rahi. Titauhia te semeio.

E rave rahi matahiti tō te 'utuāfare Anaru pe'era'a i te parau a'o a te peropheta 'e tō rātou ha'aputura'a i tā rātou tuatāpapara'a tupuna. 'E 'ua

'āpapa-noa-hia te reira 'a tia'i noa ai 'o Anaru mā 'ia tupu te hō'ē semeio. 'Ua 'ite tā rāua tamaiti 'o Wiwini i te fa'aro'o o tōna nā metua : « 'Aita roa atu Māmā i fa'aru'e i te mana'o ē, 'ia tae i te hō'ē mahana, e tūturi 'oia 'e Pāpā i te hō'ē fata hiero. »

Tupu mai nei te hō'ē semeio. 'Ua roa'a ia Waimate te hō'ē fa'aura'a 'e te fa'aterera'a hau nō Aotearoa nō te hō'ē 'ōpuara'a fa'ahotu fenua. Maoti te 'āpi nō te teie 'ōpuara'a i nava'i ai te moni i 'aufau-a'ena-hia iāna nō te 'aufau i te tere i Vaihi. 'Ua fa'a'oroma'i 'o Waimate 'e Heeni i tō rātou mata'u i te tere moana nō te fano atu i Vaihi 'e te hō'ē pupu e 14 feiā mo'a i te 'āva'e nō Mē 1920. 'Ua fāri'i rātou i tō rātou 'ōro'a hiero 'e 'ua tā'atihia rātou. 'Ua tupu te 'ohipa e'ita e haere 'ia rave.

Te 'āamu nō Anaru mā 'o te hō'ē noa ia 'āamu i roto i te tauasinira'a 'āamu nō ni'a i te feiā mo'a tei tere atu i te hiero nō Laie (Vaihi) nō te fāri'i i te mau 'ōro'a 'e nō te titau i te mau parau fafau e hōro'a te Fatu i roto i tōna fare. 'Ua titau te reira i te fa'atusiara'a rahi, 'ua fa'atupu rā te reira i te feiā mo'a pūai tei ho'i atu i tō rātou fenua 'āi'a, ineine nō te fa'atere i te 'Ēkālesia.⁵

Te putuputura'a pae vārua i Asia

I muri a'ē i te Tama'i rahi piti o te ao 'e te ha'amau-fa'ahou-ra'a-hia te 'Ēkālesia i Tāpōnē, 'ua fa'anaho te feiā mo'a i reira i te tere hiero mātāmua nō Asia. I te matahiti 1965 'ua rere atu te hō'ē manureva tei 'i i te feiā mo'a, e 165 feiā mo'a itoito mai Tokyo i Vaihi nō te fāri'i i te mau

1850

1850 : 'Ua tae mai te mau misiōnare i te Bāsileia nō Vaihi nō te poro i te 'evanelia i fa'aho'ihia mai.

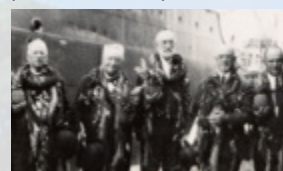
1855 : 'Ua tāvini 'o Joseph F. Smith i tāna misiōni mātāmua i Vaihi.

1865 : 'Ua ho'o mai te 'Ēkālesia i te fenua i Laie i reira te hō'ē fare purera'a i patuhia. 'Ua fa'anuhia teie fare i te matahiti 1916 nō te fa'aineine i te māhora nō te hiero.

1900

1915 : 'Ua fa'arahia te parau nō te hiero nō Laie (Vaihi) e te peresideni Joseph F. Smith.

27 nō Novema 1919 : 'Ua ha'amo'ahia te hiero e te peresideni Heber J. Grant (hi'o i ni'a atu, i rōpū).

1920 : 'Ua tere Waimate Anarui te hiero mai Aotearoa mai.

1925

1923 : 'Ua fa'anuhū te 'utuāfare Leota (i raro nei) i Laie mai Hamoa mai.

'ōro'a nō te hiero. 'Ua fa'atupu teie tere i te pūai fa'ahiahia i roto i te 'Ēkālesia i Tāpōnē. Iva 'ahuru ma pae i ni'a i te hānere o teie mau melo tei vai itoito noa i roto i te 'Ēkālesia. E pae tei riro mai 'ei peresideni hiero i tō rātou iho fenua 'āi'a, mai ia Elder Yoshihiko Kikuchi, te tino mātāmua nō te Hui mana fa'atere rahi i Tāpōnē.⁶

I te matahiti 1970 'ua tere te hō'ē pupu ta'ata Korea i Laie. 'Ua nā 'ō Choi Wook Whan, hō'ē peresideni 'āma'a ē : « 'Ua haere mātou i te hiero 'e 'ua matara tō mātou ferurira'a 'e 'ua ara mātou i te huru e fāri'i mātou i te fa'aorara'a. 'Ua riro roa mai te fa'anahora'a mure 'ore 'ei mea pāpū ; 'ua ha'apūai-roa-hia tō mātou nei 'itera'a pāpū e'ita e nehenehe e fa'ata'a atu. 'Auē ia ha'amaita'ira'a rahi nō te mau ta'ata nō Korea 'ia fāna'o i te haere i te hiero ».⁷

Te ha'aputuputura'a i tō tātou fēti'i pohe

'Ia matara te mau 'ōroa o te hiero i te hō'ē nūna'a ta'ata, e fa'atae te reira i te mau ha'amaita'ira'a a te Fatu i te feiā ora o terā fenua, e 'ere noa rā, i te feiā nō te reira fenua i te tahi atu pae o te pūruru. 'Ua 'itehia teie ha'amaita'ira'a e te mau melo nō te mau fenua nō Asia, i reira ho'i tā rātou hiro'a tumu te ha'aputu-māite-ra'a i te tuatāpapara'a tupuna e rave rahi tenetere.

'Ua fa'ānu'u te metua o Kwai Shoon Lung mai Taina i Vaihi. 'Ua fānauhia 'oia i Kauai i te matahiti 1894 'e 'ua bāpetizo i te matahiti 1944 i te 50ra'a o tōna mahana fānaura'a. 'Ua ha'api'i te taea'e Lung i te ta'ata i te 'ā'amu 'utuāfare i te

fare purera'a 'e 'ua nā 'ō 'oia i tāna piha ha'api'ira'a ē : « E 'ōrama tā'u i te hō'ē pō 'e 'ua 'ite au i tō'u mau fēti'i pohe e rave rahi tei tūra'i iā'u 'ia 'ohipa nō rātou ». I te mau mahana nō muri iho, 'ua fāri'i 'oia i tāna tuatāpapara'a tupuna nō 'ō mai i tōna tatie i Taina : e 22 'api parau nā roto i te pāpa'ira'a tinito e fa'a'ite ra i tōna mau tupuna ē tae roa i te matahiti 1221 i muri mai i te Mesia. Rātou tāna tamaiti 'o Glenn 'e te huno'a vahine 'o Julina, 'ua rave rātou e rave rahi tausini 'ōro'a i te hiero nō tō rātou 'utuāfare. I muri mai 'ua tāvini 'o Glenn 'e Julina Lung 'ei peresideni 'e 'ei matarona nō te hiero nō Laie, mai te matahiti 2001 ē tae atu i te matahiti 2004.⁸

Tē tāmau nei te ha'aputuputura'a

I te rōpū i te ma'ara'a purūmu nō Pātifita mai Amerika i Asia, 'ua 'iriti te hiero nō Laie (Vaihi) i te 'ūputa nō te mau ha'amaita'ira'a hiero i te mau nūna'a e rave rahi. Nō reira, 'ua riro te ha'aputuputura'a o 'Īserā'ela 'ei ha'aputuputura'a pae vārua nā mua 'a fāna'o ai te mau melo 'ia fāri'i i te mau ha'amaita'ira'a hiero 'e 'a ho'i ai rātou e ha'apa'ari i te 'Ēkālesia i tō rātou fenua 'āi'a. 'Ua tauturu te reira i te pararera'a o te 'evanelia i fa'aho'ihia mai i te mau ta'ere e rave rahi 'e i te mau ta'ata i nā pae e piti o te pūruru.

'A fa'ahanahana ai tātou i te 100ra'a o te matahiti nō te hiero nō Laie (Vaihi), 'ua ha'amaita'ihia tātou 'ia 'ite i teie ta'ahira'a faufa'a rahi i roto i te Fa'aho'i-fa'ahou-ra'a 'e 'ia 'ite i te tupura'a te parau tohu a te peropheta Iakoba i roto i te Buka a Moromona : « 'Ua rahi te mau parau a te Fatu i tei pārahi i ni'a i te mau fenua moana » (2 Nephi 10:21). ■

FA'ATA'ARA'A

1. *Te Mau Ha'api'ira'a a te Mau Peresideni o te 'Ēkālesia : Iosepha Semita* (2007), 474.
2. Hi'o James Adams Argyle, comp., « The Writings of John Q. Adams », 14, FamilySearch.org.
3. Vailine Leota Niko, i roto Clinton D. Christensen, comp. *Stories of the Temple in Lā'ie, Hawai'i* (2019), 70–71.
4. Aivao Frank Leota (1878–1966), FamilySearch.org.
5. Hi'o Christensen, *Stories of the Temple in Lā'ie, Hawai'i*, 64–65.
6. Hi'o Christensen, *Stories of the Temple in Lā'ie, Hawai'i*, 114–17.
7. Choi Wook Whan, i roto « Going to the Temple Is Greatest Blessing », *Church News*, 17 nō 'Ēperera 1971, 10.
8. Hi'o Christensen, *Stories of the Temple in Lā'ie, Hawai'i*, 166.

1950

1965 : Nō te tere hiero mātāmua mai Asia, e 165 feiā mo'a Tāpōne tei tae mai i Vaihi.

1975

13 nō Tiunu 1978 : 'Ua ha'amo'a fa'ahou te peresideni Spencer W. Kimball i te hiero i muri iho i te tahi fa'arahira'a. 'Ua haere ato'a rāua te peresideni N. Eldon Tanner i te PCC (pū ta'ere nō Polynesia).

2000

21 nō Novema 2010 : I muri mai i te tahi mau ha'apa'arira'a nō te mau 'āueuera'a fenua 'e te tahi fa'anehe-nehera'a, 'ua ha'amo'a fa'ahou ā te peresideni Thomas S. Monson i te hiero.

2015

1970 : 'Ua 'āmu i te feiā mo'a nō Korea 'e te feiā mo'a nō Tāpōnē i roto i te hō'ē tere hiero.

Arata'ihia ia Monica ra

I te orara'a vau i São Paulo (Beresiria), 'ua mātau vau i te hō'ē vahine ta'a 'ē, tōna i'oa 'o Graça. E vahine poihere 'e te hāmani maita'i 'oia, 'e e hoa ho'i nō te tā'ato'ara'a.

E nā hoa aupuru māua 'o Graça. E toru tāna tamari'i, tē rave ra i te 'ohipa 'āfa mahana, 'aita e pere'o'o 'e 'aita e niuniu, 'aita rā te reira mau mea i tāpe'a iāna 'ia tāvini.

Mai tā'u taupē'e, e nehenehe tā'u e 'ite hō'ē ha'amāramarama o tōna fare. 'Ia vata 'oia, e tu'u 'o Graça i te hō'ē 'ahu 'ute'ute i tāna ha'amāramarama nō te fa'a'ite mai ē, 'ua ineine 'oia nō te rave i te hāhaerera'a. 'Aita roa atu 'oia i 'imi i te tumu 'eiaha e tāvini. 'Ua feruri

Etu'u 'o Graça i te hō'ē 'ahu 'ute'ute i tāna ha'amāramarama nō te fa'a'ite mai ē, 'ua ineine 'oia nō te rave i te hāhaerera'a.

pinepine au i te tāpa'o a Graça 'e tōna hi'ora'a rahi nō te tāvinira'a ha'apa'o maita'i 'e te 'ōhie.

Hō'ē 'ohipa i tupu tā'u e tāpe'a nei. 'Ua fa'aineine māua ia māua 'e 'ua pure ho'i nō te hāhaere i te hō'ē o tō māua mau tuahine. 'A fātata ai māua i tōna fare, 'ite a'era māua ē, tē haere ra māua i te fare o te tahi atu tuahine. 'Ua fa'ata'ahia māua e hāhaere i teie tuahine, e metua vahine e piti tamari'i, 'aita e haere nei i te purera'a, 'aita rā māua i 'ōpua e hāhaere iāna i terā mahana. Nō te mea tei reira māua, 'ua pātōtō atura, 'aita rā e pāhonora'a.

'Ua fa'aoti māua e tāmata fa'ahou ā 'e e tia'i. I te hope'a, 'ua haere mai te tuahine, 'o Monica, ma te parau ē, 'aita 'oia i vata. Tē 'ite ra māua ē, 'ua rohirohi roa 'oia fātata i te ta'i. I te paraura'a māua ē, tei reira māua nō te tauturu iāna, 'ua fāri'i mai 'oia 'ia tomo māua. Tē ta'i ra tāna pēpe, nō reira 'ua parau atu māua e ha'apa'o i tāna pēpe, e tia'i māua. I te pa'umara'a Monica i te piha ni'a 'e tāna pēpe, 'ua ha'amata māua i te 'ohipa, 'ua tāmā māua e rave rahi piha 'e 'ua tūfene i te 'ahu tā māua i 'ite.

I te 'itera'a Monica i te nahonaho o tōna fare, 'ua ha'amata 'oia i te ta'i, 'ua mahora tōna 'ā'au 'e 'ua fa'a'ite mai 'oia i tōna mau fifi. 'Ua parau fafau atu māua e tauturu māua iāna, 'e 'ua paraparau māua i te peresideni Sōtaiete Tauturu nō ni'a i tōna mau fifi. I te sābati nō muri mai, 'ua haere mai Monica i te purera'a.

'Ua itoito roa mai Monica 'e 'ua 'oa'oa ho'i, 'e 'ua tāmā māua i te aupuru iāna ma te here 'e te ha'apa'o. 'Ua vai noa tōna mau fifi, 'ua ti'a rā iāna 'ia fa'aruru i te reira ma te fa'aro'o rahi a'e 'e te itoito rahi a'e maoti tōna ho'ira'a mai i te 'Ēkalesia.

'Ua māuruuru roa vau i te hi'ora'a o Graça 'a tāvini 'āmui ai māua. 'Ua pure māua nō te arata'ira'a 'e 'ua arata'i te Atua ia māua ia Monica ra. ■

Rosana Soares, Utah (Marite)

'Ua tanu rātou i te hō'ē huero i roto i tō'u 'ā'au

Nō hea mai au ? E aha tā'u e rave nei i'ō nei ? I hea vau e haere ai i muri iho i teie orara'a ?

I te 29ra'a o tō'u matahiti, 'ua ho'i noa mai teie mau uira'a. 'Ua fa'aru'e mai tō'u nā metua. 'Ua heva vau nō te fa'aru'era'a mai tā'u 'aiū tamaiti fānau tahi. E toru atu ā tamari'i tā'u i aupuru 'e 'ua 'i tō'u orara'a i te mau tāmatarā'a.

'Ua ha'amata te Fatu i te pāhono i tā'u mau uira'a i te arata'ira'a 'oia e piti taure'are'a misiōnare i tō'u nei fare. I te fāri'ira'a vau ia rāua, 'ua ui mai rāua e 'ohipa ānei tā'u e mana'o ra 'ua 'ere au i roto i teie orara'a. 'Ua fa'ati'a atu vau i te parau nō tō'u nā metua 'e tā'u tamaiti. 'Ua parau atu vau ē, e 'ere i te mea tano 'ia fānau i te tamari'i 'e 'ia ha'amaui i te hō'ē 'utuāfare mai te mea e hope te reira i te pohe. 'Ua ui atu vau e ti'a ānei iā'u 'ia 'ite fa'ahou i tō'u nā metua 'e tā'u tamaiti.

'Ua nā 'ō mai rāua ē : « Marta, e ti'a ia 'oe 'ia fāna'o i tō 'oe 'utuāfare ē a muri noa atu. »

'Ī a'enei tō'u 'ā'au i te 'oa'oa. Hina'aro a'era vau 'ia 'ite rahi atu ā. I te ho'ira'a mai rāua, 'ua ha'api'i mai rāua iā'u

nō ni'a i te 'evanelia a Iesu Mesia. 'Ua hōro'a mai rāua i te hō'ē Buka a Moromona ma te tu'u i te 'ōpuara'a e tai'o i te reira 'e e ani i te Atua e parau ānei teie nāna. 'Ua fāri'i au i te titora'a. I te purera'a vau, 'ua tae pāpū mai te pāhōnora'a a te Atua mai te mahana te huru. 'Ua 'ite tō'u 'ā'au ē, e parau mau te reira.

Te vāhi 'ino rā, 'ua noa'a tā'u 'ohipa 'āpi 'e 'aita vau i fārerei fa'ahou i te mau misiōnare. I te mau 'āva'e i muri mai, 'ua tā'a vau i tā'u tāne 'e 'ua tāmata a'era vau i te ha'amata i te orara'a 'āpi 'e tā'u mau tamari'i.

Ē fa'aipoipo fa'ahou a'enei au. I te hō'ē mahana, 'ua nā 'ō mai tā'u tāne ē, tē 'ere ra te Atua i roto i tōna orara'a. 'Ua fa'aoti a'era māua e haere i te 'ēkalesia tāna i haere i te mātāmua ra. I tō mātou tomora'a i roto i terā fare, 'ua 'ite ihora vau i te hō'ē Buka a Moromona i ni'a i te 'aira'amā'a o te vāhi tomora'a. Hō'ē ā 'ēkalesia tei fa'a'itehia mai iā'u ! 'Ua au roa vau i te Vārua tā'u i putapū i reira. I te fa'aru'era'a mātou i te fare purera'a, 'ua ui au i tā'u tāne e aha tē rave nō te fa'aipoipo iā'u.

'Ua mana'o vau e parau i te mau tuahine tei ha'api'i mātāmua iā'u ē, 'ua tomo vau i roto i te 'Ēkalesia 'e nā rāua i tanu i te huero nō te 'evanelia i fa'aho'ihia mai i roto i tō'u 'ā'au.

'Ua parau mai 'oia, « Titauhia 'ia ha'api'i i te mau misiōnare ia 'oe. »

'Ua pāhono atu vau, « 'Ua ha'api'ihia vau 'a pae matahiti i teienei ! »

'Ua ha'api'ihia mātou tā'u mau tamari'i i te mau ha'api'ira'a. Tō mātou mahana bāpetizora'a, 'o te mahana 'oa'oa roa a'e ia o tō mātou orara'a.

E rave rahi matahiti i muri mai, 'ua mana'o vau e parau i te mau tuahine tei ha'api'i mātāmua iā'u ē, 'ua tomo vau i roto i te 'Ēkalesia. I ni'a ia Facebook, 'ua 'itehia mai iā'u te hō'ē pupu nō te mau misiōnare tahito o te misiōni nō Santa Maria (Beresiria). Tei roto ato'a hō'ē o nā tuahine i ha'api'i iā'u. 'Ua hāpono atu vau iāna i te hō'ē titora'a hoa ma te parau atu iāna 'o vai au, 'e 'ua riro mai au 'ei melo nō te 'Ēkalesia, 'ua tā'athia tō'u 'utuāfare i roto i te hiero 'e tē tāvini ra tā'u tamaiti i te hō'ē misiōni rave tāmāu. 'Ua parau atu vau iāna ē, 'ua tupu te reira maoti 'oia 'e tōna hoa misiōnare tei tanu i te huero nō te 'evanelia i fa'aho'ihia mai i roto i tō'u 'ā'au. ■

Marta Algarve, Santa Catarina (Beresiria)

'Ua fa'a'i au e piti
pūtē mā'a 'e
tere a'era vau i te fare
o teie tuahine nō tā'u
pāroita.

Te tahi ha'amaita'ira'a hau

I te pi'ira'ahia vau 'ei 'episekōpo nō tō mātou pāroita, nō fānau noa mai nei tā'u vahine 'o Carmen i tā māua tama mātāmua. I terā taime, 'ua fifi māua i te pae moni. 'Ua riro roa mai 'ei 'ohipa urupu'upu'u mau te fa'afāna'ora'a i tō'u 'utuāfare 'e te ha'apa'ora'a 'e te aupurura'a i te mau melo o tā mātou pāroita.

I te hō'ē sābati, 'ua 'ite au i te hō'ē metua vahine 'ōtahi 'e tāna e maha tamari'i ri'i i roto i te purera'a 'oro'a. Tei ni'a 'oia i te pārahira'a hope'a roa o te fare purera'a 'e tē fa'aitoito ra 'oia i te tamarū i tāna mau tamari'i. 'Ua 'ite au i tōna mau fifi pae faufa'a ato'a, 'aita rā 'oia i ani noa a'e i te tauturu. Haere noa te mau hepetoma, e haere mai 'oia i te purera'a 'e tāna mau tamari'i i te mau sābati ato'a.

I te hō'ē mahana, 'ua 'aufauhia vau. 'Ua ha'amaita'ihia vau i te tahi moni hau, fa'aoti atura vau e fa'a'ohipa i te reira nō te ho'o i te tahi taiha'a nō te rave i te mau tātā'ira'a tahito i ni'a i tō'u

fare. 'E tē haere ra vau i te mātete, puta mai nei i roto i tō'u ferurira'a te hōho'a o teie tuahine 'e tāna mau tamari'i. 'Ua tae mai te mana'o e fa'a'ohipa i te moni hau nō te ho'o i te mā'a nā rātou. 'Ua pi'i au ia Carmen nō te fa'a'ite iāna e aha te mana'o i tae mai nō te rave i teie 'ohipa. 'Ua fāri'i 'oia i te reira.

Tē ho'oho'o ra vau i te mā'a, 'ite a'era vau i te tahi faraoa monamona. 'Ua mana'o vau ē, e hina'aro paha te mau tamari'i i te tahi monamona. 'Ua fa'a'i au e piti pūtē mā'a 'e tere a'era vau i te fare o teie tuahine.

'Ua pātōtō vau e rave rahi taime i ni'a i te 'ūputa rā'au pē. I terā taime tē reva ra vau, matara mai nei te 'ōpani. « Bishop, 'o 'oe terā », te reo ia o te tuahine. Horo mai nei tāna mau tamari'i nā muri mai iāna.

Nā 'ō atura vau, « E mā'a tā'u i 'āfa'i mai nā 'outou. »

'Ite a'era hō'ē o nā tamāhine i te faraoa monamona 'e pa'a'ina a'era tōna

reo : « Monamona ! » Tāpiri mai nei tōna mau taea'e 'e mau tuahine ma te 'ana'anatae. 'Ua haru mai te hō'ē tamāhine hitu matahiti iā'u i roto i tōna rima. Nā 'ō maira oia ē « Mauruuru Bishop ! »

'Ua hi'o vau i roto i tō rātou fare 'e 'ite atura tō'u mata i te hō'ē pāni i ni'a i te tahua tē hōroi ra teie tuahine i te 'ahu. 'Aita tā rātou e 'aira'amā'a 'e tei ni'a noa i te tahua te marū nō te ta'oto. 'Ite ihora vau i tō rātou 'ati rahi. 'Ua fa'anaho vau i te tahi mea 'ia noa'a tā rātou 'aira'amā'a 'e te ro'i.

'Ua tauturu teie 'ohipa iā'u 'ia 'ite ē, tē arata'i nei te Fatu i tāna mau tāvini 'e tē ha'amaita'i nei 'oia ia rātou. 'Aita i titauihia te tahi pi'ira'a ta'a 'e nō te tauturu i tō tātou mau taea'e 'e mau tuahine. Titau-noa-hia 'ia tū'ati i te Vārua, 'ia 'ite mai 'o tei hina'aro i te tauturu, 'e 'ia vai incine nō te riro 'ei mauha'a i roto i te rima o te Fatu. ■

Roberto Atúncar Nieto, Lima (Peru)

E piti 'api tei 'ī i te māuruuru

'Ua māuiui tō'u metua tāne i tōna orara'a tā'āto'a nō tōna au-'ore-ra'a iāna iho 'e te mana'o nō tōna faufa'a 'ore. 'Ua pa'ari 'oia 'e te hō'ē metua tāne inu 'ava tei parau noa iāna i tōna mana'o ha'afaufa'a 'ore. 'Aua'ē rā, 'aita tō'u metua tāne i riro mai 'ei tā'ata inu 'ava, 'aita rā 'oia i parau noa a'e iā'u 'e i tō'u mau taea'e 'e mau tuahine ē, 'ua fa'ahia-hia 'oia ia mātou 'aore rā 'aita roa 'oia i fa'ahia-hia i te 'ohipa maita'i tā mātou e rave. 'A pa'ari noa ai au, 'ua tāmata vau i te 'imi i te rāve'a 'ia au mai 'oia i tā'u 'ohipa, terā rā, e'ita iho ā e nava'i, 'o te mana'o ia tei noa'a mai. 'Ua fa'atupu te reira i te mana'o 'ino'ino i roto ia māua.

I te hō'ē matahiti, 'ua fa'ati'a vau i te reira i tō'u 'episekōpo pa'ari. 'Ua hōro'a mai 'oia i te mana'o e pāpa'i i tō'u metua tāne i te hō'ē rata nō te parau iāna i te mau tumu ato'a 'ua māuruuru vau iāna. E 'ere ia i te 'ohipa na'ina'i nō'u. E mea hōhonu tō'u mau pēpē, 'e 'aita vau i hina'aro i ta'u rata ha'amāuruuru 'ia riro 'ei fa'a'itera'a i tō'u 'ino'ino. Nō reira 'ua pure au. Ma te Vārua nō te arata'i iā'u, 'ua ha'amata te mau tumu nō tō'u māuruuru i tō'u metua tāne 'ia mani'i mai. E taime ri'i tā'u i rave ē i te otira'a, 'ua 'i roa e piti 'api.

'Ua hōro'a atu vau i tā'u rata, ma te 'ite 'ore e aha tā tō'u metua tāne e parau mai. 'Ua 'ite rā vau e 'ere nā'u e mā'iti i tāna pāhonora'a. Tā'u noa i hina'aro, 'o te hi'ora'a i tō'u 'ā'au 'e te ha'amana'ora'a i te tumu 'ua pāpa'i au i terā rata.

'Ia po'ipo'i a'e, 'ua fāri'i mai au i te hō'ē niuniu mai te vahine 'āpi o tō'u metua tāne. Tē ta'i ra 'oia. 'Ua fa'ati'a mai 'oia ē 'ua tai'o tō'u metua tāne i te rata, nā ni'a iho noa. 'Ua nā 'ō mai 'oia e'ita tāna e nehenehe e paraparau iā'u nō te mea 'aita 'oia e fa'aea i te ta'i.

« Māuruuru ! », tāna ia parau. « 'Ua hina'aro iho ā tō'u metua tāne i te reira. »

I muri ri'i mai, i terā mahana, 'ua tāniuniu mai tō'u metua tāne nō te ha'amāuruuru iā'u. 'Ua tāniuniu 'oia iā'u i te mau mahana ato'a e rave rahi mahana i muri iho nō te fa'a'ite mai i te faufa'a o te rata nōna.

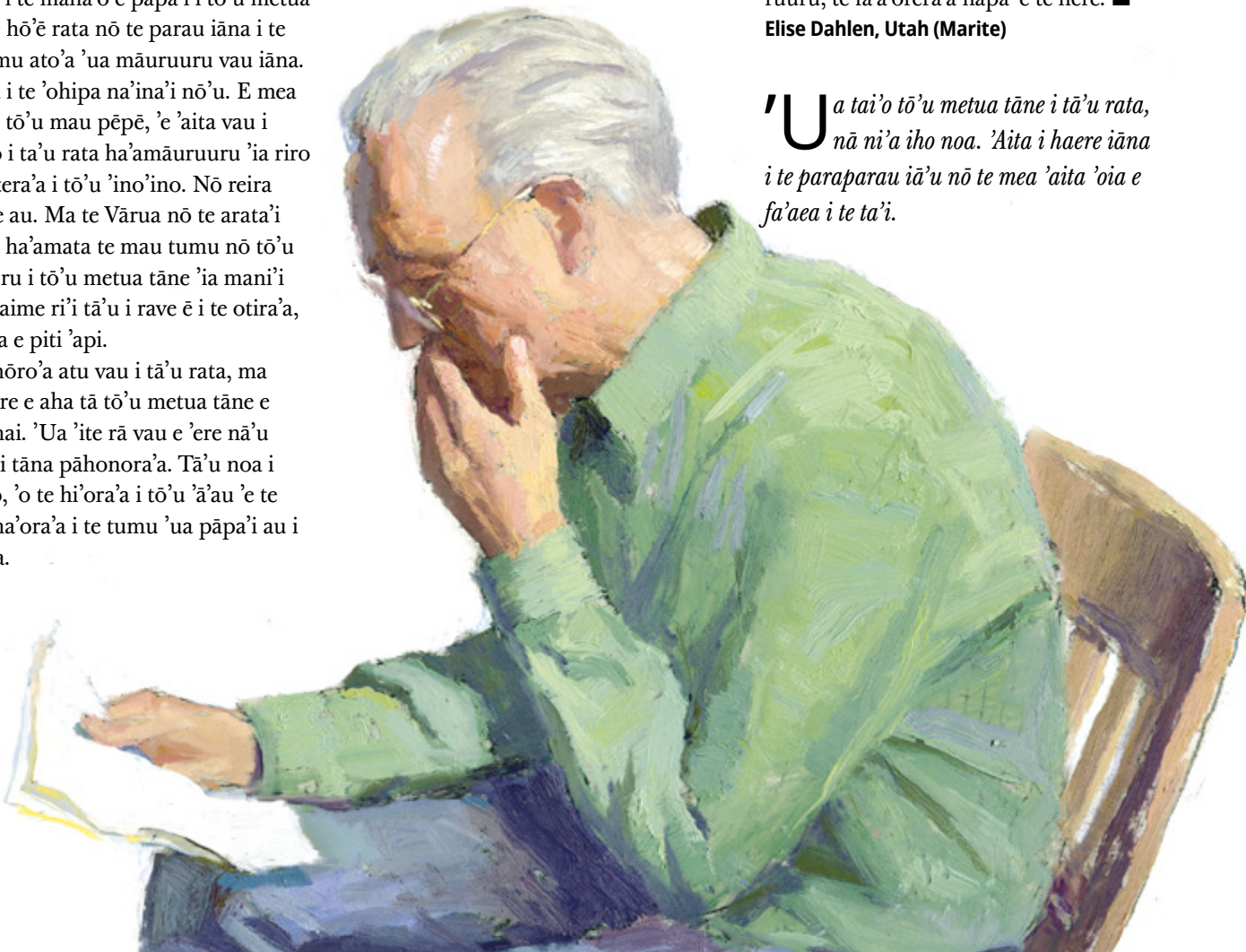
E'ita iho ā ia tā'u e nehenehe e parau ē, 'ua tupu te semeio 'ua maita'i roa mai

teie 'ohipa, tē vai noa nei ā te tahi 'ohipa e rave. E muri a'era, 'ua ha'amata tō'u 'ā'au i te ora mai, 'e 'ua maita'i ato'a tō māua aura'a. E i te hope'a, 'ua noa'a iā'u i te fa'a'ore i tāna hapa.

Ma'a matahiti i muri mai, i muri iho i te tahi 'arora'a i te ma'i mariri 'aita'ata, 'ua fa'aru'e mai tō'u metua tāne. 'Ua pāpū iā'u ē, tē 'oa'oa roa nei 'oia nō te tauturura'a te Fa'aora iāna 'ia ora mai i terā mau matahiti hāmani-'ino-ra'a. 'Ua 'ite au ē, 'ua ora mai au maoti te mana o te tāra'chara a Iesu Mesia. 'Ua mārarama te Fa'aora i tō tātou mau hina'aro 'e 'ua ti'a iāna 'ia tauturu ia tātou 'ia tātara i te rā'au ta'ero nō te pēpē 'e te 'ino'ino i roto i tō tātou vārua. 'Ua 'ite au ē, e rapa'aura'a mana rahi tō te māuruuru, te fa'a'orera'a hapa 'e te here. ■

Elise Dahlen, Utah (Marite)

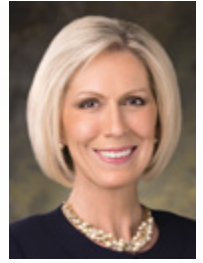
'Ua tai'o tō'u metua tāne i tā'u rata, nā ni'a iho noa. 'Aita i haere iāna i te paraparau iā'u nō te mea 'aita 'oia e fa'aea i te ta'i.

TE FIFI NŌ TE HŌHO'A FAUFAU :

pāruru, pāhono 'e rapa'au

Nā Joy D. Jones
Peresideni rahi nō
te Paraimere

E ti'a i teie nā fa'a'ohipara'a i te here e tauturu i tā tātou mau tamari'i i mua i te hōho'a faufau.

Tē 'oto roa nei au i te mana o te hōho'a faufau i ni'a i te mau feiā 'āpī roa i roto i tō tātou sōtaiete—tā tātou mau tamari'i. E ma'i fāito rahi te hōho'a faufau 'o tē nehenche e fa'atupu i te ha'amā, te fa'ahema, te mau mana'o 'ē roa, te mo'era'a te hīro'a, te fa'atitira'a rahi 'e te pau rahi roa i te pae nō te taime, te ferurira'a 'e te ito. E tītaura'a rahi te vai ra i ni'a ia tātou pā'āto'a nei—te mau metua, te mau fēti'i, te mau 'orometua, te feiā fa'ātere—'ia 'ite mau, 'ia fāito mau 'e 'ia pāruru mau i tā tātou mau tamari'i 'e te feiā 'āpī.

Tei roto te here i te mau hōro'a rahi roa a'e a te Atua. 'O te herera'a i te Atua 'e te herera'a i tō ta'ata tupu nā fa'auera'a rahi e piti tā Iesu Mesia iho i hōro'a ia tātou. 'Ia mana'o vau, 'o te here ato'a te mauhi'a rahi nō te 'aro i te hōho'a faufau.

Inaha ho'i, mai teie parau rahi ē, « E pohe te here i te hōho'a faufau », ha'amana'o ato'a rā ē, e pohe te hōho'a faufau i te here. 'Eiaha rā e mana'o ē, e ti'a i tō tātou here nō te tahi ta'ata e tau i tāna tītira'a 'e tōna ato'a huru. E ti'a rā i te here 'ia fa'aitoito ia tātou—nāhea i te fa'aineine, nāhea i te pāhono, nāhea i te fa'aro'o—i tā tātou iho ā rā mau tamari'i. 'Ia ti'aturi noa atu tātou e fa'a'ore i teie ma'i i roto i te ao, e mea tītauhia i te here 'ia ti'a i mua 'e 'ia riro ei niu nō tā tātou mau tauto'ora'a ato'a.

Tē hina'aro nei au e tu'u e toru fa'a'ohipara'a i te here maita'i ē, e rōtahi atu tātou i ni'a i te reira, e fāri'i tātou 'e e rave tātou. 'Ua tu'ati teie nā fa'a'ohipara'a e toru i nā tuha'a e toru nō te topara'a tā tātou mau tamari'i i mua i te hōho'a faufau.

'A tahi, e parau tātou « 'ua here au ia 'oe » nā roto i te pārurura'a mau ia rātou. Te piti, e parau tātou « tē here noa nei au ia 'oe » i te huru tātou e pāhono i tā rātou fa'aru-rura'a i te hōho'a faufau, e mea hina'aro ānei 'aore rā e mea hape noa. 'E te toru, e parau tātou « e here noa vau ia 'oe » nā roto i te hōro'ara'a i te here turu ia rātou 'a fa'aitoito ai rātou i te rapa'aura'a ia rātou mai te mea 'ua tae rātou i te fāito ha'avira'a 'aore rā e tītira'a. I te tuha'a tāta'itahi, 'o te here te tāviri.

*Tē ha'afifi nei teie
'ohipa i tā tātou
mau tamāroa 'e
mau tamāhine, 'e
'aita e nava'i ra tā
tātou mātutura'a i
te reira.*

1 PĀRURU : « 'UA HERE AU IA 'OE »

'A feruri na i te hō'ē tama tā 'outou i here. 'Ia parau 'outou i teie tama ē, « 'ua here au ia 'oe », e aha ia te aura'a nō te reira ? Tōna aura'a mau, 'oia ho'i, tē hōro'a nei tātou i te pāroru 'ia ti'a ia tātou 'ia tauturu i tei herehia 'ia riro mai i tō rātou fāito maita'i roa a'e nō te fa'aruru i te mau fifi o te orara'a. Te hō'ē pae nō te pārorura'a, 'o te ha'maurā'a ia i te aura'a pūai 'e te ti'aturi 'e te aura'a tāmau. E tauturu teie huru aura'a nō te ha'afātata mai i tā tātou mau tamari'i. 'Ia patu tātou i te mau aura'a pūai nō te ti'aturi 'e 'ua pāroru tātou i tā tātou mau tamari'i 'e te mo'otua—'aore rā te tahi noa atu tama—tē hōro'a nei tātou ia rātou i te tahi vāhi ruru e haere mai. E tauturu teie pārorura'a ia rātou 'ia māramarama 'o vai rātou ma te tauturu ia rātou 'ia ta'a i tō rātou aura'a 'e te Atua. Maoti te mana'o nō te faufa'a 'e te here e noa'a ai i te mau tamari'i te hi'ora'a 'e te tūru'ira'a i ni'a i te hō'ē Metua i te Ao ra aupuru tei hōro'a i te mau arata'ira'a nō tō rātou 'oa'oa.

Tē pe'ape'a nei au ē, e rave rahi mau metua 'aita ā e 'ite nei i te ata'ata rahi nō te hōho'a faufau, 'aore rā e mana'o rātou ē, e fifi noa terā nō te tamāroa i'ō mai. Te parau mau rā, tē ha'afifi nei

teie 'ohipa i tā tātou mau tamāroa 'e mau tamāhine, 'e 'aita e nava'i ra tā tātou mātutura'a i te reira.

E rave rahi matahiti i ma'iri, 'ua fa'aro'o māua tā'u tāne i te hō'ē 'ā'amu au tā māua i fa'ati'a noa i tā māua nā tamari'i. E 'ā'amu nō ni'a i te hō'ē 'ōphi 'āero 'ahehe pa'ari tei ani i te hō'ē tamāroa i nā reira 'ia ta'ita'i iāna i te tupua'i mou'a ra nō te hi'o i te tapera'a mahana hou 'a pohe ai. 'Ua taiā ri'i te tamāroa, 'ua parau atu rā te 'ōphi 'āero 'ahehe ē, e'ita 'oia e hōhoni iāna mai te mea e ta'ita'i 'oia iāna. 'Ua fāri'i a'era te tamāroa, 'ua ta'ita'i marū te tamāroa i te 'ōphi ē tae roa i ni'a i te tupua'i mou'a i reira rāua i te māta'ita'ira'a i te tapera'a mahana.

Fa'aho'i atura taua tamāroa ra i te 'ōphi i te peho ra 'e fa'aineine a'era i te hō'ē mā'a nāna 'e te hō'ē ro'i nō te pō. 'Ia po'ipo'i a'e, 'ua ani atu te 'ōphi ē : « E te tama iti ē, e ti'a ānei ia 'oe 'ia fa'aho'i iā'u i tō'u fare ? 'Ua tae tō'u taima nō te fa'aru'e i teie nei ao, 'ua hina'aro rā vau e ho'i atu i tō'u fare ». 'Ua feruri teie tama iti ē 'aita 'oia i fifi a'e, 'ua tāpe'a te 'ōphi i tāna parau, nō reira 'ua fa'aoti 'oia e ta'ita'i i te 'ōphi i tōna fare mai tei anihia mai.

Rave marū mai nei 'oia i te 'ōphi, 'ua tāpe'a iāna i tōna ra 'ōuma 'e 'ua fa'aho'i a'era iāna i roto i te medebara i tōna fare 'e pohe atu ai 'oia. I te taime 'oia 'a tu'u ai i te 'ōphi 'āero 'ahehe i raro, fāriu mai nei te 'ōphi 'āero 'ahehe 'e hōhoni a'era i te tama i tōna 'ōuma. 'Aue a'era teie tama iti ma te taora i te 'ōphi i ni'a i te repo. « E 'Ōphi tāne ē, nō te aha 'oe i nā reira ai? E pohe mau ā vau i teienei! » Ti'a mai nei te upo'o o te 'ōphi 'āero 'ahehe ma te 'ata niho mai: « 'Ua 'ite 'oe 'o vai au i tō 'oe ravera'a iā'u. »

I teie ao i teie anotau, tē 'ite nei au e rave rahi metua e hōro'a nei i te 'ōphi i tā rātou tamari'i. Tē parau ra vau nō te mau niuniu rorouira. E'ita e ti'a ia tātou 'ia tu'u i te niuniu 'āfa'ifa'i e tū'ati i te natirara i roto i te rima o te tamari'i ri'i 'aita ā tō rātou pa'ari nō te ha'api'i maita'i ia rātou, 'aita ā tō rātou 'aravihi nō te feruri maita'i 'e nō te rave i te fa'aotira'a, 'e 'aita e rāve'a hi'opo'ara'a nā te metua 'e te tahi atu mauia'a nō te pāroru ia rātou. 'Ua parau Jason S. Carroll, e 'orometua nō te orara'a 'utuāfare i te fare ha'api'ira'a Brigham Young University: « E pāroru tātou i tā tātou mau tamari'i ē tae roa i te taime e ti'a ia rātou 'ia pāroru ia rātou iho ». 'O te tumu roro, te vāhi o te roro nō te mana'o au, tē tupu nā mua. I muri iho roa te 'aravihi nō te ferurira'a 'e te ravera'a i te fa'aotira'a e tupu hope ai i te tuha'a mua o te pa'a roro (cortex). « Nō reira tē vai ra tā te tamari'i te ta'ahira'a nō te fa'ahaere i mua 'aita rā i pāpū maita'i te ta'ahira'a tāpe'ara'a ». ¹

'Ia vai te pāroru i ni'a i te mau niuniu ato'a, 'e tae noa atu tā te taure'are'a. E parau a'o maita'i ato'a teie nō te ta'ata pa'ari. 'Aita e ta'ata i pāroru-ē-hia i te hōhoni ta'ero a te 'ōphi. Tē vai ra te metua e mā'iti i te niuniu tāpiri nō tā rātou tamari'i 'ia tāniuniu noa mai rātou 'e 'ia hāpono i te parau pāpa'i.

Tā'a 'ē noa atu te mau niuniu rorouira, tē vai nei te tahi atu mau mātini e'ita e nehenehe e tai'o, 'o tē nehenehe e haere i ni'a i te mau rāve'a ha'apararera'a hina'aro-'ore-hia i ni'a i te natirara. 'Ua fa'a'ite a'enci te hō'ē tuatāpapara'a ē, e 79 i ni'a i te hānere o te māta'ita'ira'a hōho'a faufau hina'aro-'ore-hia tē tupu nei i te fare. ² E nehenehe te tamari'i e topa i mua i te reira i ni'a i te tablette, te niuniu rorouira, te mau mātini ha'uti, te mau mātini DVD, te mau 'āfata teata rorouira, 'o

te hō'ē pae noa teie o te mau mātini. 'Ua mātau vau i te mau 'utuāfare tei mā'iti hō'ē vāhi hō'ē roa, e vāhi e hāhaere rahi te ta'ata i te fare, tei reira te mau mātini e fa'a'ohipahia ai. 'Ua topa teie mau 'utuāfare i te reira te « piha nō te mau rāve'a ha'apararera'a », 'e 'ite-maita'i-hia tā rātou mau mātini, i roto i te māramarama. 'Aita e taime hō'ē noa ta'ata i roto i te piha nō te mau rāve'a ha'apararera'a.

'Ua mā'iti te tahi atu mau 'utuāfare i te tahi mau ture mai teie, 'aita e niuniu i roto i te mau piha ta'otora'a 'e te mau piha hapura'a pape. Tē vai nei e parau noa nei ē: « 'Eiaha 'o 'oe ana'ē 'e te niuniu. » Tē vai fa'ahou ra vetahi e fa'ati'a marū noa i tā rātou mau tamari'i 'ia fa'a'ohipa i terā 'e terā fa'anahora'a nā roto i te tahi mau fa'anahora'a e ti'a ai i te mau metua 'ia fa'atano i te niuniu a te tamari'i. Teie tā rātou e ha'api'i nei ē, e mea noa'a te ti'aturi 'e e mea faufa'a te pāroru nō te niuniu.

Tā'a 'ē noa atu te mau hina'aro nō terā 'e terā 'utuāfare, ha'api'i ana'ē i te mau melo tāta'itahi o te 'utuāfare 'ia fa'a'ohipa ma te pa'ari i te mau rāve'a 'āpi 'e 'ia fa'a'ohipa au i te reira mai te ha'amatarā'a iho ā—nō te ha'amaui i te hō'ē ferurira'a pae mōrare. Ha'api'i ana'ē i te mau tamari'i ma te rāve'a ha'amaita'i 'ia fa'a'ohipa i te rāve'a 'āpi nō te maita'i. E nehenehe tātou e ha'api'i ia rātou nāhea i te hi'o nā roto i te uira'a ia rātou ē: « E tauturu ānei te fa'a'ohipara'a i te reira i te 'ōpuara'a maita'i? » Nā tā tātou mau mā'itira'a nāhea i te ha'api'i i tō tātou 'utuāfare i teienei e fa'auru i te mau u'i a muri atu.

Maita'i ē, e feruri tātou te mau metua i te faufa'a rahi o tō tātou mau aura'a 'e tā tātou mau tamari'i 'e te mau tauto'ora'a ta'a 'ē nā tātou nō te pāroru ia rātou. 'Ia ha'apūai tātou i teie natira'a here, e māramarama maita'i a'e te mau tamari'i nō te aha te Atua e fa'aara ai ia tātou i mua i te mau 'ino o te hōho'a faufau, e 'ite mai rātou nāhea i te 'ape i te reira 'e e fa'a'ineinehia rātou 'ia fa'aruru noa atu rātou i te reira.

2 PĀHONO : « TĒ HERE NOA NEI AU IA 'OE »

E 'ere i te mea 'ohie 'ia fa'atupu i te 'āparaura'a au 'e te mātaratara 'e te fa'aitoito e fa'aitoito i te mau tamari'i 'ia fa'a'ite mai i tō rātou mana'o, te 'ohipa i tupu nō rātou 'e te mau uira'a i tō rātou nā metua. E nehenehe tātou e ani i te mau tamari'i o te mau faito matahiti ato'a 'ia fa'a'ite mai i te taime tē tupu ra tō rātou fifi nō te hōho'a faufau ta'a 'ē noa atu te fāito—mai te haperā'a i te māta'ita'ira'a i te reira i tō rātou 'āpīra'a ē tae roa atu i te fa'a'ohipara'a ri'i noa i te reira, ē tae noa atu i te fa'a'ohipara'a rahi roa i te reira ē haere roa i te ha'avira'a. 'O te 'āparaura'a 'oi'oi te mea maita'i a'e, e fa'a'ite 'ohie mai te mau tamari'i i muri iho 'ia 'ite rātou ē, tē herehia nei rātou 'e 'aita e mea tā rātou e parau 'e e rave 'o te nehenehe e tau i te reira.

E mea varavara roa rā te tamari'i 'ia fa'a'ite hua mai. Tei mātauhia tē tupu, e hi'o te hō'ē metua 'e e parau atu 'oia i te tamari'i ē: « E fifi ānei? » 'aita ana'ē, « Mea 'ē ri'i 'oe i teie mau mahana. » Rahi noa atu te here tā te tamari'i e 'ite, 'ohie noa ato'a atu 'oia i te parau mai.

E mau teie mana'o pāpū nō te here i te ferurira'a nā roto i te mau 'ohipa ri'i na'ina'i e tupu fa'ahou 'e fa'ahou ā. 'Ia paraparauhia nō ni'a i te mau fifi ri'i nā roto i te here, e ha'amaui ia te reira i te hō'ē niu tano nō te pāhonora'a i te

taime e tae mai te mau fifi rahi, e vai matara noa te 'āparaurā'a. Hau roa atu, 'ua 'ite te mau tamari'i i tā 'outou pāhonorā'a, 'oia ho'i : « Tē here noa nei au ia 'oe. 'Aita vau e fa'aea i te here ia 'oe nō te hō'ē ohipa tei tupu. E here noa vau ia 'oe. »

Nō te tahi tumu, 'aita tātou e paraparau rahi nei i te feiā 'āpi 'e i te mau tamari'i nō ni'a i te hō'ē o te mau fifi pūai roa 'e te umerā'a 'ia hara rahi roa a'e tā rātou e fa'aruru atu. Nō te 'ōtohera'a tātou i muri, nā te natirara ia e ha'api'i nā mua ia rātou, 'aore rā nā te tahi atu mau tamari'i 'e mau taure'are'a, 'aita ana'e nā te mau rāve'a ha'apararera'a tu'iro'o. Tē vai ra paha o tātou e taiā ra e fa'ahiti i te parau *hōho'a faufau* 'e te mau tamari'i 'ei tauto'ora'a nō te pūruru i tō rātou ti'ara'a hara 'ore. E mea huru 'ē roa. Penei a'e 'aita tō tātou nā metua i paraparau hua ia tātou i te reira. E aha pa'i mai te mea e fa'aitoito tā tātou 'āparaurā'a i te ānoenoe ? E aha pa'i mai te mea e hina'aro rātou 'ia 'ite rahi atu ā ? Nāhea pa'i tātou i te titau i tā tātou mau tamari'i 'ia paraparau mai nō ni'a i te hōho'a faufau mai te mea 'aita a'enei tātou i paraparau i te reira ia rātou ?

E te mau metua ē, titauhia ia tātou 'ia ha'amata i te 'āparaurā'a 'eiaha rā e tia'i nā te mau tamari'i e haere mai ia tātou nei. E mea au nā'u te mana'o nō te mau 'āparaurā'a tāmau 'e te pinepine 'e te au, 'eiaha rā e 'ohipa nō te hō'ē noa taime. Te maita'i nō te mau 'āparaurā'a au 'oia ho'i 'o te mau metua atura 'e te feiā fa'atere ti'aturihia te feiā 'aravihi, e 'ere atura 'o Google ; e nehenehe e paraparau i te hō'ē vāhi au ; 'e e fa'arahi te 'āparaurā'a i te ti'aturi o te tamari'i. 'Ua hina'aro tātou 'ia tae mai te mana'o fa'aineine 'e te ti'amā o te mau tamari'i, 'eiaha rā te mata'u. 'Ua hina'aro tātou 'ia paraparau ia rātou ra 'eiaha rā i ni'a ia rātou.

Tātou te mau metua 'e te mau 'orometua, e'ita e ti'a ia tātou 'ia tauturu i te mau tamari'i mai te mea 'aita tātou i ha'api'i. E mea faufa'a roa 'ia ha'api'i atu tātou e aha 'e nō te aha. E nehenehe tātou e ha'api'i nō tātou iho 'e e tauturu i te mau tamari'i 'ia māramarama nō te aha e mea hape te hōho'a faufau, nō te aha e mea ata'ata, nō te aha 'aita tātou i hina'aro i te reira 'ia ha'apēpē ia rātou, 'e e aha tē rave 'ia topa noa atu rātou i mua i te reira.

Tē hōro'a nei ānei tātou i tā tātou mau tamari'i i te nō te aha e tano i tō rātou fāito matahiti ? Mai te mea 'o teie noa te tumu tā tātou e hōro'a

nō te 'apera'a i te hōho'a faufau 'oia ho'i, « E mea 'ino te reira », pene'i a'e e'ita terā tumu e nava'i. Titauhia 'ia fa'a'ite maoti tātou i te mau tumu ato'a e noa'a ia tātou 'ia ha'amau tātou i te hō'ē titaura'a mōrare e fa'aitoito ai i tā tātou feiā 'āpi.

'Ua rau roa te tumu e 'ape i te hōho'a faufau, teie rā te tahi ri'i mau fa'aitoitorā'a mai roto mai i te fa'anahora'a Fight the New Drug ('Aro i te rā'au ta'ero 'āpi) e 'ana'anatae ai tō tātou feiā 'āpi :

- E nehenehe te hōho'a faufau e tau i tō 'outou roro 'e e fa'ataui i te mau tū'ati'atira'a i roto, 'e tē fa'a'ite nei te mau tuatāpapara'a ē, e nehenehe ato'a te reira e fa'ahu'a i tō 'outou roro 'e e fa'atāere i te reira.
- E nehenehe te hōho'a faufau e fa'atiti.
- E ha'amou te hōho'a faufau i tō 'oe ti'aturi.
- E nehenehe te hōho'a faufau e ha'amo'emo'e ia 'oe.
- E nehenehe te hōho'a faufau e ha'apēpē i te ta'ata tā 'oe i here.
- E nehenehe te hōho'a faufau e tū'ino i te hereherera'a au.
- 'Ua tū'ati te hōho'a faufau i te hāmani-'ino-ra'a.
- E tūra'i te hōho'a faufau i te ta'ata 'ia ha'avare i te hope'a.
- E haru mai te hōho'a faufau i tō 'oe taime 'e te ito.
- E fa'atupu te hōho'a faufau i te fa'aturumara'a, te 'ā'au fāfati 'e te ha'amā.

E parau ato'a vau ē, 'aita te hōho'a faufau e ha'apa'o nei i te mau fa'aue-ra'a a te Atua. I teie mau tumu 'e tē vai atu ra, tē ha'apu'e nei tātou i te parau pāto'i i te hōho'a faufau, terā rā, te 'ite 'aita e 'ohipa, 'o te 'ino'ino ia te fa'ahope'ara'a. E mea titauhia 'ia ha'amau tātou i te mau 'ōti'a tano 'e te tauturu, te mau 'ōti'a 'e te mau titaura'a. E mea faufa'a rahi te tauturura'a i te tamari'i 'ia hāmani i tō rātou iho ferurira'a 'e tō rātou hina'aro nō te fa'aātea i te hōho'a faufau. Mai te mea e'ita te tamari'i e fa'aoti nōna iho i hea 'oia e ti'a ai nō ni'a i terā tumu parau, penei a'e e topa mai 'oia i roto i te mau nūmera 'oto rahi e vai ra.

3 RAPA'AU : « E HERE NOA VAU IA 'OE »

'Ia topa te mau tamari'i i mua i te hōho'a faufau 'e 'ia mau rātou i roto, e mea fifi nō rātou 'ia ara mai 'e 'ia ti'a mai 'e 'ia ora mai. E titauhia te pāturu-ra'a ateate 'e te pāpū 'e te tāmau 'e te 'āueue 'ore 'e te fa'a'orama'i 'a amo ai te mau tamari'i i te hōpoi'a nō te ti'a mai 'e nō te haere i mua. 'Aita e ta'ata e nehenehe e hōro'a i te reira huru pāturu-ra'a mai te hō'ē metua. I muri iho i te ha'api'i-māite-ra'a 'e i te ha'api'i-hō'ē-hō'ē-ra'a i te parau mau, i muri iho i te patu-au-ra'a i te ti'aturi 'e te fa'aitoitorā'a i te 'āparaurā'a, i teienei titauhia i te mau tamari'i 'ia 'ite ē, noa atu ā tā rātou mau hape 'e mau mā'itira'a, 'o tā tātou ha'apāpūra'a ē : « E here noa vau ia 'oe noa atu ā te mau mea. »

Tē ha'amana'o ra vau i te hō'ē 'ohipa iti i tupu i roto i tō mātou 'utuāfare e rave rahi matahiti i ma'iri. 'Ua reva māua tā'u tāne, 'e o tā māua tamāroa pa'ari a'e tei ha'apa'o i te mau tamari'i i te fare. Tae mai nei te niuniu a hō'ē hoa nā piha'i iho tei pe'ape'a nō te vaira'a te hō'ē pere'o'o tūpohe auahi i mua i tō mātou fare. 'Ua tāpapa atu māua i te fare i reira māua i te 'itera'a ē, tē ha'uti ra tā māua tamāroa 10 matahiti i muri i te fare, i piha'i iho noa i

E 'itehia te tahi atu ā mau mātēria i nī'a i te natirara overcoming pornography.Church ofJesusChrist.org.

te hō'ē 'āua 'ua teitei roa te 'aihere 'e te marō ho'i. Tē hi'o ra 'oia e haere ānei iāna 'ia fa'aura i te auahi 'e te hu'a ahi.

E au ē, 'ua manuia 'oia ! I te tāpaera'a māua, 'ua pohe te auahi i te tūpohe auahi, 'ua a'o te feiā tūpohe auahi i tā māua tamaiti 'e te ha'avaravara ra te mau ta'ata. 'Ua ha'amā roa tā māua tamaiti 'e te ri'ari'a 'e te ta'i, 'e 'ua ta'a roa iāna ē, tei roto mau 'oia i te fifi.

'Ua haere pa'āto'a mātou i roto i te fare. Nō te mata'u rahi o tā māua tamaiti, noa atu te rahi o te fifi, tā māua noa i rave maori rā 'o te tauahira'a i teie tamāroa iti ma te ha'apāpū iāna i tō māua here 'e tō māua mana'o hau ē, 'aita 'oia i pēpē.

'Ia topa te mau tamari'i i mua i te hōho'a faufau 'e 'ua mau roa rātou i roto i terā huru, e tae mai tō rātou mana'o ha'amā 'e te ri'ari'a 'e te ta'i. E mea fifi 'ia 'iriti mai i te hō'ē mea tei vai i roto i te pōiri nō te tu'u atu i mua i te mōri. E mea ha'amā te reira, e tae mai te mana'o pāruu 'ore. Penei a'e e fa'aruru rātou i te manuia 'ore 'e te tāffira'a i ni'a i te 'ē'a nō te ti'a mai 'e nō te ora mai. E rahi roa 'ino tō rātou hina'aro i te here tāmau. Terā rā, 'ia 'ite te mau metua ē, e tauturu iho ā tō rātou here, e 'ere rā te reira noa tē titauhia.

Nō te rapa'aura'a, e titauhia 'ia fa'afāriu i terā here nō tā 'outou tama i ni'a i te 'imira'a i te mau

rāve'a tano e tauturu mai. 'O tō 'outou here te niu nō te mea e titauhia 'ia tupu, terā rā, mai te mea 'ua mau roa taua ta'ata ra tā 'outou i here, penei a'e e hina'arohia 'ia titau i te feiā tōro'a 'o tē nehe-nehe e tauturu i teie ta'ata iti 'e ia 'outou ato'a.

'A 'imi ai 'outou 'e te feiā tā 'outou i here i te ora, tē ti'aturi nei au ē, e 'ite mai 'outou i te pūai i roto i te Tā'ata tei iāna ra te mana nō te fa'aora i te mau pēpē ato'a, nō te tā'amu 'āmu i te mau ta'ata 'e nō te fa'atupu i te mau aura'a hau atu ā i tō tātou nei 'aravihi 'ia feruri i te reira. Tei tō tātou Fa'aora, 'oia te Ora marū, te mana nō te fa'aora. E nehenehe tā tātou 'ia riro 'ei metua nō tā tātou mau tamari'i 'e 'ia fa'atoro ia rātou i ni'a iāna, 'o 'oia ana'e rā tē nehenehe e riro 'ei Fa'aora nō rātou. 'E te mea fa'ahiahia, 'oia ho'i ia, 'ua here maita'i roa atu ā 'oia i tā tātou mau tamari'i i ia tātou nei—noa atu ā te mau tupura'a 'ohipa. ■

Nō roto mai i te a'ora'a 'iritira'a tei hōro'ahia i te 'āmuira'a 2018 a te tā'atira'a Utah Coalition Against Pornography i Roto Miti, Utah.

FA'ATA'ARA'A

1. Jason S. Carroll, i roto Lisa Ann Thomson, « Eight Strategies to Help Children Reject Pornography », *Liahona*, 'Ātete 2017, 19.
2. « Te mau mea nō ni'a i te mau fifi o te 'itenati », *Parents Television Council Watchdog* (blog), 21 nō Tiunu 2017, w2.parentstv.org/blog.

Feia 'āpī pa'ari

I roto i teie tuha'a

44 Te arapaera'a 'e te hōho'a faufau

Nā *Liahona* 'e te mau rave 'ohipa nō te pū nō te 'utuāfare

Rorouira noa

Nāhea vau i te ha'api'ira'a e aha tē rave 'ia fa'a'ite mai te tahi ē tē tāfifi ra 'oia i te hōho'a faufau

'Aita te i'oa i hōro'ahia mai, Utah, Marite

Haere i mua i muri iho i te 'itera'a tē fa'a'ohipa nei tā'u tāne mōmō'a i te hōho'a faufau

'Aita te i'oa i hōro'ahia mai, Pōrīnetia farāni

'Ua aro vau nō te upo'oti'a i nī'a i te hōho'a faufau. Nō te aha 'ia 'aita ōna ?

'Aita te i'oa i hōro'ahia mai, Guatemala

Hī'o mai i teie mau parau ve'a 'e hau atu :

- I nī'a ia Liahona.ChurchofJesusChrist.org
- I roto i te **ve'a tāhepetoma nā te FAP** (i roto i te tuha'a « Feiā 'Āpī Pa'ari » nō te Vaira'a buka 'evanelia)
- I nī'a ia [facebook.com/liahona](https://www.facebook.com/liahona)

Fa'a'ite i tō 'outou 'ā'amu

E 'ā'amu ānei tā 'outou nō te fa'a'ite ? 'Aore rā 'ua hina'aro ānei 'outou 'ia 'ite i te mau parau ve'a nō nī'a i te tahi mau tumu parau ta'a 'ē ? E tī'a ia 'outou 'ia hāpono mai i tā 'outou parau ve'a 'aore rā tō 'outou mana'o i te Liahona.ChurchofJesusChrist.org.

Te 'imira'a i te Mesia nā nī'a atu i te pōiri o te hōho'a faufau

I roto i tā mātou ferurira'a i te mau parau ve'a nō te feiā 'āpī pa'ari, 'ua ha'a rahi mātou nō te ferurira'a i te mau fifi tā rātou e fa'aruru nei. E mea rave rahi roa te reira. Teie rā, 'a matutu noa ai mātou nō teie 'āva'e, 'ua arata'ihia mātou i te hō'ē tumu parau tei ha'apēpē ia mātou nei, tō mātou mau hoa 'e tē vai atu ra e'ita e nehenehe e tai'o : te arapaera'a 'e te hōho'a faufau. 'Ua ta'a ia mātou ē, e fifi mātou nō te fa'anaho i teie tuha'a. Inaha ho'i, tē ha'apēpē nei te hōho'a faufau i te mau ta'ata e rave rahi, e pēpē te 'ā'au 'e i te tahi taime e hu'ahu'a roa te orara'a. 'E nō te feiā 'āpī pa'ari 'ōtahi, e nehenehe te reira e fa'arahi atu ā i te pāpū 'ore o tō rātou ananahi i tei pāpū 'ore a'ena, nō te fa'aineine iho ā rā nō te fa'aipoipora'a.

'Ua 'ite mau mātou i te rima o te Metua i te Ao ra i te arata'ira'a i tā mātou 'ohipa 'a ha'a-mata ai mātou i te fāri'i i te mau 'ā'amu nō te feiā 'āpī pa'ari tei māuiui te orara'a i te hōho'a faufau. 'E tē 'ite nei mātou ē, 'ua hau atu i te hō'ē noa tīa'ira'a iti nō te mau fa'aipoipora'a mure 'ore pōpou 'e te fa'atītira'a 'ore. Nō te aha ? Nō te mea tē fa'a'ite pāpū nei te mau 'ā'amu ato'a i te mana fa'ataui orara'a, te mana hōro'a tīa'i, te mana fa'aora pēpē nō lesu Mesia 'e tāna tāra'ehara.

Nō reira mai te mea tē 'ite rā 'outou ē, tei roto 'outou i te hō'ē aura'a 'ua ō mai te hōho'a faufau, tē ani nei mātou ia 'outou 'ia tai'o i teie tuha'a nō teie 'āva'e, 'e tae noa atu i te mau parau ve'a tei hōro'a-hua-hia mai e te ta'ata tei 'ite pāpū mau ē te 'arora'a i te hōho'a faufau e 'arora'a pāpū roa. Tē vauvau nei teie mau parau ve'a i te mau tumu parau mai teie : nāhea i te fa'ahiti i te parau nō te hōho'a faufau i roto i te arapaera'a 'e e aha tē rave nō te reira ('api 44), e aha tē rave 'ia fa'a'ite mai te hō'ē ta'ata ē, tē tāfifi ra 'oia i te hōho'a faufau (parau rorouira noa), nāhea te fa'a'orera'a hapa 'e te fa'aorara'a pēpē e nehenehe ai e tupu nō nā ta'ata e piti (parau rorouira'a noa), 'e nāhea te Vārua e nehenehe ai e arata'i ia 'outou 'ia 'ite mai 'outou e aha tē rave i roto i tō 'ōrua aura'a (parau rorouira'a noa).

'Ua 'ite mātou ē, mai te mea e tūru'i 'outou i nī'a i te Fa'aora ma te tītau i te Vārua i roto i tō 'outou orara'a 'a 'imi ai 'outou i te mau pāhonorā'a, e arata'i te Metua i te Ao ra ia 'outou i nī'a i te 'avei'a tī'a iho nō 'outou. Penei a'e 'ua rahi roa te pōiri nō te hōho'a faufau i roto i teie nei ao, terā rā e 'ana'ana te māmarama fa'aora o te Fa'aora nā nī'a atu i te tahi noa atu pōiri. Te mea tei tītau, 'ia 'imi tātou iāna.

Ma te aroha mau,

Chakell Wardleigh 'e Mindy Selu

Pāpā'i ve'a fa'atere nō te tuha'a feiā 'āpī pa'ari nō te mau ve'a a te 'Ēkālesia

Tai'o i te parau a'o a te peresideni M. Russell Ballard nō nī'a i te mea e rave 'ia ō mai te hōho'a faufau i roto i tā 'ōrua arapaera'a i roto i teie parau ve'a i roto i te *Liahona* rorouira'a nō teie 'āva'e.

HŌHOA NŌ ROTO MAI I TE GETTY IMAGES : FAHOHIPAHIA NŌ TE FAHOHO/ARAA, E IMAU TĀATA NŌ TE FAHOHOA

FEIA 'ĀPI PA'ARI

Te arapaera'a 'e te hōho'a faufau

Nā *Liahona* 'e te mau rave 'ohipa nō te pū nō te 'utuāfare

Nō tātou te feiā 'āpī pa'ari, 'ua 'ite pā'āto'a tātou ē, e nehenehe te arapaera'a e riro 'ei 'ohipa 'ana'anatae roa, 'ei 'ohi-pa ri'ari'a, 'ei 'ohipa au roa 'e 'ei 'ohipa ahoaho, pauroa te reira. 'A ha'amata ai tātou i te fa'a'ite hua atu i tō tātou mana'o, e hina'aro iho ā tātou e 'ite rahi atu ā nō ni'a i te tahi, 'e teienei, e mea faufa'a 'ia rahi atu ā te huru pāroru-'ore-ra'a ia tātou nō te patu 'e nō te fa'ahōhonu i te tā'amura'a i roto ia 'ōrua. E aha tō tātou mau moemoeā, mau mata'u 'e mau ti'aturira'a ? E aha tō tātou mana'o nō ni'a i te fa'aipoipora'a 'e te 'utuāfare ? E aha te mau fifi tā tātou i fa'aruru i te mātāmua ra, 'aore rā i teienei, e mea maita'i e fa'a'ite atu ?

E mea huru taiā iho ā ia 'ia paraparau ('aore rā 'ia ani) i te mau fifi nō ni'a i te hōho'a faufau, 'ia 'ore rā te reira 'ia

paraparauhia, e nehenehe ia e arata'i atu i te mau fifi 'ino roa i muri mai. E mea ta'a 'ē tō terā 'e terā ta'ata fifi nō ni'a i te hōho'a faufau, e 'ohipa fifi te reira, 'e e'ita paha 'outou e 'ite ri'i a'e e fifi te reira 'aore rā nāhea i te paraparau i te reira 'e te ta'ata tā 'outou e arapae ra, nō reira e mea faufa'a 'ia pe'e i te arata'ira'a a te Vārua. 'Aita hō'ē rāve'a nō te tā'āto'ara'a, i roto rā i teie parau ve'a, tē hōro'a nei mātou i te tahi mau mana'o nō 'outou e uiui nei paha te mana'o ē :

- Nāhea vau i te fa'ahiti atu i te parau nō te hōho'a faufau i te ta'ata tā'u e arapae ra ? 'E e aha te taime tano nō te ui atu, nō te parau atu ?
- Nāhea vau e 'ite ē, e tāmau ānei i te tā'amura'a 'e terā ta'ata tei fa'a'ohipa nā mua a'e i te hōho'a faufau ?
- Nāhea māua e nehenehe e 'ohipa 'āmui nō te upo'oti'a i ni'a i te hōho'a faufau ?

Te tauturu 'e te tīa'ira'a i mua i te hōho'a faufau i roto i te arapaera'a.

Parau a te pāpā'i ve'a :
Nō te mea 'ua rau te aura'a nō te parau « arapae » i roto i terā 'e terā ta'ere, i roto i teie parau ve'a, teie ia te aura'a, 'o te haerera'a ia i te hō'ē fārereira'a tāne 'e vahine, mai te au i te mau fa'aturera'a o te 'evanelia, nō te ha'amātau i te hō'ē ta'ata 'e nō te fa'atupu i te hō'ē aura'a 'e 'ōna 'e penei a'e nō te fa'aipoipo roa iāna.

Nō rātou tei tāfifi na 'aore rā tē tāfifi ra

Mai te mea 'ua tāfifi 'outou i te hōho'a faufau nā mua a'e 'aore rā tē tāfifi ra 'outou i te reira, e mana'o paha 'outou ē, 'aita e rāve'a nō te arapaera'a 'aore rā e mea huru taiā 'ia arapae. 'Are'a rā, mai te mea e hina'aro ateate tō 'outou e fa'a'ore i te hōho'a faufau mai roto atu i tō 'outou orara'a ('aore rā 'ua fa'a'ore a'ena 'outou i te reira), 'ia 'ite 'outou ē, maoti tā 'outou iho mau tauto'ora'a 'e te tauturu a te Metua i te Ao ra 'e lesu Mesia e nehenehe e noa'a mai te hō'e aura'a maitai 'e te vai maoro. 'A feruri i te mau uira'a i muri nei 'a fa'aitoito noa ai 'outou i terā aura'a.

1. Tītau-mau-hia ānei 'ia paraparau māua nō nī'a i te reira ?

Te hō'e uira'a mātau, 'oia ho'i : « Tītau-mau-hia ānei 'ia fa'a'ite atu vau i tō'u topara'a i roto i te hōho'a faufau i te ta'ata tā'u e arapae ra, noa atu ā 'ua tātarahapa vau i te reira ? » 'Aore rā, « Tītauhia ānei 'ia paraparau vau nō nī'a i tō'u nei

fifi 'e te hōho'a faufau i te ta'ata tā'u e arapae ra ? » Tei mātauhia, e *mea tītauhia* 'ia paraparauhia te reira—i te taime tano 'e ma te ha'apa'o maitai. 'Ia paraparau 'outou nō te reira, e ha'amana'o noa i te tahi mau parau tumu faufa'a rahi :

- Te taime—E paraparauhia te reira i te taime e ha'amata te tā'amura'a i te tahi atu ta'ata i te haere-pāpū-ra'a, nō reira e tītauhia te reira.
- Te ha'avare 'ore—E niuhia te tā'amura'a i roto ia 'ōrua i nī'a i te tī'aturi 'e te ha'avare 'ore. Noa atu ā e nehenehe te ta'ata tā 'outou e arapae e fa'aea i terā tā'amura'a i roto ia 'ōrua, tītauhia 'ia ta'a iāna te nātura o te fifi, te manui-ara'a 'outou i te fa'a'āfaro i te reira 'e tā 'outou fa'anahora'a mai te peu noa atu e ho'i fa'ahou mai te reira ananahi.
- Te fa'a'orera'a hapa—'Eiaha nō te mea e'ita 'outou e ha'avare i te ta'ata tā 'outou e arapae ra nō nī'a i te topara'a 'outou i roto i te hōho'a faufau, e fa'a'ite roa atu ia 'outou i te mau parau hu'ahu'a nō te reira. Mai te mea 'ua tātarahapa 'outou 'e 'ua tae mai te mana'o nō te fa'a'orera'a hapa, 'eiaha 'outou e ha'ape'ape'a fa'ahou i te reira. E'ita te Fatu e ha'amana'o i tā tātou mau hara i te taime 'ua tātarahapa tātou i te reira (hi'o Te Parau Ha'apī'ira'a 'e te mau Parau Fafau 58: 42), nō reira, tā 'outou paraparaura'a 'e te ta'ata tā 'outou e arapae ra, e 'ere roa atu ia nō te « fā'ira'a », nō te patura'a rā i te tī'aturi, nō te fa'a'ite i te mau 'ōpuara'a nō te ora roa mai i te reira 'ia noa'a mai te tauturu.
- Te orara'a mai i te reira—Noa atu ā 'ua tātarahapa 'outou, e nehenehe te rave-maoro-ra'a 'aore rā te rave-rahi-ra'a i te hōho'a faufau e ha'uti maoro i nī'a i te tino, te ferurira'a, te auhoara'a 'e te vārua. E nehenehe te orara'a mai i te reira e riro 'ei 'ohipa pa'ari 'e 'ei 'ohipa tau maoro, e nehenehe rā 'ia ora roa mai 'e 'ia ora pāpū mai. I roto i terā 'ohipa tau maoro, e tītauhia te tauturu 'e te turu tano, 'oia atoa ia te ta'ata e nehenehe e riro mai 'ei hoa fa'aipoipo nō 'outou.

2. 'Ua ineine ānei au nō te ha'amata i te tā'amura'a pāpū iā'u iāna ?

Hō'e o te ta'a-'ē-ra'a rahi i roto i te hō'e ta'ata tei ineine nō te ha'amata i te hō'e tā'amura'a pāpū 'e te hō'e ta'ata 'aita, 'o tōna ia ineine 'ia vai ariari noa i mua i te ta'ata tāna e arapae. Mai te mea 'ua tāfifi 'outou i te hōho'a faufau, e piti rāve'a, e vaiiho i te mata'u 'ia arata'i i terā tā'amura'a i roto ia 'ōrua i te vāhi nō te tī'aturi 'ore 'aore rā e fa'a'ohipa i te fa'aro'o nō te 'aro 'āmui i te mau fifi.

Noa atu ā te au 'ore 'e te taiā te fa'a'itera'a i tō 'outou 'ā'amu 'e te hōho'a

'e te hina'aro nō te fa'a'ore i te hōho'a faufau i roto i tō 'outou orara'a. Teienei rā, manuia noa atu terā tā'amura'a 'aore rā 'aita, nā roto i te tauturu a te Atua, e nehenehe tā 'outou e tāmau ā i nī'a i te 'ē'a nō te ora mai i te reira.

Nō te feiā e arapae ra i te hō'ē ta'ata e tāfifi ra i te reira

Nō te mea e ta'ohia te taimē mātāmua e fa'aruru te ta'ata i te hōho'a faufau i te 11 matahiti, 'e nō te 'ōhie e noa'a mai te reira, 'ua fa'aruru te rahira'a o te feiā 'āpī i te hōho'a faufau nā roto i te tahi noa atu rāve'a nā mua a'e i tō rātou 18 matahiti. E mea huru pe'ape'a te reira 'ia ha'amata te arapaera'a. E 'ere rā te fa'arurura'a

mai te fa'atītira'a, 'e e mau fāito rau nō te topara'a i roto i te hōho'a faufau (hi'o Dallin H. Oaks, « Recovering from the Trap of Pornography », *Liahona*, 'Ātopa 2015, 50–55). Te parau maita'i, e nehenehe te tāra'ehara a Iesu Mesia e hōro'a i te pūai 'e te fa'aorara'a i te feiā ato'a e 'imi i te reira. Teie te tahi mau uira'a e feruri 'a nu'u noa ai terā tā'amura'a i roto ia 'ōrua.

faufau, mai te mea e 'ape 'outou i te reira, e rahi atu ā ia tō 'outou mata'u 'e te ha'amā. E nehenehe ato'a te mata'u 'ia fa'aru'e mai terā ta'ata ia 'outou e fa'a'ōtohe ia 'outou 'aore rā e tāpe'a ia 'outou i te fa'a'ite atu i te tā'ato'ara'a o te 'ā'amu, 'o tē nehenehe e 'ōfati i te tī'aturi 'e e fa'a'ino i terā tā'amura'a 'ārau'e.

I te tahi pae, 'ia fa'atura 'outou i te tī'amāra'a 'ia mā'iti o te ta'ata tā 'outou e arapae ra, e fa'atura ia 'outou i tāna mā'itira'a e tāpe'a noa i terā tā'amura'a i roto ia 'ōrua noa atu tōna 'itera'a i te *maita'i* 'e te *'ino*. E nehenehe iho ā ia e taiā i te 'ohipa e tupu mai, e mea faufa'a rā 'ia 'ite ē, nō te mea 'ua hōro'ahia te mau ha'amāramara'a ato'a, e nehenehe te tahi atu ta'ata e tauturu ato'a mai i tā 'outou mau tauto'ora'a

1. Ahea 'e nāhea vau i te ui atu nō nī'a i te hōho'a faufau ?

Penei a'e e paraparau i tō 'outou nā metua 'aore rā i te mau tua'ana, 'aore rā i te feiā fa'atere o te 'Ēkālesia 'aore rā i te tahi atu ta'ata tā 'outou e tī'aturi e hōro'a mai i te parau a'o maita'i, nō te fa'aoti ahea 'e nāhea i te paraparau i te reira 'e te ta'ata tā 'outou e arapae ra. E 'imi i te rāve'a e tano ia 'outou 'ei reira e rave atu ai i terā paraparaura'a i te taimē tano, 'a piri noa ai 'ōrua 'e 'a pāpū noa ai tō 'ōrua tā'amura'a.

'Eiaha ato'a ia i te arapaera'a mātāmua iho ā rā e ha'amata ai ma teie uira'a nō nī'a i tōna orara'a nā mua a'e, 'ia nu'u rā tō 'ōrua tā'amura'a, e nehenehe e tītau i te fa'aurura'a nō te tauturu ia 'outou 'ia 'ite nāhea 'e ahea e ui atu ai nō nī'a i tōna 'ā'amu 'e te hōho'a faufau.

2. Nāhea i te pāhono atu ?

'Ia ha'amata 'ōrua tō 'oe ta'ata arapae e fa'a'ite i tō 'ōrua manā'o hōhono, e nehenehe te reira e fa'atupu i te fa'aorara'a. E mea faufa'a 'ia ta'a maita'i 'outou i tō 'outou iho ferurira'a 'e tō 'outou mau manā'o 'a fa'a'itehia mai ai nō nī'a i te fa'a'ohipara'a i

te hōho'a faufau—penei a'e e fa'ahapa atu 'outou 'aore rā e riri atu 'aore rā e tātānītō roa 'aore rā e tae mai te mana'o nō te fa'ahemara'ahia. Terā rā, e nehenehe ato'a tāna fa'a'itera'a i te reira e fa'arahi i te ti'a-turi, te aumihi, te here 'e te mana'o turu i rotopū ia 'ōrua. E feruri i tōna mau mana'o 'e tō 'outou iho 'a pāhono ai 'outou.

3. Nāhea i te haere i mua ?

E tae mai te māna'ona'ora'a 'ia fa'a'ite hua mai te ta'ata tā 'outou e arapae ra ē, tē tāfifi ra 'oia i te hōho'a faufau, 'eiaha rā e tū'ino i tōna ti'aturi nā roto i te paraparaura'a i tōna mau fifi i te tahi atu ta'ata. Te mea e nehenehe ato'a e tauturu, 'o te paraparau-'ōmo'e-ra'a ia i te hō'ē 'episekōpo 'aore rā te hō'ē taote, 'aore rā ma te parau fa'a-ti'a a terā ta'ata tā 'outou e arapae, i te tahi hoa 'aore rā te hō'ē ti'a fa'atere e nehenehe e ti'aturi.

Nō te fa'aoti e tāmāu ānei i terā tā'amura'a i roto ia 'ōrua 'aore rā 'aita, e 'imi tāmāu noa i te arata'ira'a a te Vārua. E nehenehe ato'a rā te mau mana'o i muri nei e tauturu :

- 'A ui iāna e aha te rahi o te hōho'a faufau i roto i tōna orara'a 'e tei hea 'oia i roto i te rapa'aura'a. Tītauhia 'ia fa'a'ite 'oia i tōna hina'aro e fa'a'ore roa i te hōho'a faufau i roto i tōna orara'a nā roto i te ravera'a i te mau 'ohipa tītauhia.
- 'Ia 'ite ē, tē vai ra te tahi fa'a'ohipara'a o te hōho'a faufau ('ei hi'ora'a, te hōho'a faufau tamari'i) e fa'a'itera'a rahi te reira ē, tītauhia te feiā tōro'a 'ia tauturu mai 'e penei a'e e mea ataata nōna.
- 'Ia 'ite ē, e mana pāpū te mana nō te tāra'ehara a te Fa'aora. E nehenehe tā 'outou e fa'a'ore i te hapa, 'e e nehenehe tāna e ora mai.

- Fa'aoti ē, 'aita atu e rāve'a maori rā te ha'a-vare 'ore roa i roto i tō 'ōrua tā'amura'a 'e te ti'amā nō te fa'aipoipo i roto i te hiero.
- Māramarama ē, e tītauhia te taime nō te ora mai 'e nō te ti'a fa'ahou mai. E nehenehe e topa fa'ahou ā i roto, e tītauhia te tauturu nō terā nau ta'ata e tāmata i te ti'a fa'ahou mai. O te māramaramara'a ia e aha te patara'a (te mau mea e fa'atupu i te hina'aro nō te hōho'a faufau) 'e te turura'a 'aore rā te tauturura'a i te mau 'ohipa ārai tano.
- Mai te mea e nu'u te tā'amura'a i te fa'aipoipora'a, e ha'apāpū 'ōrua to'opiti ē, 'aita i tano te hōho'a faufau 'e e 'ere te reira te hereherera'a au nō te fa'aipoipora'a.

Te mea faufa'a roa nō te nu'ura'a i mua 'o te tūru'ira'a ia i ni'a i tā te Vārua Maita'i e muhumu-muhu mai e rave, 'oia ho'i, penei a'e te tāmāura'a i terā tā'amura'a i roto ia 'ōrua ma te ta'a maita'i ē, e mea tītau 'ia 'ore te hōho'a faufau, 'e e penei a'e roa ato'a te fa'aeara'a i terā tā'amura'a i roto ia 'ōrua, e tāmāu ra i te pa'epa'e i tāna tau-to'ora'a e tau. Ta'a 'ē noa atu tā 'outou e fa'aoti, 'ia ta'a maita'i te ta'ata tā 'outou e arapae ra ē, e nehenehe te mau mea e tau, tei te huru te nu'ura'a 'aore rā te nu'u-'ore-ra'a i te upo'oti'ara'a i ni'a i te hōho'a faufau.

Rāve 'āmui nō te upō'otī'a i nī'a i te hōho'a faufau

E nehenehe ē, e mea maoro 'e e mea 'ohipa rahi 'ia upō'otī'a i nī'a i te hōho'a faufau, e nehenehe rā te reira. 'E i te hope'a, e nehenehe te 'ohipa-āmui-ra'a nō te upō'otī'ara'a i nī'a i te reira e ha'apūai i tō 'ōrua tā'amura'a 'a māramarama rahi noa ai 'ōrua to'opiti i te tāra'ehara a lesu Mesia 'e 'a ha'apī'i ai 'ōru'a 'ia turu i te tahi 'e te tahi i roto i te 'ati. 'A feruri i te mau mea i muri nei 'a 'ohipa 'āmui ai 'ōrua nō te upō'otī'a i nī'a i te reira :

- Tē vai nei te mātēria tauturu i nī'a i te 'api natirara a te 'Ēkālesia, te **overcomingpornography.ChurchofJesusChrist.org** (mai te mau ha'amāramaramara'a nō nī'a i te fa'anahora'a rapa'aura'a i te fa'atītira'a a te 'Ēkālesia) 'o tē nehenehe e tauturu ia 'ōrua to'opiti i roto i terā 'ohipa tau maoro nō te rapa'aura'a.
- E feruri i te hō'ē vāhi ta'a 'ē 'e te hō'ē hora ta'a 'ē nō te paraparau nō nī'a i te hōho'a faufau 'ia 'ore te reira 'ia riro 'ei fa'atumura'a nō te tā'amura'a i roto ia 'ōrua. 'Ia paraparau 'outou nō te reira, 'eiaha e fa'aha'aha'a i te tahi 'aore rā e hi'o iāna mai nī'a mai. 'Ia riro tō 'ōrua tā'amura'a 'ei vāhi ataata 'ore i reira 'ōrua to'opiti e 'ite ai i te here 'e te turu, 'eiaha rā te onoono 'e te 'a'a.
- E te nehenehe te mau 'ohipa pae vārua e tauturu i te hōro'a i te ha'apūra'a i mua i te 'umera'a 'ia hara. Fa'aitoito i te tahi 'e te tahi 'ia tāpe'a 'e 'ia ha'apūai i te peu pae vārua tāmau—mai te tuatāpapara'a pāpū i te mau pāpa'ira'a mo'a 'e te ha'amorira'a i roto i te hiero (mai te mea e nehenehe), te ha'apa'ora'a i te mahana sābati, te tāvinira'a i te ta'ata, te ha'apae-pāpū-ra'a i te mā'a 'e te pure ateate—ma te hina'aro rahi atu ā e ha'apūai i tō 'ōrua tā'amura'a i te Fa'aora 'e i te Metua i te Ao ra. E nehenehe terā tā'amura'a i roto ia 'ōrua e tauturu i te fa'aiti i te teimaha o te hōho'a faufau i nī'a i

tō 'outou orara'a. E tītaura'a tau maoro te tī'ara'a pipi, 'e nā te pūai tā tātou e 'āpī 'ei feiā 'āpe'e i te Mesia e tauturu ia tātou 'ia upō'otī'a i nī'a i te mau tāmatara'a ato'a o te orara'a, e 'ere te hōho'a faufau noa.

- Mai te mea 'e 'ere tā 'outou iho mau tauto'ora'a i te mea manuia roa, 'eiaha e taiā 'aore rā e ha'amā 'ia tīttau i te tauturu a te hō'ē ta'ata tōro'a i te pae nō te ferurira'a i te 'ohipa nō te fa'atītira'a 'āpeni. E nehenehe paha tā rātou e tauturu ia 'outou 'ia māramarama rahi atu ā i te rapa'aura'a 'ino i te hōho'a faufau 'e 'ia fa'a'ore i te mau tumu nō te reira.
- Ha'amana'o ē, tē vai nei te mau rāve'a ha'aparare-ra'a tī'a 'ore 'ati a'e ia tātou 'o tē 'ume nei ia tātou 'ia hara. Mai te mea e topa fa'ahou terā ta'ata tā 'outou e arapae ra, te vitiviti 'oia e ho'i mai i nī'a i te 'ē'a, 'o te fa'a'itera'a maita'i ia nō tōna fafau'a iāna 'ia fa'a'ore i te hōho'a faufau i roto i tōna orara'a. Mai te mea rā 'o 'outou terā e fa'aitoito roa nei 'ia 'ite 'outou i te taurira'a, rahi atu ā iāna, e nehenehe e feruri fa'ahou ā e tāmau ānei i terā arapaera'a.
- E nehenehe tō 'outou mana i nī'a i te ta'ata tā 'outou e arapae ra 'ia riro 'ei mana pūai, 'eiaha rā 'o te reira te tumu mātāmua roa e tau i 'ōna i tāna peu. 'Ia nā roto mai iāna te hina'aro e tau i tī'a ai, 'eiaha rā nō roto mai ia 'outou.

Nā nī'a roa atu, 'a tīttau i te arata'ira'a nō 'ō mai i te Metua i te Ao ra 'e 'a ha'amana'o ē, e tīa'ira'a noa nā roto i te Fa'aora. E nava'i tōna aroha nō te rapa'au ia tātou 'e nō te tau i tātou. 'Ua matara tāna tāra'ehara ia 'ōrua to'opiti nō te hōro'a i te pūai ia 'outou 'e nō te tauturu ia 'outou 'ia fa'a'ore i te hapa. Teie rā, tītauhia 'ia fa'aitoito roa te ta'ata e tāfifi ra i te hōho'a faufau nō te tīttau i te tauturu a te Fa'aora nō te upō'otī'a i nī'a i te reira. 'Aita e ta'ata 'ē e nehenehe e rave i te reira nōna. 'A fa'atupu i te fa'aro'o 'e 'a tu'u i te tītaturi i nī'a i te Metua i te Ao ra. Nāna e arata'i ia 'outou i roto i tō 'outou iho vair'a'a. ■

E mea moni te mau niuniu 'āfa'ifa'i i Tīreni,

'ua ha'amau rā vau i te hō'ē fā i te matahiti 2016 e 'āpī i te moni nō te ho'ō mai hō'ē. Nō te hō'ē matahiti tā'āto'a, 'ua ho'ō fa'arahi mai au i te monamona 'e te mau *alfajores** 'ei reira vau e ho'ohō'ō atu ai i tō'u mau hoa i te fare ha'apī'ira'a. 'Ua fa'aherehere au i te moni ato'a i noa'a mai. 'Aita vau i tāmā'a i te avatea, 'e 'aita vau i haere i te fare teata.

'Aita vau i hina'aro e ani i tō'u nā metua i te hō'ē niuniu. 'Ua hina'aro vau e parau nā'u iho i ho'ō mai i te reira. 'Ua fa'aitoito tō'u pāpā iā'u. E parau mai 'oia : « Haere Carol, fa'aitoito.

'Ua rahi te mau ha'apī'ira'a tā'u i 'apo mai. 'Aita e tauiha'a hōro'a noa. Tītauhia 'ia fa'aitoito nō te mau fā, 'eiaha rā tātou e fa'aru'e noa atu. 'Ia 'āpī tātou i te mau mea 'e 'ia 'ite tātou i te tauto'ora'a rahi 'ia noa'a mai te reira, e ha'afaufa'a rahi atu ā tātou i te reira.

'Ua 'apo mai au ē, nā'u e fa'aoti e aha tā'u e hina'aro e fa'aoti 'e i hea vau e haere ai. Mai te mea 'ua hina'aro vau e fa'aipoipo i roto i te hiero, tītauhia 'ia haere au i te purera'a 'e i te séminaire 'e i muri iho i te institut 'e i te mau fa'a'oa'oa'a feiā 'āpī pa'ari 'ōtahi. 'E tītauhia 'ia arapae au i te mau taure'are'a tamāroa tī'amā. Nō te tāpae i te mau fā, tītauhia 'ia fa'atusia i teienei nō te hō'ē mea maita'i a'e i muri mai.

Carol, 15 matahiti, Tīreni

* E cookie tumu nō Amerika 'Apatō'a

FEIĀ 'ĀPI

I ROTO I TEIE TUHA'A

52 **Mai te taure'are'a rave 'ino ē tae atu i te ta'ata bāpetizohia**
Nā Elder Hugo Montoya

54 **Hope'ara'a hanahana**
Nā Emma C.

56 **Mau hoa tei fa'a'ite i tō rātou māmarama iā'u nei**
Nā Mariana M. Lara

58 **Taiā 'ore i te fa'a'ite i te parau mau**
Na Michael R. Morris

62 **Mau uira'a 'e mau pāhonora'a**

64 **Te parau hope'a : Te 'ōfa'i tihi rahi nō tō tātou fa'aro'o**
Nā te peresideni Gordon B. Hinckley

I te 17ra'a o tō'u matahiti, 'ua fa'a-ruru vau i te 'umera'a teimaha a te mau taure'are'a o tā'u fare ha'api'ira'a tuarua. Tō'u mau hoa i terā tau, 'aita rātou i 'āfaro i tā'u i hī'o 'ei mea faufa'a. 'Ua rave 'āmui mātou tō'u mau hoa i te mau 'ohipa au mai te tāorara'a popo i roto i te 'ete 'aore rā te fa'ahorora'a pōpō marite. E mea inu ato'a rā rātou i te 'ava 'e e mea puhipuhi i te 'ava'ava—e piti 'ohipa 'aita vau i rave nā muri ia rātou.

I te hō'ē mahana, tei rāpae te hō'ē pae o mātou i tā mātou fare ha'api'ira'a, tē tāmau ra i te ha'api'ira'a nō te hō'ē hī'opo'ara'a i terā mahana. 'O mātou e piti o tō'u mau hoa rahi a'e, 'o Juan 'e 'o Francisco ('ua tauihia te mau i'oa). I te hō'ē taime 'ua tātara mai te tahi i te ahi 'e te 'ava'ava. 'Ua mana'o roa vau 'ua fiu tō'u mau hoa i te tāmau i tā rāua ha'api'ira'a 'e 'ua mo'e ia rāua ē tei reira vau. 'Ua hape roa ia vau i te fāriura'a rāua i nī'a iā'u ma te parau ē : « 'Ua tae te taime nō Hugo 'ia ha'api'i nāhea i te pūpuhi i te 'ava'ava ».

MAI TE TAURE'ARE'A RAVE 'INO TAE ATU I TE TA'ATA BĀPETIZOHIA

**Nā Elder
Hugo Montoya**
Nō te Hitu 'Ahuru

'Aita vau i taimehia nō te parau atu, 'ōu'ā mai nei Juan rāua Francisco nō te haru mai iā'u hō'ē i nī'a i te hō'ē rima 'e te tahi i nī'a i te tahi. 'Ua tāpe'a rāua i tō'u rima i raro 'a tu'u ai hō'ē i te hō'ē 'ava'ava i nī'a i tō'u 'utu. I reira noa, 'aita tō'u tino i au i te reira 'e 'ua tūtuha atu vau i te 'ava'ava i raro, i te ātea. 'Aita i maoro, pa'aina a'enei i nī'a i tō'u pāpāri'a te hō'ē poro rima. 'Ua ha'amata'u rāua iā'u ma te parau ē : « E tū'ama fa'ahou māua i te hō'ē 'ava'ava 'e e 'ite 'oe e aha te pūpuhira'a 'ava'ava. 'Eiaha 'oe e tūtuha i raro. 'Ia nā reira 'oe, e fārerei 'oe. »

I terā taime, 'ua ta'a iā'u ē, e fifi iti rahi tō'u. 'Ua tāpiri au i tō'u mata 'e pure atura nō te ani i te tahi tauturu. I te otira'a iho ā tā'u pure, tae mai nei te pere'o'o o tō mātou 'orometua nō te fa'aea i mua ia mātou. 'Ua pou mai tō mātou 'orometua ma te ani ē, te aha ra mātou. 'Ua tu'u a'era tō'u nā hoa iā'u. « Tē fa'aineine ra mātou nō te hi'opo'ara'a », 'ua parau atu rāua i te 'orometua. 'Ua tomo atu mātou i roto i te fare ha'apī'ira'a nō te rave i te hi'opo'ara'a, 'ātīrā ia.

Noa atu ā te huru o tā rāua ravera'a i nī'a iā'u, 'ua fa'a'ore au i te hapa o tō'u mau hoa, te mea tā rāua i rave i nī'a iā'u. 'Ua 'ite au 'aita rāua i ta'a i tā'u mau fa'aturera'a 'e tā'u fa'aotira'a e ora i te Parau pa'ari, nō reira 'ua fa'a'ore au i tā rāua hape ma te mā'iti 'eiaha e fa'atupu i te mana'o 'ino'ino ia rāua. I te fa'aotira'a mātou i te ha'apī'ira'a, 'ua reva atu vau nō tā'u misiōni, 'ua tāmāu noa rā vau i te pāpā'i ia Juan 'e Francisco. 'Ua pāpā'i pinepine au ia rāua i te mau rata nō te fa'a'ite ia rāua i te 'evanelia 'e tō'u 'itera'a

pāpū nō Iesu Mesia. 'Ua ani au ia rāua 'ia tātarahapa 'e 'ia haere i te purera'a. 'Ua māere roa vau 'ua haere hō'ē o rāua.

E mea pinepine au i te ani i tō'u mau hoa 'ia haere mai i te purera'a i te sābati, 'aita rā hō'ē i fāri'i i te anira'a ē tae roa mai i teienei. Noa atu ā e'ita tā'u e nehe-nehe e haere nā muri ia Juan, tei reira rā tō'u mau taea'e 'e tō'u metua tāne nō te tauturu iāna 'e nō te fa'ahoa iāna. 'Ua

'ana'anatae mau nō vetahi 'ē ; 'a 'ata'ata 'e 'a fa'a'ite ia rātou ē, tē māna'ona'o ra 'outou ia rātou ». ¹ 'O teie tā te Fatu i tauturu iā'u 'ia rave i nī'a ia Juan 'e Francisco. Maoti te reira tē vai ra tō'u mau hoa rahi roa 'ino tā'u i mātau, 'e i teienei, tē 'ohipa 'āmui nei mātou nō te pāturu i te bāsileia o te Atua 'ei melo nō te 'Ēkalesia.

E tāpe'a noa i te mau fa'aturera'a a te 'Ēkalesia, noa atu ā tei roto 'outou i te

E riro tō 'outou auhoara'a 'e tō 'outou hi'ora'a parau ti'a i te ha'amaita'i i tō 'outou mau hoa 'e te mau u'i i muri mai.

fāri'i tō'u 'utuāfare iāna, 'e 'ua au maita'i Juan i te fare purera'a. Ha'amata a'era 'oia i te tau'i ma'a vāhi iti ē ma'a vāhi iti ē tae roa te fa'aotira'a e bāpetizo iāna. 'Ua 'oa'oa roa 'ino vau nōna 'e 'ua hau atu te reira i tōna paraura'a mai ē, 'ua ha'apī'i 'oia 'ia here ia Iesu Mesia maoti tā'u mau rata. I tō'u ho'ira'a mai mai tā'u misiōni, 'ua vai piri noa ato'a vau ia Francisco, ē muri a'era, 'ua bāpetizo rāua tāna vahine. I teie mahana, e mau hoa rahi noa ā Juan 'e Francisco nō'u.

'Ua tau'i roa tō'u orara'a i teie nau 'ohipa. 'Ua 'apo mai au ē, te rāve'a maita'i a'e nō te fa'auru i te orara'a o te ta'ata, 'o te orara'a ia ma te parau ti'a, ma te here ia vetahi 'ē 'e ma te toro atu i te rima tauturu. Tē nā 'ō ra te *Nō te Pūai o te Feiā 'Āpī* : « Nō te fāri'i i te mau hoa maita'i, 'ia riro 'outou 'ei hoa maita'i. 'A fa'a'ite i tō 'outou

fifi mai iā'u. Tē ha'apī'i nei te *Nō te Pūai o te Feiā 'Āpī* : « 'A 'imi ai 'outou 'ia riro 'ei hoa nō vetahi 'ē, 'eiaha e fa'ahuru 'ē i tā 'outou mau fa'aturera'a. Mai te mea ē, e tūra'i tō 'outou mau hoa ia 'outou 'ia rave i te mau mea e 'ere i te mea maita'i, 'a fa'ariro ia 'outou 'ei ta'ata 'o tē ti'a māite no te maitai ». ² Noa atu ē e au ē tē rave ra te tā'ato'ara'a i te mau mea 'aita e tano i te mau fa'auera'a, 'a vai pūai noa inaha e mana rahi tō tō 'outou hi'ora'a. 'A riro i te huru hi'ora'a e feruri atu tō 'outou mau hoa i roto i tō rātou mau taime pe'ape'a. I te tahi taime mai iā'u nei, e riro paha tō 'outou hoara'a i te mea e tauturu ia rātou 'ia ha'apī'i, 'ia tātarahapa 'e 'ia fa'afāriu. ■

FA'ATA'ARA'A

- 1. *Nō te Pūai o te Feiā 'Āpī* (2011), 16.
- 2. *Nō te Pūai o te Feiā 'Āpī*, 16.

Hope'arā'a hanahana

Tā'u i mātau, e mea 'oa'oa noa tō'u hoa. E aha ra ia tē ha'ape'ape'a ra iāna ?

Nā Emma C.

Nō Farāni māi au, 'ua fa'aea rā māua tō'u tuahine hō'ē matahiti i te mau pae hiti'a o te rā nō te Fenua Marite 'ei pīahi. I terā matahiti, 'ua fārerei māua e rave rahi ta'ata, te tamāhine rā tā'u e ha'amana'o rahi ra, 'o Destiny ia tōna i'oa. 'Ua riro roa mai māua 'ei hoa rahi. E rave rahi mau mea tā māua i rave 'āmui, i te ha'apī'ira'a 'e i rāpae i te ha'apī'ira'a 'e nā muri i tō'u tuahine. E mea 'oa'oa noa Destiny. 'O te mea ia tā'u i au roa i roto iāna.

I te hō'ē rā mahana, 'ua 'ite au iāna e mata pe'ape'a tōna, 'aita a'enei au i 'ite iāna mai te reira. 'Ua ui atu vau iāna e aha te fifi. 'Ua pāhono mai 'oia 'aita 'oia i hina'aro e paraparau nō te reira. 'Ite a'era vau i te hō'ē pāpiē i roto i tōna rima. 'Ua rave mai au i te reira 'e 'ua tai'o atura.

'Ua pāpā'ihia te tahi parau rī'i 'ino nō ni'a iāna, 'aita e mana'ohia. Tē parau nei terā pāpie ē, e mea hā'irī'iri 'oia, 'aita e ta'ata e au iāna, 'aita e faufa'a tōna ora, e mea au a'e 'ia haere 'oia e ha'apohe iāna. 'Aita vau i mana'o ē, e nehenehe e parauhia teie mau parau 'ino i ni'a iāna. 'Ua 'oto roa vau i te 'itera'a i te māuiui tāna e fa'aruru ra.

Mai terā taime, 'ua tauto'o rahi atu ā vau i te rirora'a 'ei hoa nō Destiny—'eiaha e haere rī'i noa nā muri iāna, e vai vata noa rā nōna 'e e vai ate-ate iho ā i ni'a iāna. 'Ua fa'ata'a atu vau iāna ē, e

tamāhine 'oia nā te Atua, 'ua ha'amaita'ihia 'oia i te nātura hanahana, ma te fa'ahiaha 'e te 'aravihi nō te rave i te mau 'ohipa rahi roa.

E mea fifi 'ia here 'oe 'ia 'oe iho i te taime e fa'a'ino te ta'ata ia 'oe 'e e fa'ahapahapa ia 'oe. 'A fa'ahoa noa ai au ia Destiny, 'ua 'apo mai au ē, te rāve'a maita'i roa a'e nō te tauturu i te ta'ata 'o te here-noa-ra'a ia ia rātou 'e te tauturura'a ia rātou 'ia 'ite 'o vai mau rātou.

I te hope'a o te matahiti, i te ho'ira'a vau i Farāni, 'ua parau mai Destiny i te hō'ē mea tā'u e poihere noa. 'Ua nā 'ō mai 'oia : « Emma, 'ua fa'aora mai 'oe iā'u. Hou 'oe i haere mai, 'ua hina'aro vau e ha'apohe iā'u. 'Ua tauturu rahi mai rā 'oe 'e tō 'oe tuahine iā'u, nā roto noa i te ha'apa'ora'a iā'u. I teie mahana, 'ua au vau iā'u, 'e 'ua here au ia 'oe. »

E rave rahi tamari'i i te fare ha'apī'ira'a e fa'aruru nei i te rave-'ino-ra'a, 'o tē hāmani-'ino-hia ra 'aore rā 'o tē tu'uhia ra i te hiti. 'A 'imi i te hō'ē rāve'a nō te toro atu i te rima ia rātou. 'A paraparau ia rātou, 'a feruri ia rātou, 'a hāmani maita'i ia rātou. 'O te mea tā te Fa'aora e rave 'āhani tei reira 'oia, 'e i te tahi taime, 'o te hō'ē noa 'ia ora na 'ōhie 'aore rā te hō'ē mata 'ata'ata tē nehenehe e tau i te mau mea. ■

Tē ora nei te ta'ata pāpa'i i Farāni.

Nā Mariana M. Lara

Tē ora ra vau 'e tō'u māmā i te hō'ē 'oire iti nō Mehiko, 'ua mātau pau-roa te mau ta'ata. 'Ua 'ite au e aha te mea tano 'e te mea hape, 'ua rapu roa rā tō'u mana'o 'e 'o vau ana'e te tamāhine haere purera'a i roto i teie 'oire.

'Ua hina'aro vau e rave mai te tahi mau pu'era'a, 'e nō reira 'ua rave au i te hō'ē peu mātau i terā taimē : 'imi i te hoa tamāroa. 'O te hō'ē noa 'ia o te mau hape tā'u i ha'amata i te rave. 'Ua ha'amata vau i te pe'e i te nene'ira'a a te mau hoa ma te ti'aturi ē, 'ua pa'ari au nō te feruri nō'u iho nei, te aura'ra, e'ita e haere fa'ahou i te purera'a nō te ora i roto i te pōiri.

Hō'ē matahiti au i te orara'a i roto i te pōiri, 'e 'ua pōiri noa ato'a atu te mau mahana. Nā roto i tā'u mau fa'aotira'a, 'ua tupu te tatama'ira'a i roto i te 'utuāfare, 'e tae mai nei te mana'o ē, e'ita e nehenehe

e fa'aea fa'ahou ia rātou ra. 'Are'a rā, i te pohera'a noa te hō'ē hoa rahi feiā mo'a te putara'a mai i roto iā'u ē, e 'ohipa te toe ra. Terā rā, 'ua fa'ahapa vau i te Atua 'e te 'evanelia. 'Ua fa'aea vau i te ti'aturi ē, nō roto mai i te ha'apa'o te mau ha'amaita'ira'a. 'Ua 'ite a'era vau ē, mai te mea e'ita vau e ha'amata i te ora i te 'evanelia, e tāmāu noa vau i te tāu'a 'ore i tā'u tā'amura'a i te 'Ēkālesia 'e e ora noa vau mai tō te ao nei.

Tē pārahi ra vau i ni'a i tō'u ro'i i roto i te pōiri o tō'u piha, i te ta'ira'a 'e te 'otora'a i ni'a iā'u, puta mai nei te mana'o ē, e taiā tō'u—te taiā nō te vai-'ōtahi-ra'a 'e 'aita e ta'ata e paraparau atu, te taiā nō te

'orera'a e noa'a 'ia fa'a'āfaro i te mau hape tā'u i rave, te taiā ē, 'aita hō'ē nō te fa'a'ore mai i tā'u mau hapa, te Atua iho ā rā.

Ē fa'anuu a'era vau i Minnesota (Marite), i pīha'i iho i tō'u mau metua tūpuna e 'ere i te melo nō te 'Ēkālesia. 'Ua 'āpe'e te tāne 'āpī o tō'u metua vahine iā'u, 'e tō'u sābati mātāmua i reira, 'ua haere māua i te purera'a, nō te pure-ra'a 'ōro'a noa rā. I te pae hope'a o te rurura'a, 'ua fa'aoti a'ena vau e fa'aru'e i te

MAU HOA ^{tei} FA'A'ITE ^{i tō rātou} MĀRAMARAMA iā'u nei

'Ēkālesia, te mea rā i fa'ahitimahuta iā'u, 'oia hō'i i te taime 'a haere ai māua i te pere'o'o, 'ua 'ite māua i te 'episekopo i te horora'a mai ia māua. 'Ua ui mai 'oia i te tahi mau uira'a ma te ani ia māua 'ia hō'i mai i te sābati nō muri iho—'Ua nā reira māua.

I te sābati nō muri iho, 'a fa'aoti ai te purera'a 'ōro'a, hou vau 'a tī'a ai i nī'a, tē tī'a fa'a'ati ra te feiā 'āpī tamāhine o te pāroita iā'u—te feiā 'āpī tamāhine tei tauturu i te tau i tō'u orara'a.

E ao ta'a 'ē ihora tā'u i tomo : e ao tē vai ra te hō'ē 'episekōpo 'e te hō'ē perezideni feiā 'āpī tamāhine tē māna'ona'ora iā'u, 'e te mea hau roa atu, e feiā 'āpī tamāhine tei tāmata i te ora i te 'evanelia i te mahana tāta'itahi, tei tūtava i te ora i te mau fa'aturera'a teitei 'e tei tī'a nō te parau tī'a. Nō te pūai o tō rātou māramarama, 'ua tī'a roa ia rātou 'ia tūrāma i te 'ē'a i mua iā'u.

I reira tō'u 'itera'a e aha tā'u e rave : « 'la 'ana'ana ia i mua i te aro o te tā'ata nei, 'ia hī'o rātou i [tā'u] parau maita'i, 'e 'ia ha'amaita'i i [tō'u] Metua i te ao ra » (hī'o Mataio 5:16). 'E nō reira 'ua ha'amata vau i te haere i te purera'a 'e i te mau

fa'a'oa'oara'a feiā 'āpī i te mau hepetoma ato'a, i te tai'o i te Buka a Moromona 'e i te pure i te mau mahana ato'a, i te 'ō'omo i te 'ahu tano, i te parau i te parau tano a'e, i te haere i te hiero, 'e i te fa'aineine iā'u nō tā'u ha'amaita'ira'a patereareha.

'Ua tau i roa vau, 'aita rā vau i 'ite ē tae roa te pūhapara'a a te Feiā 'Āpī Tamāhine, i tō'u putapūra'a i te Vārua Maita'i 'e tō'u 'itera'a ē, e 'itera'a pāpū tō'u—e 'itera'a pāpū e fa'aha'amana'o iā'u ē, 'ua here te Atua iā'u, 'e e fa'anahora'a tāna nō'u 'e 'aita 'oia i hina'aro 'ia vai 'ōtahi noa vau. E 'itera'a pāpū māramarama roa 'e te pūai tei tau iā'u. E 'itera'a pāpū e fa'a'ite 'e e tūrāma i te 'ē'a tā'u e haere, e 'ere noa rā, tō vetahi 'ē ato'a. E 'itera'a pāpū 'aita e taiā 'ia 'ana'ana i roto i te pōiri. ■

Tē ora nei te ta'ata pāpā'i i Baja California, Mehiko.

*E mana'o mata'u tō'u
'e te 'ōtahi. Fa'anu'u
a'era vau i te tahi atu
fenua 'e 'ua haere
i te purera'a 'a tahi
fa'ahou ra e mea
maoro i teienei.*

TAIĀ 'OR

E

I TE FA'A'ITE I TE PARAU MAU

Ma tōna 'itera'a pāpū nō te 'evanelia 'e tō te reira mau ha'amaita'ira'a, 'aita 'o Fabian i hi'o i tōna matahiti 'āpī 'ei fiji nō te tāpe'a iāna 'ia riro 'ei melo misiōnare pūai mau 'e te mata'u 'ore.

Na Michael R. Morris

Te mau ve'a a te 'Ēkalesia

Tē topa ra te mahana i nī'a ia Las Tomas, e tuha'a 'oire tei patuhia i nī'a i te mau tuā'āivi one i nī'a mai ia Antofagasta. I raro a'e, tē ha'amata ra te mau mōrī i te 'ama 'a topa ai te mahana i nī'a i teie 'oire uāhu nō Tīreni 'apato'erau.

E pō mahana mā'a teie, e nehenehe 'o Fabian H., 13 matahiti, 'e tōna mau hoa e orihaere. 'Aita rā, 'ua mā'iti teie melo 'āpī nō te 'Ēkalesia e haere nā muri i te mau misiōnare rave tāmāu i teie pō. 'Ua tae te taime « nō te ha'aputupu ia 'Iserā'ela ».¹

I roto i te mau melo misiōnare itoito ato'a tā Kellen VanNatter 'e Jordan Shelton i 'ohipa nā muri i roto i tā rāua misiōni rave tāmāu, 'o Fabian ia te nūmera hō'ē roa.

« Mai te mea e vata 'oia, e haere 'oia ia mātou nei nō te rave i te 'ohipa misiōnare », tē nā 'ō ra Kellen. « 'Ia hope te tau fa'afa'ae'ara'a i te tau ve'ave'a, e mea 'oto nōna nō te mea e ho'i 'oia i te ha'apī'ira'a 'e nō te mea ato'a 'aita fa'ahou tōna taime vata rahi nō te haere mai nā muri ia mātou. »

Nō Jordan, tei riro 'ei hoa misiōnare nō Kellen : « E nehenehe paha e parau ē, e maha 'aore rā e pae taime i roto i te hepetoma—te mau hepetoma ato'a—'oia e haere mai nā muri ia māua i Antofagasta. 'O 'oia te melo misiōnare nūmera hō'ē roa tei nā muri ia māua nō te rave i te 'ohipa. »

E aha pa'i tē fa'atupu i roto i te hō'ē taure'are'a te hina'aro 'ia rave i te 'ohipa misiōnare noa atu ā te vahavaha a tōna mau hoa ha'apī'ira'a iāna 'e te hi'ora'a iāna 'ei ta'ata 'ē ? Nō Fabian, tei roto te pāhonora'a i te mau ha'amaita'ira'a tāna 'e tā tōna 'utuāfare i fāri'i mai i te fāri'ira'a i te 'evanelia—e mau ha'amaita'ira'a tāna i hina'aro e 'ōpere i te tahi atu mau ta'ata.

« E 'oa'oa e'ita e nehenehe e tātara atu »

'Ua ha'amata 'o Fabian i te mau ha'apī'ira'a misiōnare i muri noa mai i tō te mau misiōnare rave tāmāu pātōtōra'a i nī'a i tō rātou 'ūputa. Tē ha'amana'o noa ra 'oia i tāna purera'a 'oro'a mātāmua.

« 'Aita vau i mātau i te hō'ē noa a'e ta'ata i te

« E fa'a'ite noa 'oia i te 'ohipa i tupu *nōna iho*—mai tāna i putapū i te taime mātāmua 'ua here 'oia i te

tomora'a vau i roto i te fare purera'a, 'ua taiā rī'i au », tāna ia parau. « E 'ohipa māere rā tā'u i putapū. 'Ua tae mai te mana'o ē mai te huru ra ē, tei roto vau i te 'Ēkālesia e rave rahi 'āva'e 'e e rave rahi matahiti. »

I tōna bāpetizora'a ma'a hepetoma i muri mai : « 'Ua tae mai te hō'ē 'oa'oa e'ita e nehenehe e tātara atu i te utuhira'ahia vau i roto i te pape 'e te haerera'a mai i rāpae. Mai te huru ē, e ta'ata 'āpī au, i te 'itera'a ē, tē pe'e ra vau ia Iesu Mesia 'e e fa'aitoito roa vau i te ha'apa'o i tāna mau fa'auera'a. »

I tō Fabian nā metua tei 'ore i fa'aipoipo 'āmuira'a mai iāna i roto i te mau ha'apī'ira'a misiōnare, 'ua ha'apī'i mai rātou nō ni'a i te fa'aipoipora'a hiero 'e te mau 'utuāfare mure 'ore. « Hō'ē hepetoma i muri mai, 'ua fa'ata'a tō'u metua tāne i te tai'o mahana fa'aipoipora'a », te reo ia o Fabian. « 'Ua 'oa'oa roa tō'u metua vahine. »

E maha 'āva'e i muri mai i te tomora'a Fabian i roto i te 'Ēkālesia, 'ua pe'e Angela iāna i roto i te pape nō te bāpetizora'a. « E ha'amaita'ira'a rahi te reira », tē nā 'ō ra 'oia.

'Ua 'āpe'e ato'a mai te tahi atu mau ha'amaita'ira'a. 'Ua ho'i mai 'o Leonardo i roto i te 'Ēkālesia, 'oia tei bāpetizohia i tōna 'āpī'ira'a. 'Ua riro mai te tuatāpapara'a 'evanelia 'ei niu i roto i tō rātou 'utuāfare.

'Ua rahi atu ā te tā'amura'a i roto i te mau melo o te 'utuāfare. 'Ua noa'a mai tā Leonardo 'ohipa pāpū. 'E 'ua fāri'i 'o Fabian i te Autahu'ara'a a Aarona.

« E mea au nā'u 'ia mau i te autahu'ara'a inaha 'ua tī'a iā'u 'ia 'ōpere i te 'ōro'a i te mau melo o te pāroita 'e 'ia tauturu ia rātou 'ia fa'a'āpī i tā rātou mau fafaura'a », tē nā 'ō ra Fabian. « E 'oa'oa ta'a 'ē tō'u 'ia 'ōpere au i te reira i tō'u 'utuāfare 'e i te mau misiōnare tei ha'apī'i mai iā'u. 'Ia 'ite au i te pōpou i roto i te mata o tō'u metua tāne 'ia hī'o mai 'oia iā'u e 'ōpere i te 'ōro'a, e mea 'oa'oa nō'u. »

« E 'ohipa fa'ahia roa ia »

'Ua ha'amata 'o Fabian i te rave i te 'ohipa misiōnare nā mua a'e i te bāpetizora'a.

« E toru o tō'u mau hoa ta'u i parau atu, e bāpetizo vau iā'u. E piti tei tae mai », tē nā 'ō ra 'oia. « E mea au nā'u 'ia fa'a'ite i te 'evanelia 'ia māramarama tō'u mau hoa e aha tā'u e tī'aturi nei 'e e aha te mea tā mātou e rave nei i te purera'a, 'ia tī'a ia rātou 'ia ha'apī'i i te 'evanelia, 'ia bāpetizohia 'e 'ia pe'e i te orara'a 'oa'oa a'e. E 'oa'oa roa ia vau 'āhani e bāpetizo mai hō'ē o rātou, 'ia riro mai 'oia 'ei melo nō tō'u pupu autahu'ara'a. E 'ohipa fa'ahia roa ia. »

E tāpe'a noa Fabian i te hō'ē Buka a Moromona iāna ra i te fare ha'apī'ira'a, 'e e 'āfa'i ato'a mai 'oia i te mau parau 'ōpere a te mau misiōnare nō te hōro'a i tōna mau hoa. E mea au nāna 'ia pāhono i te mau uira'a nō ni'a i te 'Ēkālesia 'e 'ia tītau manihini 'oia i te mau hoa i te mau purera'a i te sābati 'e i te pō fa'a'oa'oa'a a te feiā 'āpī. 'E 'aita 'oia e taiā 'ia paraparau i te ta'ata i ni'a i te purūmu 'e, mai tā te mau misiōnare i ha'apī'i iāna, 'ia tītau manihini ia rātou 'ia ha'apī'i nō ni'a i te 'Ēkālesia 'e 'ia fa'aineine nō te bāpetizora'a.

« 'Aita 'o Fabian e tāu'a nei i te ta'ata 'ia mana'o ē, e mea 'ē roa 'oia nō te fa'itera'a i tōna 'itera'a pāpū », te parau ia a Kellen. « 'Ua 'ite 'oia ē, tē rave ra 'oia i te 'ohipa tano. 'Ua 'ite 'oia ē, e mea faufa'a a'e te mau 'ohipa pae vārua i te tahi atu mau mea. »

'Ia fa'a'ite 'o Fabian i tōna 'itera'a pāpū, tē nā 'ō ra Jordan ē, e 'ume mai 'oia i te pūai nō roto mai i tōna fa'afāriura'a, tōna here i te 'evanelia 'e tāna mau ha'amaita'ira'a.

« 'Ia 'ite 'oia i te mau ha'amaita'ira'a tei tae mai i roto i tōna 'utuāfare, 'o tē fa'auru nei iāna 'ia taiā 'ore 'e 'ia fa'aitoito nō te fa'a'ite i te 'evanelia i tōna mau hoa », te reo ia o Jordan. « I te hō'ē taime, tē fa'a'ite ra 'oia i te hō'ē hoa o te 'Ēkālesia i te ha'amaita'ira'a rahi nō te fa'aipoipora'a tōna nā metua, e

te 'evanelia. 'Ia fa'a'ite au i te 'evanelia nā reira ato'a te 'ā'amu nō tō'u fa'afāriura'a, e ha'apūai te reira i tō'u 'itera'a pāpū. 'E maoti te ha'apī'ira'a i te 'evanelia e noa'a ai tā'u rāve'a nō te riro 'ei hī'ora'a maita'i nō te ta'ata, mai tō'u tuahine. »

E'ita iho ā 'ia tātou e māere ē, hō'ē fā rahi nā Fabian 'o te rirora'a 'ia 'ei misiōnare rave tāmāu i muri mai i tāna ha'apī'ira'a tuarua.

« 'Ua hina'aro vau e fa'a'ite i te parau mau i te ta'ata 'aita i 'ite i te reira », tē nā 'ō

ra 'oia. « 'Ua hina'aro vau e ani ia rātou 'ia tāmā i tā rātou mau hara. 'Ua hina'aro vau e ha'apī'i ia rātou nāhea i te riro 'ei 'utuā-fare mure 'ore. 'Ua hina'aro vau e ani ia rātou 'ia 'oa'oa i teieni 'e 'ia ora i te orara'a 'oa'oa noa i muri mai i teie orara'a. » ■

FA'ATA'ARA'A

1. Hī'o Russell M. Nelson, « Tī'aturira'a nō 'Iserā'ela » (purera'a nā te feiā 'āpī 'ati tī'a te ao nei, 3 nō Tiunu 2018), HopeofIsrael.ChurchofJesusChrist.org.

purera'a 'e 'ia tai'o 'oia i te Buka a Moromona. »

mea pa'ari rā 'ia tīa'i e maha 'āva'e i muri i tōna bāpetizora'a 'ia bāpetizohia tōna metua vahine. 'Ua putapū roa 'oia 'e 'ua tahe tōna roimata. 'Ei reira tōna fa'a'itera'a ē, mai te mea e ha'apa'o tātou i te mau fa'auera'a, e ha'apa'o mai te Atua ia tātou. »

'Ua fa'ariro te 'itera'a pāpū o Fabian iāna 'ei melo misiōnare pūai mau, 'ua parau fa'ahou ā Kellen.

« E 'ere 'oia i te huru ta'ata e parau ē : "Ua nā 'ō mai terā ta'ata i te purera'a.' 'Aita, e fa'a'ite noa 'oia i te 'ohipa i tupu nōna iho—mai tāna i putapū i te taime mātāmua 'ua haere 'oia i te purera'a 'e 'ia tai'o 'oia i te Buka a Moromona. 'Aita e ha'avarera'a 'e e mea pāpū te reira. »

« E tupu noa mai tō'u mana'o au »

Nō Fabian, e tae mai te tahi atu ā ha'amaita'ira'a nā roto i te fa'a'itera'a i te 'evanelia.

« I te tahi taime, e tupu te tahi 'ohipa au 'ore i te fare ha'apī'ira'a, terā rā e haere mai te mau misiōnare e pātōtō i tō'u 'ūputa ma te ani ē 'ua hina'aro ānei au e tauturu ia rāua 'ia ha'apī'i », tāna iā parau.« 'Ia haere au nā muri ia rāua, e au ē 'aita fa'ahou tō'u e fifi. E tupu noa mai tō'u mana'o au 'ia haere au nā muri ia rāua, 'ia tai'o vau i te mau pāpa'ira'a mo'a 'e rāua 'e 'ia tauturu atu vau 'ia fa'a'ite i

Tē fa'aineine ra Fabian nō te hō'ē pō porora'a nā muri ia Elder Kellen Van-Natter (i nī'a, i rōpū) 'e ia Elder Jordan Shelton (i nī'a, i te pae 'atau).

'AITA E 'OHIPA HAU ATU I TE FAUFA'A

« 'Ua tonohia 'outou— tō'u mau feiā 'āpī fa'ahia-hia—i nī'a i te fenua nei i teie taime tī'a, teie taime hau roa atu i te faufa'a rahi i roto i te 'ā'amu o te fenua nei, nō te tauturu 'ia ha'aputupu ia 'Iserā'ela. 'Aita atu e 'ohipa e tupu ra i nī'a i te fenua nei i teie ihoa taime tei hau atu i te faufa'a i te reira. 'Aita e 'ohipa e hope'a faufa'a rahi a'e. 'Aita roa e 'ohipa 'ē atu.

« ... Teie ha'aputuputura'a, e mau mea ato'a 'ia nō 'outou. Teie iā te misiōni i tonohia mai ai 'outou i nī'a i te fenua nei ».

Peresideni Russell M. Nelson, « Tī'aturira'a nō 'Iserā'ela » (purera'a nā te feiā 'āpī 'ati tī'a te ao nei, 3 nō Tiunu 2018), HopeofIsrael.ChurchofJesusChrist.org.

« Nāhea vau e 'ite ai i te mau hoa e mau peu maita'i tā rātou? »

« E ha'aputapū hōhonu mau te aumihi o te mau hoa mai te Mesia te huru, 'e e tau'i ho'i i to tātou orara'a. E mea maita'i 'ia ha'amana'o tātou ē, e hāpono pinepine te Fatu i te 'mau ha'a-maita'ira'a mai ni'a mai, nā roto i te mau parau 'e te mau 'ohi-pa o te feiā here' ».

Elder Joseph B. Wirthlin (1917–2008)
nō te pupu nō te Tino 'Ahuru Ma
Piti 'āpōsetolo, 'āmui'a'ā rahi
nō 'Ātopa 1997.

'O te hāmani maita'i te mea faufa'a rahi

'A fa'a'ite ia rātou i te here 'e te hāmani maita'i. 'A fa'a'ite atu ē, tē ha'apa'o

nei 'outou ia rātou 'e i tō rātou 'oa'oa. Mai te mea 'aita rātou e fa'a'ite mai tē ha'apa'o ra rātou ia 'outou 'e e 'ere rātou i te mea hāmani maita'i, e'ita paha 'outou e tāmāu ā i te reira fa'ahoara'a.

Madi B., 15 matahiti, Arizona, Marite

Fa'a'ite i te 'evanelia

E nehenehe tā 'outou e 'imi i te tahi mau hoa 'āpī ma te peu maita'i nā roto i te haerera'a e ha'apī'i nā muri

i te mau misiōnare. 'Ua mātau rātou i te tahi mau taure'are'a tei hina'aro i te hō'ē hoa i roto i te 'Ēkālesia.

Elder Quintanilla, 20 matahiti, Misiōni nō Barbados Bridgetown

Pure nō tō 'outou mau hoa

Tē pure rahi nei au nō te 'ite ē, 'o tō'u mau hoa ānei te mau hoa tī'a 'o tē nehenehe e tauturu iā'u 'ia fa'ateitei i tā'u mau fa'aturera'a 'e tō'u 'itera'a pāpū nō Iesu Mesia.

Imanol M., 18 matahiti, Chihuahua, Mehiko

E tauturu te Atua ia 'outou

'Ua 'ite mai au ē, mai te mea e haere atu vau nō te 'imi i te mau ta'ata e fa'a'ite i te māramarama nō te Mesia, e 'ohipa ta'a 'ē roa ia i te reira taime. 'Ua 'ite te Metua i te Ao ra i tō 'outou mau hina'aro, 'e 'ia rave 'outou i tā 'outou tuha'a, 'ei reira 'oia e pāhono ai i te reira mau pure.

Olivia T., 18 matahiti, Utah, Marite

Ora i tā 'outou mau fa'aturera'a

'A fa'a'ite i te hi'ora'a maita'i nō te orara'a i tā 'outou mau fa'aturera'a. 'E mai te mea e mau hoa tō 'outou 'aita tā rātou e mau fa'aturera'a mai tā 'outou, 'a fa'a'ite atu ia rātou ē, e mea ta'a 'ē rātou i te mata o te Atua. 'Ua here lesu i te mau ta'ata ato'a 'e 'ua ha'apī'i 'oia ia rātou 'ia pe'e i tōna mau haere'a.

Bernard B., 19 matahiti, Palawan, Firipino

'Ua hōro'ahia atu te mau pāhonora'a 'ei tauturu-rura'a 'e 'ei hi'ora'a, e 'ere 'ei mau fa'a'itera'a mana nō te ha'apī'ira'a tumu 'a te 'Ēkālesia.

E aha tō 'oe mana'o ?

« Nāhea vau nō te upo'oti'a i nī'a i te mau mana'o mo'emo'e ? »

'A hāpono i tā 'outou pāhonora'a 'e, mai te mea 'ua hina'aro 'outou, te hō'ē hōhō'a maita'i hou te 15 nō Novema 2019 liahona.ChurchofJesusChrist.org ('a tāumi « Submit an Article or Feedback »).

E nehenehe te mau pāhonora'a e tauri'i-hia nō te roa 'e aore rā nō te māramarama o te reira.

E aha te mana'o o te 'Ēkālesia nō nī'a i te arutaimāreva ?

Te parau rahi nō te māramarama i tā tātou hi'ora'a i te arutaimāreva, 'o te ti'a'aura'a ia. Te aura'a ra, e 'ere ia nā te ta'ata te fenua 'e e nehenehe tāna e fa'a'ohipa i tō te reira faufa'a mai tāna e hina'aro, 'aita, e ti'a'aura'a tā tātou nō te huru e fa'a'ohipa tātou i tō te reira mau faufa'a (hi'o Te Parau Ha'a-pī'ira'a 'e te mau Parau Fafau 104:13–15). Noa atu ā pa'i « 'ua nava'i 'e 'ua toe mai ho'i » (Te Parau Ha'apī'ira'a 'e te mau Parau Fafau 104:17), 'ua hina'aro te Atua 'ia fa'a'ohipa tātou i te mau faufa'a o te fenua nei ma te pa'ari (hi'o Te Parau Ha'apī'ira'a 'e te mau Parau Fafau 59:20).

'Ua hāmani te Atua i te fenua nei 'e 'ua parau ho'i i te reira 'ei « mea maita'i roa » (hi'o Genese 1:1, 31). 'Ua hāmanihia teie fenua 'ei vāhi nohora'a nō te mau tamarī'i a te Atua 'ei tuha'a nō tāna fa'anahora'a nō te fa'aorara'a. E ha'amo'ahia teie fenua 'e e fāri'i 'oia i tōna hanahana tiretiera (hi'o Te Parau Ha'apī'ira'a 'e te mau Parau Fafau 88:18–19).

'Ua hāmani te Atua i te fenua 'eiaha 'ei mea maita'i noa, 'ei mea nehenehe ato'a rā. Te mau mea o te fenua, « 'ua hāmanihia ia nō te maita'i 'e te raver'a a te ta'ata nei, nō te ha'amāuruuru i te mata 'e nō te fa'atupu i te 'oa'oa i roto i te 'ā'au », 'e tae noa atu nō te « fa'aitoito i te vārua » (Te Parau Ha'apī'ira'a 'e te mau Parau Fafau 59:18–19).

E fa'ahanahana tātou i te Atua nā roto i te māuruuru'a i tāna mau hāmanira'a, ma te fa'a'itera'a i tō tātou māuruuru nō te reira 'e ma te tūtava-ra'a 'ia tāpe'a nehenehe noa i te reira. E fa'aherehere tātou i te mau faufa'a, e pāruuru i te nātura 'e 'eiaha tātou e ha'avi'ivi'i 'e e ha'amau'a.

Te 'ōfa'i tihi rahi nō tō tātou fa'aro'o

Nā te peresideni Gordon B. Hinckley
(1910–2008)

Te 18ra'a o te Peresideni o te 'Ēkālesia

Nō te mau hiero 'āpī tāta'itahi, tē vai nei tā tātou 'ōro'a nō te 'ōfa'i tihi 'ei tū'atira'a i te hō'ē peu e hō'i roa i te mau tau tahito ra. Hou te fa'a'ohipara'a o te tīmā, e ravehia te niu o te hō'ē patura'a e te tahi mau 'ōfa'i rahi. E 'eruhia te hō'ē rēni 'e e tu'uhia te mau 'ōfa'i 'ei papa. Mai te hō'ē vāhi ha'amatarā'a, e 'āpapahia te niu o te patu i te hō'ē pae ē tae roa i te hō'ē 'ōfa'i tihi ; mai reira e tīpu'u i teie poro 'e e patu ē tae roa i te tahi atu poro, i reira te tahi atu 'ōfa'i e tu'uhia, 'e mai reira atu i te tahi poro, 'e mai terā poro i terā vāhi ha'amatarā'a... E parauhia te 'ōfa'i hōpe'a te 'ōfa'i tihi rahi, 'e 'ua riro te tu'ura'a i te reira 'ei tumu nō te tahi fa'ahanahanara'a rahi. Nō te tu'ura'ahia terā 'ōfa'i tihi, 'ua ineine te niu nō te patura'a o te fare. Nō reira, tē parau nei te fa'ahōhō'ara'a a Paulo nō te 'Ēkālesia mau :

« 'E teienei, e 'ere atu ra 'outou i te ta'ata 'ē'ē 'e te purutia, hō'ē ato'a rā tō 'outou 'oire 'e te feiā mo'a, 'e nō te fētī'i o te Atua ;

« I patuhia tātou i ni'a iho i te niu a te mau 'āpō-setolo 'e te mau peropheta ra, 'e 'o Iesu Mesia iho te 'ōfa'i tihi rahi ;

« Nōna te fare ato'a i te 'ati-maita'i-ra'a iāna ra, i riro ai 'ei hiero mo'a nō te Fatu ra » (Ephesia 2:19–21).

Tē vai nei te mau 'ōfa'i tihi niu i ni'a i te reira teie 'Ēkālesia rahi nō te mau mahana hope'a i ha'amauhia ai e te Fatu 'e i patuhia ai, ma te « 'ati-maita'i-ra'a ». E mea niu roa ato'a te reira nō teie 'ohipa, 'o te niu mau, te mau tūtau e mau ai te reira... ['Are'a rā], tē fa'ahiti nei au nō te 'ōfa'i tihi rahi, 'o tā tātou e parau nei 'e e fa'ahanahana nei i roto i te Fatu Iesu Mesia...

'O 'oia te 'ōfa'i tihi rahi o te 'Ēkālesia tei topahia tōna 'ioa, Te 'Ēkālesia a Iesu Mesia i te Feiā Mo'a i te mau Mahana Hope'a nei. « 'Aita atu hō'i e 'ioa i fa'a'itehia mai i te ta'ata i raro a'e i teie nei ra'i e ora ai tātou nei » (Te 'Ohipa 4:12). 'O 'oia te tumu nō tō tātou fa'aorara'a, te ta'ata e hōro'a i te ora mure 'ore (hī'o Hebera 5:9). 'Aita e ta'ata e 'aifāito iāna. 'Aita a'enei. E e'ita roa atu. Māuruuru i te Atua nō te hōro'ara'a i tāna Tamaiti here, tei hōro'a i tōna ora 'ia ora tātou 'e tei riro hō'i 'ei 'ōfa'i tihi tumu 'āueue 'ore nō tō tātou fa'aro'o 'e nō tāna 'Ēkālesia. ■

Nō roto mai i te hō'ē a'ora'a nō te 'āmuira'a rahi nō 'Ātopa 1984.

Maha 'ōfa'i tihi o te 'Ēkālesia

'Ua fa'a'ite pāpū te peresideni Gordon B. Hinckley ē, 'o Iesu Mesia te 'ōfa'i tihi rahi nō tō tātou fa'aro'o. 'Ua ha'apī'i ato'a

'oia ē, tē vai nei te tahi atu ā mau 'ōfa'i tihi tumu i ni'a iho Te 'Ēkālesia a Iesu Mesia i te Feiā Mo'a i te mau Mahana Hope'a nei i patuhia ai.

Te Fatu Iesu Mesia

Tō tātou Fatu 'e Fa'aora. Te 'ōfa'i tihi rahi i ni'a iāna tō tātou fa'aro'o 'e te 'Ēkālesia i patuhia ai.

Te 'Ōrama mātāmua

Tei 'iriti i te 'ohipa fa'ahiahia nō te fa'aho'i-fa'ahou-ra'a.

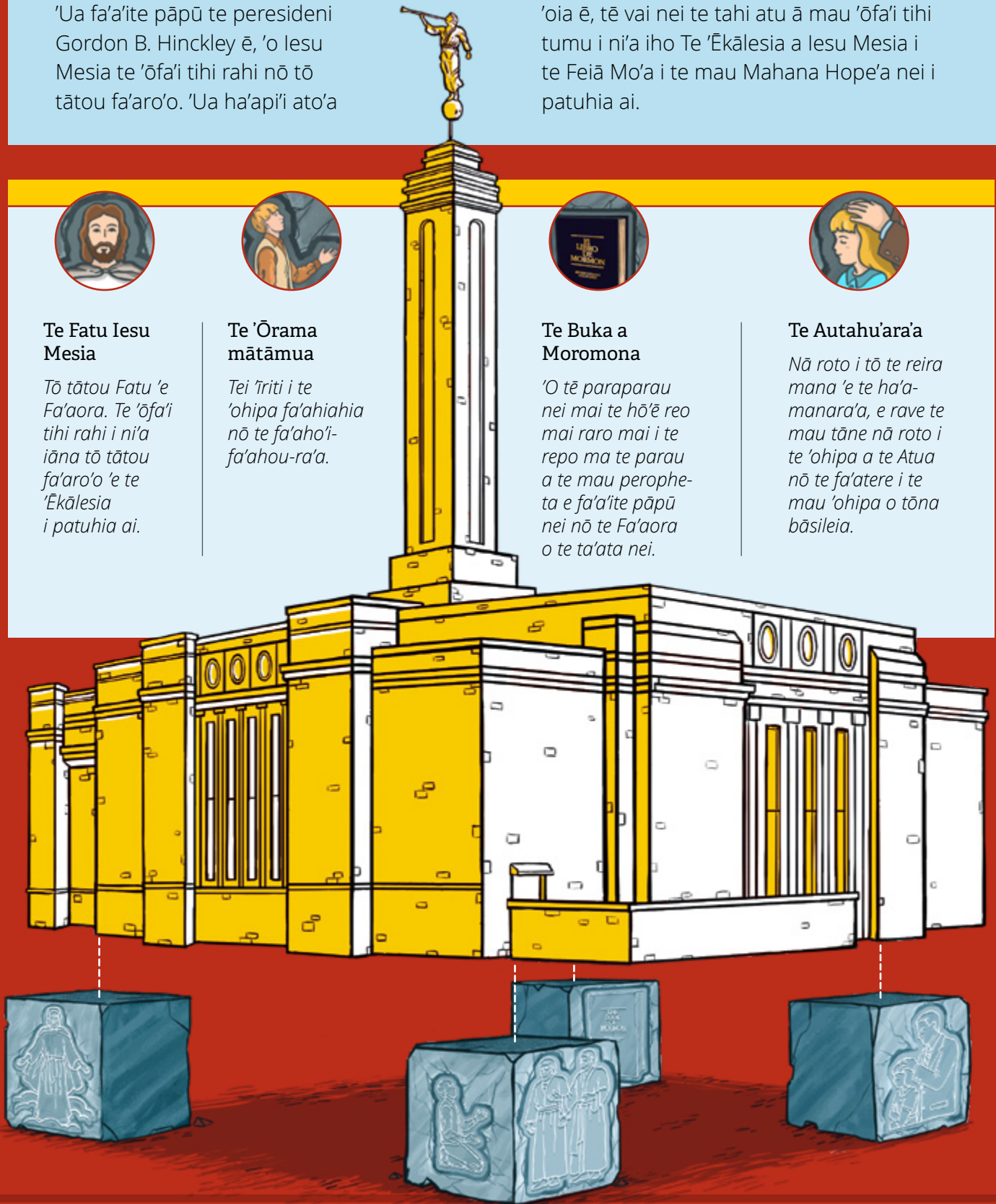
Te Buka a Moromona

'O tē paraparau nei mai te hō'ē reo mai raro mai i te repo ma te parau a te mau perophe-ta e fa'a'ite pāpū nei nō te Fa'aora o te ta'ata nei.

Te Autahu'ara'a

Nā roto i tō te reira mana 'e te ha'a-manara'a, e rave te mau tāne nā roto i te 'ohipa a te Atua nō te fa'atere i te mau 'ohipa o tōna bāsileia.

FEIA 'ĀPI PA'ARI

**E FIFI HŌHO'A FAUFAU
ĀNEI TŌ TE TA'ATA TĀ 'OE E
'ŌPUA RA E FA'AIPOIPO ?**

*Tē vai ra te tīā'ira'a 'e te tauturu.
Teie te tahi rāve'a nō te haere i
mua ma te fa'aro'o.*

42

FEIĀ 'ĀPI

**TE MANA O TE MAU
HOA MAITA'I**

52-57,
62

MAI, PE'E MAI

**EPHESIA 2 : E AHA TE
MAU 'ŌFA'I TIHI O TE
'ĒKĀLESIA ?**

64

TE EKĀLESIA A
IESU MESIA
I TE FEIA MO'A
I TE MAU MAHANA
HOPEA NEI

Hoa

'Ia ora na
nō 'ō mai i te
**Repūpirita
Congo**

Hī'o i te mau 'api H4-H7

**Nā te peresideni
Dallin H. Oaks**

Tauturu mātāmua i
roto i te Peresidenira'a
Mātāmua

Te herera'a ia vetahi 'ē mai tā Iesu e here ia tātou

Ua hōro'a Iesu i tāna mau pipi i te hō'ē fa'auera'a rahi : « 'Ia aroha 'outou ia 'outou iho, mai iā'u e aroha atu ia 'outou na » (Ioane 15:12). Tātou te feiā 'āpe'e i te Mesia, e ora hau noa tātou 'e te ta'ata. 'Oia ato'a ia te mau ta'ata 'aita e ti'aturi nei mai ia tātou nei.

Teie te tahi mau rāve'a e ti'a ai ia tātou 'ia here i te ta'ata mai tā te Fa'aora e here ia tātou :

- Hāmani maita'i i te ta'ata e 'ere mai ia tātou.
- Fa'a'ite i te fa'atura nō tō rātou mau ti'aturirā'a.
- 'Eiaha roa atu e rave 'ino 'aore rā e parau 'ino i te ta'ata.
- 'Ia riro 'outou 'ei ta'ata fa'aro'o maitai.

- 'Ia vai noa te peu maita'i. 'Eiaha e mārō ma te riri rahi.
- 'A ti'a nō te parau mau.
- Fa'a'ite i te ta'ata nō ni'a i te 'evanelia ma te ha'eha'a. « 'Ia [parau] i te parau mau ma te aroha » (Ephesia 4:15).

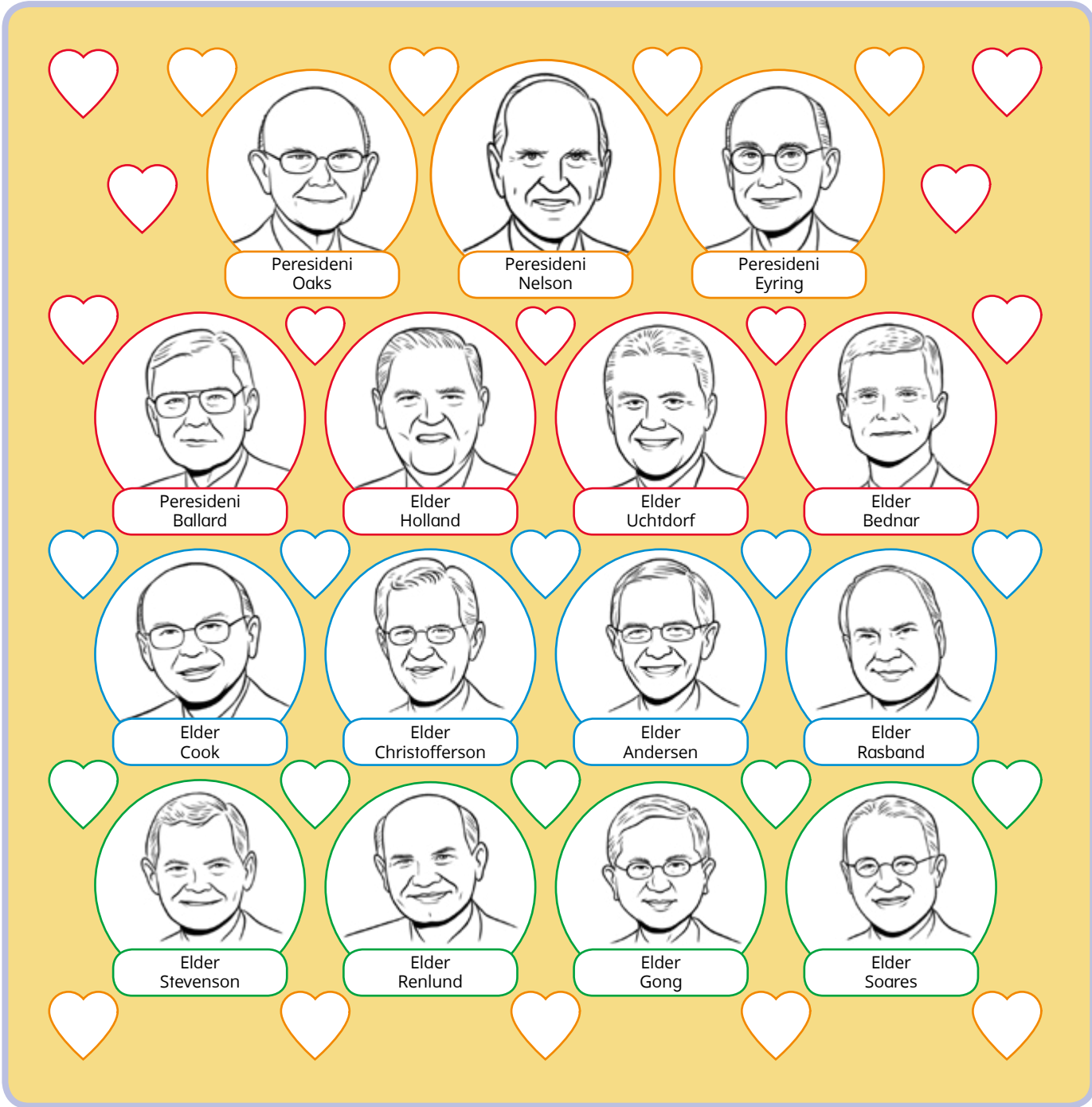
E mea pāpū ē, tā tātou tītaura'a rahi roa a'e, 'o te fa'auera'a ia a te Fa'aora 'ia aroha te tahi i te tahi mai iāna i aroha mai ia tātou. Tē pure nei au 'ia ti'a ia tātou 'ia fa'a'ite i te here i roto i te mau mea ato'a tā tātou e rave. ●

Nō roto mai i « Te herera'a ia vetahi 'ē e te orara'a i roto i te ta'a-ē-ra'a », Liahona, Nov. 2014, 25–28.

Peropheta e aposetolo (mau)

Tē parau nei te mau pāpā'ira'a mo'a ē « i nī'a iho i te niu a te mau 'āpōsetolo 'e te mau peropheta, 'e 'o Iesu Mesia iho te tihī rahi » (Ephesia 2:20). Te aura'a ra, tē arata'i nei Iesu Mesia i tāna 'Ēkālesia nā roto i te mau peropheta 'e te mau 'āpōsetolo i teie mahana.

Pēni i te hōho'a o te mau ta'ata e paraparau i te 'āmui-ra' rahi. 'Aore rā e pēni i te reira i muri iho i te 'āmui-ra' a paraparau ai 'outou nō nī'a i tā 'outou mau d'ora'a au roa a'e. Pēni i te hō'ē māfatu i te mau taimē ato'a e fa'a-ro'o 'outou i te fa'ahitira'a nō Iesu. 'Ua here 'oia ia 'outou !

E pa'epa'e teie 'api i te 'api 155 nō te Mai, pe'e mai—nō te ta'ata hō'ē 'e te 'utuāfare.

Tei te hō'e noa pure te ātea

*'Ua taiā ri'i
Prodi e ho'i e ta'oto.
'E mai te mea e ta'oto
rereioa fa'ahou 'oia ?*

Nā Lucy Stevenson

Te mau ve'a a te 'Ēkalesia

« *E pure, tei reira 'oia* »
(Children's Songbook, 12).

'Ua pārahi tā'ue mai Prodi i ni'a i tōna ro'i. Tē 'ōtu'itu'i pūai ra tōna māfatu.

Tē pātītī ra te ua i ni'a i te tāpo'i fare 'a pārahi ai 'oia i roto i te pōiri. E fa'aro'o roa 'oia i te pape tē tōpata ra mai ni'a i te tumu suke nō Afirika i rāpae i tōna ha'amāramarama, e mea haumi te mata'i 'e te ve'ave'a. Huti ri'i a'era Prodi i te mata'i 'e tāmata a'era i te tamarū iāna. 'Ua ta'oto rereioa 'oia.

'Ua fa'ahē'e mai 'oia i raro i tōna ro'i 'e fa'ao a'era i roto i te piha o tōna nā metua. Tē ta'oto hau noa ra māmā 'e pāpā. Tē viri'ō ato'a ra tōna tuahine iti, 'o Célia, i roto i tōna ro'i. 'Aita hō'ē a'e fifi. 'Aita tōna 'utuāfare e pe'ape'a ra.

'Ua pa'uma Prodi i roto i tōna ro'i nō te tāmata i te ta'oto fa'ahou. Tāviriviri 'oia ē tāviriviri fa'ahou ā. 'Ua 'ite 'oia e moemoeā noa, e mea huru ri'ari'a rā ! Noa atu ā tōna rohirohi, 'ua ri'ari'a 'oia i te ta'oto fa'ahou ā. 'E mai te mea e ta'oto rereioa fa'ahou 'oia ?

Tārava a'era Prodi i ni'a i te tua 'e hi'o noa a'era i te aroaro. 'Ua tāmata 'oia i te feruri i te tahi mau mana'o 'oa'oa. « E te Metua i te Ao ra, tō reira ānei 'oe ? Tē fa'aro'o 'e tē pāhono ra ānei 'oe i te pure a te tamari'i tāta'itahi ? » Ro'ohia mai nei Prodi i te tahi tāmāhanahanara'a 'a feruri ai 'oia i te mau parau nō teie hīmene paraimere au nōna. 'Ua ha'api'i te tuahine Kioska ia rātou ē, tē hi'o noa mai ra te Metua i te Ao ra ia rātou. E nehenehe tā rātou e pure iāna i te mau huru taime ato'a,

i te mau huru vāhi ato'a.

'Ite a'era Prodi e aha tē rave. Pou mai nei 'oia i raro i tōna ro'i 'e tūturi a'era nō te pure.

« E te Metua i te Ao ra, 'ua ri'ari'a roa vau », 'o tāna ia pure. E pārruru na 'oe i tō'u 'utuāfare. 'E e tauturu ato'a mai na 'oe iā'u nō te ta'oto, 'eiaha vau e ta'oto rereioa fa'ahou ā. »

Fa'aoti atura Prodi i tāna pure 'e pa'uma a'era i ni'a i tōna ro'i. 'Ua marū tōna tino 'e 'ua hau tōna mana'o. 'E 'aita i maoro roa, tē ta'oto ra 'oia.

'Ia po'ipo'i a'e, 'ua ti'a mai Prodi ma te hihi mahana nā roto i te ha'amāramarama. 'Ua fa'aro'o 'oia i te ta'i pāni i roto i te piha tūtu, haere a'era 'oia, 'o māmā. Tei ni'a Célia i te 'aira'amā'a, tē 'amu ra i te toe'a maniota. Tē tāhana ra māmā i te tahi nāna.

« *Ia ora na* », 'ua parau atu māmā. « 'Ua ta'oto maita'i 'oe ? »

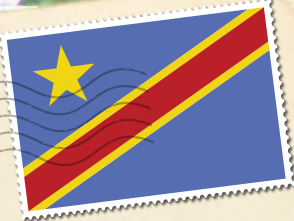
« E ta'oto rereioa ri'ari'a mau tā'u », 'ua parau atu Prodi. « 'Ua pure rā vau. 'Ua tauturu mai te Metua i te Ao ra iā'u e fa'ahou i tō'u mana'o. »

« 'Ē 'ē, 'ua ta'oto rereioa ia 'oe », te parau ia a māmā. Rave a'era 'oia ia Prodi i roto i tōna rima ma'a taime huru roa. « 'Ua 'oa'oa rā vau 'ua fa'aoti 'oe i te hō'ē pure. 'Ia fa'aro'o vau ia 'oe, 'ua tauturu mau te Metua i te Ao ra ia 'oe. »

« 'E 'ua nā reira 'oia », parau maira 'o Prodi. « 'Ua topa fa'ahou tō'u ta'oto, 'e 'aita fa'ahou vau i ta'oto rereioa. » 'Ua tāpe'a pūai Prodi ia māmā i roto i tōna rima. 'Ua 'oa'oa 'oia i te 'ite ē, noa atu ā tōna mana'o ri'ari'a, tei hō'ē noa pure te Metua i te Ao ra iāna. ●

E huru i te 'api nō te fārerei i te tamāroa o teie 'ā'amu !

'Ia ora nā
mai te
Rēpupirita
manahune o
Tōneto atu !

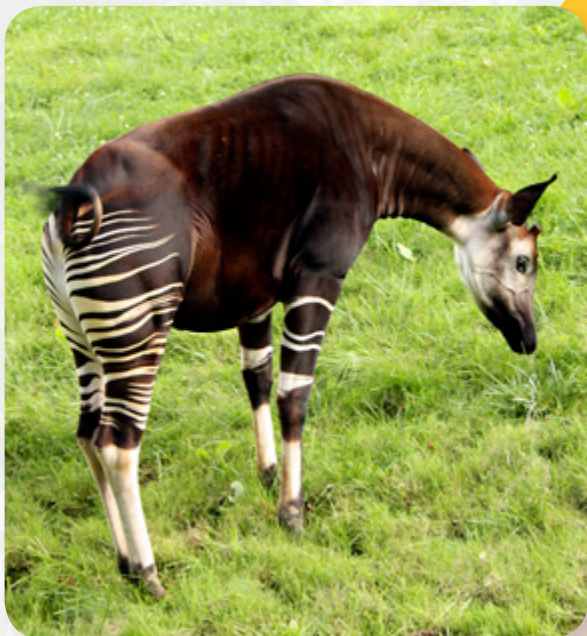

Tei Afirika rōpū te
D. R. Congo.
Fātata e 80 mirioni
ta'ata e ora ra i'ō.

'Ia ora, 'o
Margo 'e Paolo
māua !

Tē tere nei māua nā
te Rēpupirita manahune
o Tōneto, 'aore rā te
D. R. Congo.

Te pae rahi nō D. R. Congo, e uru rā'au
me'ume'u maita'i ia. E fare te reira
nō te mau 'animara huru rau, mai te
elephani, te 'ūrī ta'ata tōrī 'e te re'ema
(rhinocéros). Teie 'animara, e okapi.

'Ua mātauhia te D. R. Congo
nō tōna anoīhi 'e te hīro'a
tumu nehenehe, mai te mau
tī'i rā'au, te mau 'ete firi 'e te
mau ha'amehameha.

'Ua ha'amata te mau misiōnare o tā tātou 'Ēkālesia e ha'api'i i te ta'ata nō D. R. Congo i te matahiti 1986. I teienei, e 60 000 ta'ata i roto i Te 'Ēkālesia a Iesu Mesia i te Feiā Mo'a i te mau Mahana Hōpe'a nei.

I D. R. Congo, e paraparau te rahira'a o te mau ta'ata i te reo farāni i te purera'a. 'O te reo mana te reira o te fenua. Terā rā, tē vai nei fātata e 250 fa'ahou reo tei parauhia i D. R. Congo !

I teie matahiti, 'ua noa'a te hiero mātāmua nō D. R. Congo ! 'Ua 'ana'anatae roa te mau melo o te 'Ēkālesia i te hiero i tō rātou fenua.

Māuruuru nō te haerera'a mai nā muri ia māua i D. R. Congo. 'A pārahi !

« I te hō'ē sābati, 'ua pu'e noa te mau fa'e'hou 'e 'ua parau mai tō'u nā metua ē, e fifihia nō te haere i te purera'a. 'Ua parau vau i tō'u nā metua ē, e haere mātou i te purera'a 'ōro'a a'e. 'Ua fa'ā'ite 'āmui mātou i tō mātou fa'aro'o 'e 'ua haere mātou i te purera'a nō te fa'atura i te mahana o te Fatu ».

Prodi K., 7 matahiti, Kinshasa, Rēpupirita manahune o Tōneto

« E mea au nā'u e tauturu i te ta'ata. I te hō'ē mahana, e mata 'oto tō te hō'ē tama i te hora fa'afa'aeara'a i te ha'api'ira'a nō te mea 'aita tāna e mā'a. 'Ua haere atu vau iāna ra 'e 'ua 'ōpere atu vau i te mā'a tā'u i 'āfa'i mai.

Célia Tshidibi K., 5 matahiti, Kinshasa, Rēpupirita manahune o Tōneto

E ta'ata ānei 'oe nō Congo ? 'A pāpa'i mai ia māua ! E au roa māua 'ia fa'a-ro'o atu ia 'outou. Hi'o i te 'api H24.

'Aita vau i
hina'aro e hi'o
ta'a 'ē!

Nā Eliza Broadbent

(Nō roto mai i te hō'ē 'ā'amu mau)

« E faufa'a rahi tō te mau vārua ta'ata i tō te Atua
hi'ora'a mai » (PH&PF 18:10).

E tīa'i maoro noa 'o Mika i te mau ha'api'ira'a 'orira'a. E mea au nāna 'ia fa'aro'o i te pehe. E mea au nāna 'ia ha'api'ipi'i i te 'ou'a a te pepe 'e 'ia rave ti'a i te reira. 'E e mea au ta'a 'ē nāna 'ia rave 'āmui rātou i te reira 'e te pupu 'āmui. 'Ia rave rātou i te reira, mai te huru ē, 'aita e ta'a-'ē-ra'a i roto i te mau ta'ata 'ori ato'a. Mai te huru atura e 'ere 'o 'oia ana'e tei ro'ohia i te ma'i toromotoma hau (trisomie).

I teie mahana tē ha'api'i ra rātou i te hō'ē tu'ura'a 'āvae 'āpī. 'Ua hi'o 'o Mika i tōna 'orometua 'ia 'ou'a i ni'a. 'Ua hi'o 'oia i te tahi atu mau tamāhine i te tāmatarā'a i te reira. Tē vai ra 'ua rave tano i te reira. Tē vai ra tei rave ma'a tāmatarā'a. 'Ua tāmata 'o Mika, nā ni'a iho noa, 'aita rā i tano roa.

« E tauturu ānei 'oe iā'u, e te 'orometua ? », 'ua ui atu Mika.

'Ua hi'o mai te tamāhine i piha'i iho ia Mika. Fāriu a'era i ni'a i tōna hoa. « E aha tāna e parau ra ? », tāna i

muhumu. Hi'o a'era nā tamāhine i ni'a ia Mika.

I ni'a i te tere ho'ira'a, 'aita 'o Mika i paraparau a'e.

I te fare, tē oi ra māmā i te faraoa i roto i te piha tūtu. 'Ua haere roa ato'a te faraoa ota i ni'a i tōna papari'a. I te tahi taime e 'ata Mika i te reira. I teienei rā mahana, 'ua taora noa 'oia i tōnā pūtē i raro ma te fa'aō iāna i ni'a i te pārahira'a o te 'aira'amā'a.

« E aha te huru te 'ori ? », 'ua ui atu māmā.

« E mea 'ino roa », 'ua pāhono atu Mika. « 'Ua ani au i te tauturu, 'e 'ua parau te tahi tamāhine e mea 'ē tā'u paraparau. 'E 'ua hi'o 'ē mai 'oia iā'u. » Pi'o a'era te upo'o o Mika i raro. « 'Aita vau i hina'aro e haere fa'ahou i te 'ori. »

« 'E 'ē Mika ! », 'ua parau atu māmā. « E mea aroha roa. E mea au rā nā māua pāpā e hi'o ia 'oe 'ia 'ori. Tē ha'apeu nei māua i tō 'oe itoito nō te ha'api'i i te 'ori ! »

Tē ha'amata ra Mika i te ta'i. « 'Aita vau e au ra i terā ma'i toromotoma hau i roto iā'u. 'Aita vau e au ra i tō'u hōho'a mata 'ē. 'Āhani pa'i e 'ere i te mea pa'ari roa nō'u 'ia 'apo mai i te mau mea 'āpī. E mea ha'api'i ato'a vau 'ia paraparau ! »

Pārahi a'enei 'o pāpā i pīha'i iho ia Mika ma te tauahi iāna. « Mika, 'ua here roa māua ia 'oe. 'Ia māua nei, 'eiaha e tui i te hō'ē mea i roto ia 'oe. »

Tā'iri'iri noa te upo'o o Mika, te rima i ni'a i te mata. « 'Aita vau i hina'aro e hi'o ta'a 'ē. 'Ua hina'aro vau 'ia tātarahia teie ma'i toromotoma hau i roto iā'u.

Fa'aea noa a'era pāpā 'e māmā ma'a minuti.

« Teie tō'u mana'o », 'ua nā 'ō atu māmā. Pe'e a'era te mata o Mika nā ni'a i tōna rima. « 'E mai te mea e pure 'oe 'e e ani 'oe i te Metua i te Ao ra e aha tōna mana'o nō ni'a ia 'oe ? »

'Ua feruri Mika i terā parau. E mea au nāna 'ia pure. 'Ua fāri'i marū noa mai 'oia ma tōna upo'o. « E ti'a ānei ia 'oe 'ia pāpa'i i te uira'a 'ia ha'amana'o vau e aha tē ani atu ? »

'Ua pāpa'i māmā i te uira'a. Rave ihora Mika i terā pāpie 'e haere a'era i roto i tōna piha nō te pure.

I te ho'ira'a mai 'oia i roto i te piha tūtu ma'a minuti i muri mai, 'ua 'ana'ana te hōho'a mata o Mika mai te hō'ē mōri. « 'Ua pāhono mai te Metua i te Ao ra ! », tāna i parau.

« E aha tāna i parau ? », te uira'a a māmā.

« 'Ua nā 'ō mai 'oia ē : 'Mika, 'ua here au ia 'oe mai te reira' », tāna i pāhono. « 'E 'ua parau PŪAI mai 'oia i te reira ! »

I te hepetoma nō muri iho, 'aita 'o Mika i ha'ape'ape'a e aha tā te tahi atu mau tamāhine e parau nō ni'a i tōna ma'i toromotoma hau. 'Aita, 'ua 'ite mai rā 'oia i te tahi atu tamāhine, 'o Sara, e au ē, tē 'oto ra 'oia. Tē fifi ato'a ra 'o Sara nō te ha'api'i i te 'ori 'āpī.

I te ho'ira'a Mika i te fare, 'ua fa'aoti 'oia e pāpa'i i te hō'ē parau nō Sara. 'Ua pāpa'i 'oia e rave rahi hōho'a māfatu. 'Ua tauturu atu māmā iāna nō te pāpa'i.

« Sara iti ē, » tā Mika i pāpa'i. « E tamāhine 'ori fa'ahia-hia 'oe. 'Ua hina'aro vau 'ia riro 'ei hoa nō 'oe. 'Ua 'oa'oa roa vau tei roto 'oe i tā'u piha ha'api'ira'a 'ori. »

'Ua ti'a'i maoro noa Mika e hōro'a i terā parau ia Sara. 'Ua hina'aro roa 'oia 'ia 'ite ato'a Sara i te 'oa'oa 'e te here i te 'ore. ●

Tē ora nei te ta'ata pāpa'i i Utah, i Marite.

Te tere o Elder Stevenson i Tīreni

E tere te mau 'āpōsetolo 'ati a'e i te ao nei nō te tāvini i te ta'ata 'e nō te ha'apī'i ia rātou nō nī'a ia Iesu Mesia.

'Ua tere 'o Elder Gary E. Stevenson 'e te tuahine Lesa Stevenson nā muri i te peresideni Russell M. Nelson 'e te tuahine Wendy Nelson i te fenua Tīreni nō te hō'ē 'ōro'a faufā'a rahi. E ha'amo'ahia te hō'ē hiero 'āpī i te 'oire nō Concepción !

'Ua riro teie hiero 'āpī 'e te nehenehe i te piti o te hiero patuhia i Tīreni 'e 'o te 18ra'a o te hiero i Amerika Apatō'a.

'Ua haere mai te mau tamari'i 'e tō rātou metua nō te fa'aro'o i te peresideni Nelson e hōro'a i te hō'ē pure ta'a 'ē nō te ha'amo'a i te hiero.

'Ua tauturu 'o Laura 'e Alicia O. 'ia tu'u i te 'ōfa'i hope'a i rāpae i te hiero. E parauhia te reira te 'ōfa'i tihi o te hiero. I muri iho 'ua ineine te hiero nō te ha'amo'ara'a.

E rave rahi 'āueuerā'a fenua i Tīreni. E niu tā'a 'ē tō te hiero nō Concepcion (Tīreni) 'ia 'ore te reira e pēpē i te mau 'āueuerā'a fenua.

« Teie mahana, mai te huru ē, tei te ra'i au. »

I teienei, e ti'a i te mau melo ti'amā nō Te 'Ēkalesia 'a Iesu Mesia i te Feiā Mo'a i te Mau Mahana Hope'a nei 'ia tomo i roto 'ia tā'atihia rātou i tō rātou 'utuāfare 'e nō te tāvini i te ravera'a i te mau bāpetizora'a hiero !

'Ua fārerei Elder Renlund i te mau tamari'i

'Ua tere Elder Dale G. Renlund nā te mau vāhi e rave rahi 'e tāna vahine, 'o te tuahine Ruth L. Renlund, nō te tauturu i te ta'ata 'ia 'ite i te parau nō Iesu Mesia. 'Ua hōro'a 'oia i te mau a'ora'a 'e 'ua paraparau 'oia i te mau misiōnare. Teie rā, i te mau vāhi ato'a tāna i haere, tāna 'ohipa au roa a'e, 'o te fāre-reira'a ia i te mau tamari'i 'e te aroha-rima-ra'a ia rātou. I te tahi taime, e haere ato'a 'oia i te Paraimere !

E tere te mau 'āpōsetolo 'ati a'e i te ao nei nō te tāvini i te ta'ata 'e nō te ha'apī'i ia rātou nō nī'a ia Iesu Mesia.

I Tāpōnē

I Peru

I Bolivia

I Korea Apato'a

« Hina'aro ānei 'outou 'ia 'ite i te hō'ē parau huna ? 'O te Hoa tā'u ve'a a te 'Ēkālesia au roa a'e. E tai'o nā mua vau i te reira i te mau taime ato'a ! »

'Ua hina'aro Elder Renlund 'ia 'ite te mau tamari'i i te mau vāhi ato'a ē, 'ua 'ite te Metua i te Ao ra ia rātou 'e 'ua here 'oia ia rātou.

Te tāupo'o 'uo'uo nō Florence

Nā Jordan Monson Wright

(Nō roto mai i te hō'ē 'ā'amau mau)

'Ua haere 'o Florence Onyejekwe, 'ahuru ma toru matahiti, i tōna vāhi mātau i te mātete nō Onitsha (Nigeria) tei 'i i te ta'ata. 'Ua apiapi te mau āroa i te feiā ho'o tao'a e pi'i haere ra i te ta'ata ho'o. E tu'u te mau vahine i te mau tauiha'a i ni'a i tō rātou upo'o 'a hāhaere noa ai. Nō fa'aoti noa nei te ha'api'ira'a nō te tau fa'afa'aeara'a, 'e 'ua 'ite 'o Florence ē, tē 'oa'oa ra tōna mau hoa i teie fa'afa'aeara'a ha'api'ira'a. Nō Florence rā, tei ni'a ia tāna tau fa'afa'aeara'a i te ho'ora'a i te rau'ere ndolé i te mātete. 'O teie ana'e tāna rāve'a nō te 'āpī i te moni nō te 'aufau i tāna ha'api'ira'a.

'Aita rā Florence e amuamu. Inaha ho'i, e rave rahi hora tā tōna metua vahine i haere i te mātete, i te mau mahana ato'a nō te ho'o i te ufi nō te ho'o mai i te mā'a nō te 'utuāfare. E mea 'ohi- pa roa ho'i māmā. Nā metua to'opiti tei

'ohipa roa. Nō te fāito ha'api'ira'a ha'eha'a rā, 'o te reira ana'e tā rāua e nehenehe e rave. Fātata Florence i te oti i tāna ha'api'ira'a tuatahi. Penei a'e 'ia fa'anuu atu ā 'oia i te ha'api'ira'a e noa'a mai iāna te tahi 'ohipa moni maita'i nō te tauturu i tōna 'utuāfare.

I tōna ho'ira'a i te fare, 'ua haere 'o Florence i tōna nā metua ma teie uira'a : « 'Ia mana'o 'ōrua, e ti'a ānei iā'u 'ia haere i te ha'api'ira'a tuarua ? 'E haere roa ato'a i te tuatoru ? »

'Ua hi'o māmā i ni'a ia Nnam (te pāpā) ma te tā'ue'ue tōna upo'o. « 'Ua rahi roa te moni nō te ha'api'ira'a tuatoru i tā tātou faufa'a », 'ua nā 'ō atu Nnam. Pi'o a'era te upo'o o Florence, tōna mata i ni'a i tōna tia'a. 'Aita pa'i 'oia i hina'aro ia māmā 'e Nnam 'ia 'ite i tōna 'oto.

Ma'a mahana i muri mai, 'ua tāpe'a Florence i te fare ma'i nō te rave mai i te tahi rā'au. Fātata 'ua ta'ata-ato'a-hia te fare ma'i mai te mātete, 'aita rā i māniania roa. 'Ua hi'o 'o Florence i te mau utuutu ma'i 'e tō rātou taupo'o 'āfaro'o maita'i 'e te 'uo'uo. 'Ua feruri 'oia iāna i roto i te 'ahu mai te reira, i te tauturura'a i te feiā ma'i 'e te aupurura'a i te mau 'aiū i roto i te hō'ē fare ma'i rahi. Penei a'e e nehenehe tāna e riro mai 'ei utuutu ma'i.

'Ua 'ite Florence ē, 'ua tano iho ā tōna nā metua—e 'ōpuara'a pa'ari mau te noa'ara'a te fāito ha'api'ira'a maita'i. 'Ua 'ite rā Florence i te aura'a nō te 'ohipa. Fa'aoti a'era 'oia i te tāmata.

Noa atu ā te mau hōpoi'a e rave rahi i ni'a iāna i roto i te hō'ē mahana, 'ua 'imi Florence i te taimē nō te rave i tāna ha'api'ira'a. 'Ua manuia 'oia i te hi'opo'ara'a nō te haere i te ha'api'ira'a tuarua 'e 'ua tārahu 'o Nnam i te moni 'ia haere 'oia. I muri mai 'ua 'ite mai Florence ē, e 'aufau te fa'aterera'a hau i te ha'api'ira'a utuutu ma'i. E au ē e tupu tāna i moemoeā na !

I te taimē rā nō te ha'amata i te ha'api'ira'a utuutu ma'i, 'ua fē'a'a ri'i Florence. 'E mai te mea e mea pa'ari roa ? 'E mai te mea e vai mo'emo'e 'oia ? Pi'o a'era Florence i tōna upo'o nō te pure : « E te Atua ē, e hōro'a mai na i te pūai nō te haere i te fare ha'api'ira'a utuutu ma'i 'e nō te fa'aitoito i tā'u 'ohipa. »

I te fare ha'api'ira'a utuutu ma'i, 'ua ha'api'i mai Florence nāhea i te hōro'a i te mau rā'au 'e nāhea i te tāmā i te mau tiroiro i ni'a i te mauiha'a fare ma'i. I te tahi taimē, e maita'i mai tāna mau feiā ma'i, i te tahi rā taimē, 'aita ia. E pure pinepine Florence 'ia noa'a mai tōna itoito. Hope a'ere e toru matahiti roa roa, 'ua noa'a mai tā Florence parau tū'ite ma te ha'afēti'ara'a nō te piāhi maita'i roa a'e o tāna piha ha'api'ira'a. 'Ua tupu tāna moemoeā ! E 'ō'omo atura 'oia i te tāupo'o 'uo'uo nō te utuutu ma'i ; 'e 'ua ti'a atura iāna 'ia 'āpi i te moni nō te tauturu i tōna 'utuāfare.

E rave rahi matahiti i muri iho, 'ua tere Florence i te hō'ē 'āma'a na'ina'i nō te misiōni nō Ghana Accra. 'O tāna tāne, 'o Christopher Chukwurah, te peresideni

misiōni i reira. 'Ua fāreire Florence i te tahi mau tamari'i o terā 'āma'a e'ita tā rātou e nehenehe e haere noa i te ha'api'ira'a. 'Aita rātou i pāpū e aha tē rave nō tō rātou ananahi. 'Ua fa'aha'amana'o rātou 'ia Florence i tōna iho vai-tamari'i-ra'a. « E aha tā'u e nehenehe e parau atu nō te tauturu ia rātou ? » 'Ua pure mū 'o Florence.

Tae mai nei te tahi muhumuhu pāpū : 'A parau ia rātou nō ni'a i tō 'oe 'āamu.

'Ua feruri 'o Florence i tōna orara'a. 'Ua rave 'oia i te 'ohipa nō te mau fare ma'i i Nigeria 'e i te Fenua Marite. 'Ua fa'aipoipo 'oia i te hō'ē tāne maita'i, 'e 'ua 'ite 'āmui mai rāua i Te 'Ēkālesia a Iesu Mesia i te Feiā Mo'a i te mau Mahana Hope'a nei. 'Ua fānau 'oia i te tamari'i. I teienei, tē tauturu nei 'oia i te mau misiōnare 'ia maita'i tō rātou ea 'e 'ia rave pāpū i te 'ohipa. 'Ua tauturu te Metua i te Ao ra iāna 'ia riro mai 'ei utuutu ma'i. 'Ua tauturu 'oia iāna 'ia fa'aoti i te 'ohipa rahi a'e i tāna i feruri. E nehenehe ho'i tāna e nā reira ato'a nō teie mau tamari'i.

Hi'o atura Florence i te mau tamari'i 'e mata 'ata'ata a'era. « Tē ta'a ra ia 'outou te mau tāupo'o 'uo'uo a te mau utuutu ma'i ? 'Ua 'ite au i te hō'ē mai te reira 'e fa'aoti a'era vau e riro mai 'ei utuutu ma'i... » ●

Tē ora nei te ta'ata pāpa'i i Michigan, Marite.

Tē fa'd'ite nei teie hōho'a ia Florence i te noa'ara'a tāna iho tāupo'o 'uo'uo !

**Nā Brooklyn P., 9 matahiti,
Utah, Marite**

I te matahiti i ma'iri 'ua rave mai au i te hō'ē buka i te fare vaira'a buka, nō ni'a i te hō'ē tamāhine tei ha'amata i te hō'ē blog. 'Ua mana'o vau e buka au terā nō te mea hō'ē ā matahiti tō māua te tamāhine i roto i te 'ā'amu 'e e rave ato'a tō'u metua vahine i te blog. Nō reira 'ua mana'o vau e buka te reira e tūru'i atu i ni'a iho.

Ma'a 'api noa tā'u i tai'o 'e tē fa'ahiti faufa'a 'ore ra te tamāhine i te i'oa o te Fatu. 'Aita te mana'o au roa i roto iā'u i te tai'ora'a vau i terā tuha'a. 'Ua tāmāu noa rā vau i te tai'o, ma te ti'aturi ē, 'o terā noa taimē. 'Ua tai'o vau i te tahi atu ā mau 'api, 'e terā fa'ahou mai.

'Ua parau atu vau i tō'u māmā i tā'u i tai'o mai. 'Aita vau i 'ite e tāmāu ānei i te tai'o 'aore rā 'aita. 'Ua nā 'ō mai tō'u māmā ē, tei iā'u ra te mā'itira'a. 'Ua hō'ē rā tōna mana'o ē, e 'ere paha 'ia i te fa'aotira'a maita'i e tāmāu i te tai'ora'a mai te mea e parau taua tamāhine ra i te mea

'ua 'ite tātou e parau hape. 'Ua nā 'ō mai tō'u māmā ē, e 'ere iho ā i te mea maita'i mai te mea e fa'ahiti faufa'a 'ore 'oia i te i'oa o te Fatu.

'Ua mana'o a'era vau e hi'o vau mai te mea e tupu fa'ahou ā te reira, nō reira 'ua ho'i au i roto i te buka. 'Ua 'itehia mai iā'u ē, e peu mātau nō teie tamāhine te fa'ahiti-faufa'a-'ore-ra'a i te i'oa o te Fatu. Fa'aoti a'era vau e fa'aho'i i te buka i te fare vaira'a buka ma te fa'aea i reira tā'u tai'ora'a.

'Ua 'oto vau i te mea 'ua fa'ahiti faufa'a 'ore te ta'ata pāpā'i i te i'oa o te Fatu. I tō'u fa'aho'ira'a i te buka i te fare vaira'a buka, 'ua tae mai te mana'o 'oa'oa 'ua rave au i te mā'itira'a tano. Tē pe'e ra vau i « tā'u mau fa'aturera'a nō te 'evanelia » i roto i tā'u buka *Fa'aro'o i te Atua* tei nā 'ō ē : « E tai'o vau 'e e māta'ita'i au i te mau mea ana'e e auhia e te Metua i te Ao ra. » 'Ua 'ite au ē, tē tīa'ihia ra tātou 'ia fa'a'ohipa i te i'oa o te Metua i te Ao ra 'e o Iesu ma te tura 'e te fa'atura. ●

E tāmāu ānei au i te tai'o ?

« E ti'a iā'u te mau mea ato'a nei i
te Mesia, tei tauturu mai iā'u ra

(hi'o Philipi 4:13).

Nā te tuahine
Joy D. Jones

Peresideni rahi nō
te Paraimere

Te 'ōpuara'a e haere i te hiero

« *Ia fa'afāriu... te ā'au o te tamari'i 'e tō rātou mau metua* » (Te Parau Ha'api'ira'a 'e te mau Parau Fafau 2:2).

I te hō'ē sābati 'ua haere māua tō'u nā tauturu i te hō'ē purera'a a te 'Ēkālesia. 'Ua hōro'a mātou i te a'ora'a nō ni'a i te hiero 'e te mau mea ta'a 'ē e tupu i reira. I te otira'a te purera'a, 'ua haere mai te hō'ē tamāroa 12 matahiti 'o Colby tōna i'oa nō te aroha rima mai iā'u. 'Ua paraparau ri'i māua nō ni'a i te hiero. 'Ei reira 'ua tu'u atu vau iāna i te 'ōpuara'a e 'imi mai i te hō'ē i'oa 'utuāfare e 'āfa'i i te hiero.

Ma'a mahana noa i muri mai, tē fāri'i ra vau i te hō'ē rata nā Colby. Teie tāna i parau mai :

« 'Ua ho'i au i te fare 'e 'ua 'imi atu vau i te hō'ē i'oa 'āpi. 'E 'ua 'itehia mai iā'u tō'u tupuna tāne e pae u'i nā mua atu.

« I muri ri'i mai, 'ua haere au i te hiero nō te bāpetizo

nōna. 'Ua riro te reira 'ei taime ta'a 'ē, inaha 'ua bāpetizo tō'u tua'ana iā'u 'e 'ua ha'amau tō'u pāpā iā'u nōna.

« 'Ua tae mai te tahi ahu i roto iā'u 'e te hau. Tē mana'o ra vau, te mea tā'u i rave nō tō'u tupuna tāne, e 'ohipa maita'i roa ia inaha i teienei e ti'a iāna 'ia haere i te bāsileia tiretiera nō te ora 'e tōna 'utuāfare. E mana'o au maita'i tei vai i roto iā'u i terā mahana tā'ato'a.

« 'Ua 'ite-ato'a-hia mai iā'u ē, 'aita e ta'ata tei 'ite 'o vai nā metua o tō'u nā tupuna tāne nō te pae o te u'i, e nehenehe ia tā'u e 'imi i tō rāua i'oa nō te 'āfa'i ato'a atu i te hiero ! »

'Auē ia hi'ora'a fa'ahia mau 'o Colby ! Noa atu ā te fāito matahiti, e ti'a ia 'outou 'ia riro 'ei hi'ora'a nō tō 'outou 'utuāfare 'e te mau hoa. E ti'a ia 'outou 'ia fa'a'ite i te 'evanelia i te mau ta'ata ato'a tā 'outou i mātau—i tō 'outou ato'a mau tupuna ! ●

Fa'a'ite 'e parau

Teie te 'āva'e nō te 'āmui'a'ra rahi ! Teie te tahi mau mea tā te mau tamari'i e au nō ni'a i te 'āmui'a'ra.

Emea au nā'u 'ia fa'aro'o i te mau 'ā'amu 'e i te pupu hīmene. E mea au ato'a nā'u 'ia fa'aro'o i te mau parabole tā rātou e hōro'a mai.

Yuri H., 8 matahiti, Taoyuan, Taiwan

Emea au nā'u 'ia fa'aro'o i te peropheta nō te mea tē pararau nei te Fatu nā roto iāna.

Andrés C., 12 matahiti, Valle del Cauca, Colombia

Emea au nā'u 'ia māta'ita'i i te 'āmui'a'ra nō te mea e mea au nā'u 'ia 'apo i te ha'api'ira'a mai roto mai i te mau peropheta, 'e e mea au nā'u 'ia haere e tō'u 'utuāfare.

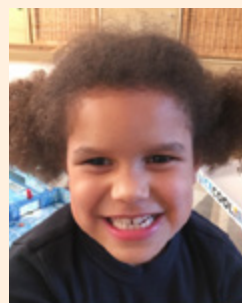
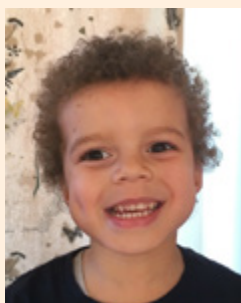
David J., 9 matahiti, Sololá, Guatemala

Abel C. 'e Tina S., 10 matahiti 'e 9 matahiti, Bong County, Liberia, e taea'e 'e e tuahine rāua. E mea au nā Abel te 'āmui'a'ra « nō te mea 'o te taima te reira e pāturu tātou i tō tātou peropheta 'ei Peresideni o te 'Ēkālesia, i te mau matahiti ato'a. » Nō Tina, « e mea au nāna 'ia pararau mai te peropheta nō ni'a i te mau peropheta. »

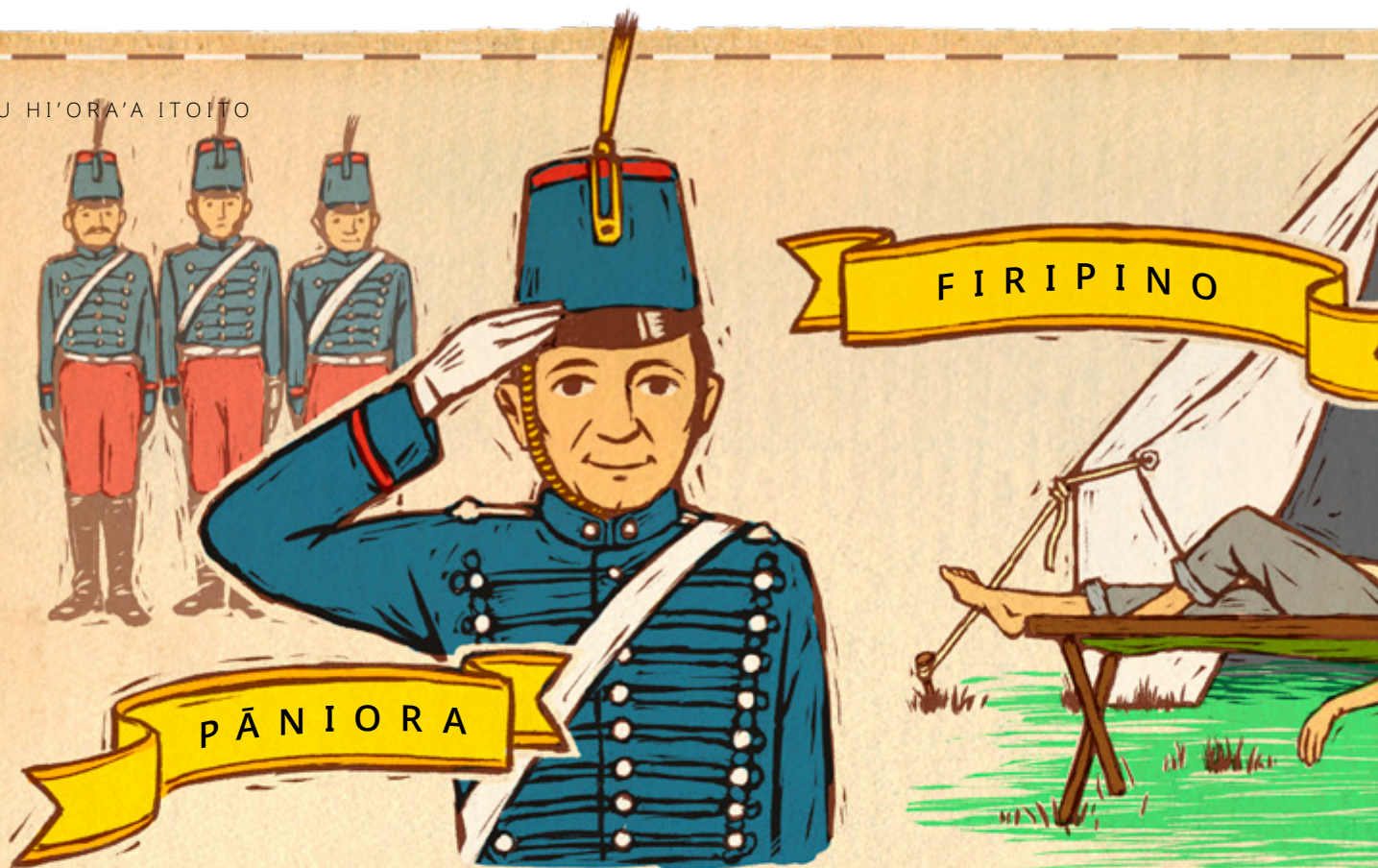

Anna B., 10 matahiti, Maharashtra, Inidia, tei māta'ita'i i te 'āmui'a'ra 'e tōna māmā. E 'āfa'i mai 'oia i tāna buka 'ā'amu 'e tāna mau penitara i te mau 'āmui'a'ra ato'a nō te pāpa'i i te mau 'itera'a pāpū 'e te mau poro'i tāna e fa'aro'o.

David 'e Juliana M., 4 matahiti 'e 6 matahiti, South Holland, Holane, tei fa'a'i 15 'āu'a i te monamona 'e tei tu'u i hōho'a nō te hō'ē 'āpōsetolo 'aore rā te hō'ē melo nō te Peresidenira'a Mātāmua i ni'a i te reira. 'Ia pararau mai hō'ē o te mau taea'e, e 'amu rāua i te mea i roto i te 'āu'a !

Tāvini i te Fatu nā roto i te reo pāniora

Nā Jennifer Maddy

(Nō roto mai i te hō'ē 'ā'amu mau)

Eferuri na tē hōro'a mai ra tō 'oe hoa i te buka nūmera hō'ē roa tāna i tai'o. E huri 'oe i te 'api mātāmua... 'e tē 'ite ra 'oe ē, e'ita e nehenehe e tai'o. E reo 'ē teie! E aha tā 'oe e rave?

I te mau matahiti mātāmua o te 'Ēkālesia, 'ua nene'ihia te Buka a Moromona nā roto noa i te reo peretāne. 'Ua pi'i te peresideni Brigham Young e piti misiōnare nō te poro i te 'evanelia i Mehiko 'e nō te 'iriti i te Buka a Moromona nā roto i te reo pāniora. 'Are'a rā tītauhia te tahi ātu ā tauturu. 'Aita rātou i 'ite ri'i a'e ē, i'ō mai i te moana, tē fa'aineine ra te Atua i te hō'ē ta'ata e nehenehe e tauturu i tā rātou mau i hina'aro.

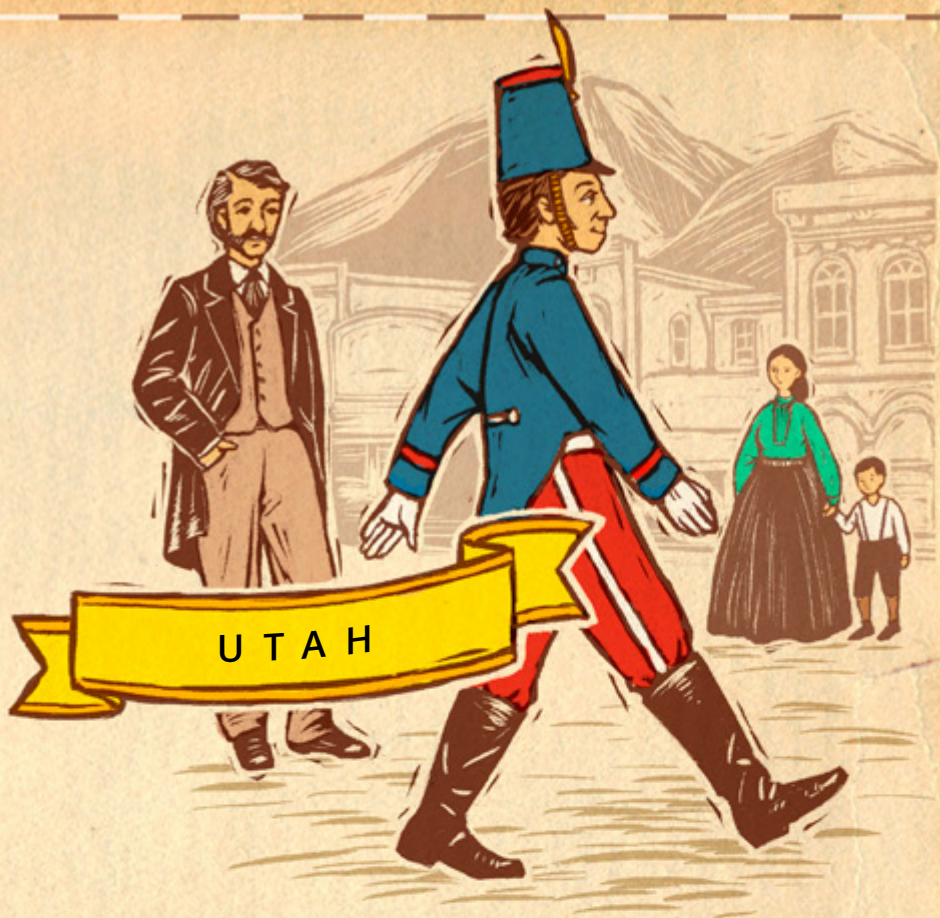
Nō roto mai 'o Meliton Gonzalez Trejo i te hō'ē 'ōpū fēti'i fāna'o moni i Pāniora. 'Ua fa'aitoito roa 'oia i te ha'api'ira'a 'e 'ua riro mai 'ei ti'a fa'atere i roto i te nu'u Pāniora. E mea au roa nāna te parau nō te fa'aro'o, 'aita rā tōna mana'o i tua maita'i i te mau mea tāna i 'ite mai. I te hō'ē mahana, 'ua fa'aro'o 'oia i te tahi ti'a i te fa'ati'ara'a i te parau nō te hō'ē pupu ta'ata te pi'i ia rātou 'ei « feiā

mo'a ». Nō roto mai rātou i Te 'Ēkālesia a Iesu Mesia i te Feiā Mo'a i te mau Mahana Hope'a nei, 'e nā te hō'ē peropheta a te Atua i arata'i ia rātou i roto i te mou'a Rocky Mountains i te Fenua Marite. 'Ua tupu i roto ia Meliton i te hina'aro pūai e fārerei ia rātou. 'Ua fa'aō 'oia iāna i roto i te hō'ē tere nu'u fa'ehau e haere i te fenua Firipino, ma te ti'aturi ē, e nā reira atu 'oia i te haere i te Fenua Marite. Nō te rahi rā o tāna 'ohipa, ha'amata a'era te fārereira'a i te feiā mo'a 'ei 'ohipa faufa'a iti a'e.

Ma'i-pāpū-hia a'enei 'o Meliton. Ha'amana'o a'era 'oia i te tumu 'oia i haere mai ai i Firipino 'e 'ua pure atura i te Atua e aha tāna e rave. I terā pō, 'ua moemoeā Meliton i te hō'ē moemoeā ta'a 'ē. 'Ua ta'a iāna ē, tītauhia 'ia reva atu 'oia i roto i te mou'a Rocky Mountains ra.

I te orara'a tōna ma'i, 'ua rave fa'ahou mai Meliton i tōna tere haere i te Fenua Marite. 'Ua tāpae 'oia i California i te 4 nō Tiurai 1874 'e haere a'era i Roto Miti.

I te tāpaera'a Meliton i Roto Miti, 'ua fa'aruru 'oia i te hō'ē fifi : e nehenehe tāna e tai'o i te reo peretāne, 'aita

rā 'oia i paraparau a'enei i te reira. 'Aita i noa'a iāna 'ia paraparau i te ta'ata ! 'Ua fa'aoti atura 'oia ē, mai te mea e'ita tāna e nehenehe e paraparau i te ta'ata, e 'ume mai 'oia i tō rātou mata maoti te tahi atu rāve'a. 'Ō'omo ihora Meliton i tōna 'ahu nu'u fa'ehau pāniora 'e hāhaere a'era 'oia nā te 'oire, i te hō'ē pae, i te tahi pae. Mai tāna i mana'o na, e rave rahi ta'ata tei ha'apa'o iāna ! Ē i te hope'a, 'itehia mai nei 'oia e te hō'ē melo nō te 'Ēkālesia, tōna i'oa 'o te taea'e Blanchard, e 'orometua ha'api'ira'a tuatoru 'oia tei 'ite i te reo pāniora. 'Ua tauturu te taea'e Blanchard ia Meliton nō tōna nohora'a i Roto Miti 'e 'ua ha'api'i iāna i te 'evanelia. 'Aita i maoro roa, 'ua bāpeti-zohia Meliton.

'Ua fa'afārerei ato'a te taea'e Blanchard ia Meliton 'e te peresideni Brigham Young. 'Ua parau atu Meliton i te peresideni Young ē, 'ua hina'aro roa 'oia e 'iriti i te Buka a Moromona nā roto i te reo pāniora.

'Ua ani te peresideni Young ia Meliton ia tauturu i te mau misiōnare e haere ra i Mehiko e 'iriti i te tahi mau tuha'a nō te Buka a Moromona 'ei reo pāniora. E rave rahi hepetoma tō Meliton 'iritira'a i te mau parau reo peretāne 'ei reo pāniora. I te mau pō ato'a, e hi'opo'a 'oia i tāna 'iritira'a 'e te mau misiōnare. 'Ua 'ite rāua i te parau pāniora, 'ua mana'o rā rāua ē, nō teie 'iritira'a faufa'a rahi, tītauhia te tahi ta'ata pāniora tumu. 'Ua 'ite rātou ē, e pāhonora'a 'o Meliton i tā rāua mau pure. 'Ua

pūharahia teie 'iritira'a i te matahiti 1875. 'Ua pi'ihia te reira *Trozos Selectos del Libro de Mormon* (Te tahi mau tuha'a ta'a 'ē nō te Buka a Moromona).

Ineine a'era te mau misiōnare nō te haere i Mehiko. 'Ua rave mai rātou e 1 500 nene'ira'a nō teie mau 'irava i 'iritihia i ni'a i te tua o te pua'ahorofenua 'e 'ua ha'amata a'era i tō rātou tere. Nō te taime mātāmua, 'ua ti'a i te ta'ata paraparau pāniora e tai'o i te Buka a Moromona nā roto i tō rātou iho reo. Noa atu ā tei te ātea 'ē 'o Meliton, tau tauasini maile te ātea i Pāniora, 'ua arata'i te Metua i te Ao ra iāna i te vāhi mau tītauhia iāna 'ia vai. Maoti te itoito o Meliton 'e tōna fa'aro'o, 'ua tauturu 'oia i te fa'atae i te parau a te Atua i te mau ta'ata e'ita e nehenehe e tai'o. ●

Tē ora nei te ta'ata pāpa'i i Utah, i Marite.

'Ua tāvini 'o Meliton Gonzalez Trejo (1844–1917) e rave rahi misiōni i Mehiko 'e 'ua bāpetizo 'oia vetahi o te mau melo mātāmua nō te 'Ēkālesia i reira. I te matahiti 1886, 'ua tauturu Meliton i te

fa'aoti i te 'iriti i te tā'āto'ara'a o te Buka a Moromona nā roto i te reo pāniora.

Te tere misiōnare o Paulo

Nā Marissa Widdison

Te mau ve'a a te 'Ēkālesia

I muri mai i te ti'afa'ahourā'a o Iesu, 'ua tere te 'āpōsetolo Paulo nā te mau fenua e rave rahi nō te ha'api'i i te ta'ata nō ni'a ia Iesu. 'Aita e pere'o'o 'e e manurerva i terā tau, nō reira 'ua nā raro noa 'oia !
I te tahi taime e fano 'oia nā ni'a i te pahī.

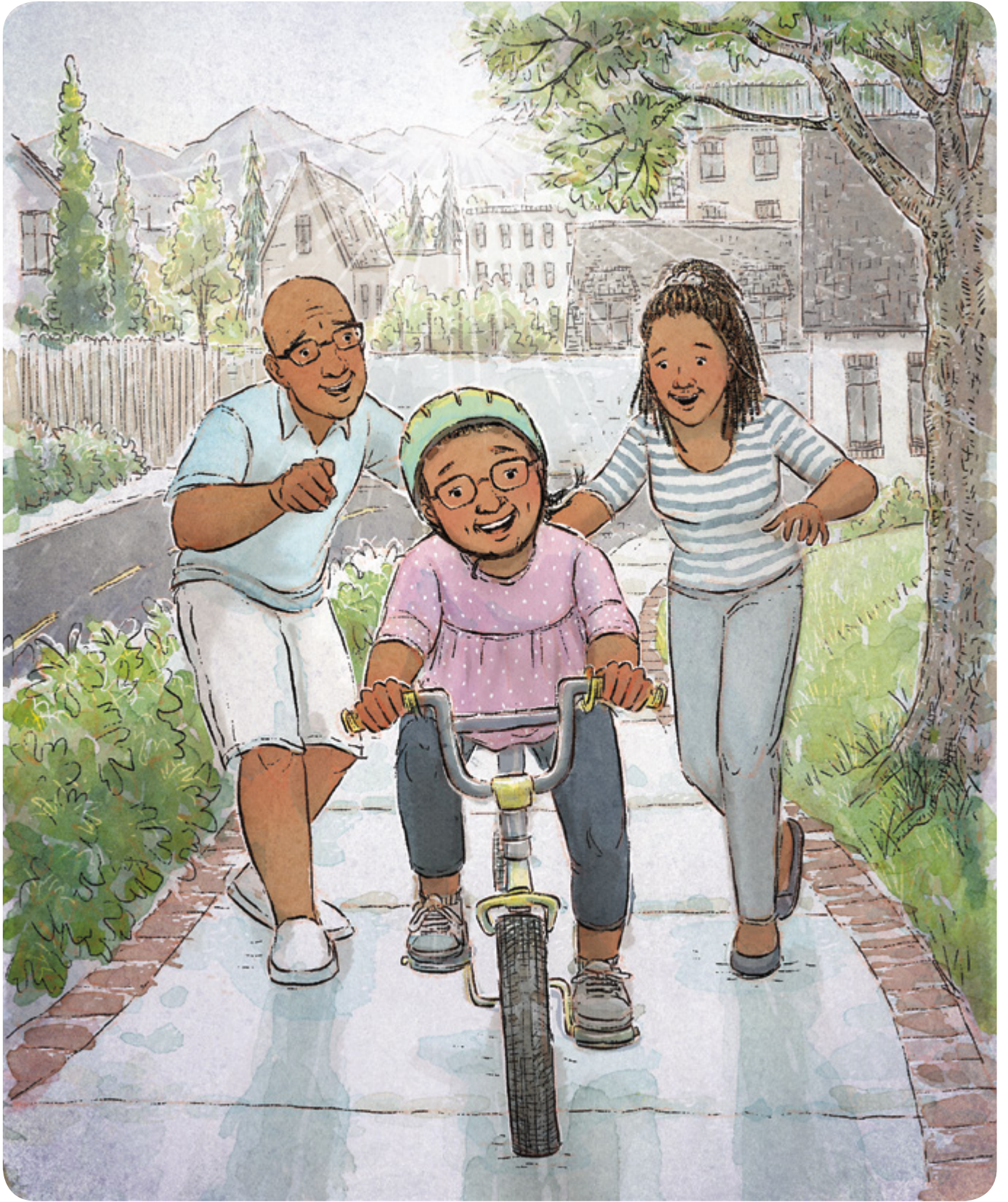
'Ua ha'api'i Paulo i te mau ta'ata i roto i te mau fare purera'a 'e te mau fare nohora'a. 'Ua ha'api'i 'oia i te ta'ata i ni'a i te mau mou'a 'ōfa'ifa'i 'e i ni'a i te mau aroā 'oire.

E rave rahi ta'ata tei 'ore i au i tā Paulo i ha'api'i. I te tahi taimē 'ua tāpe'ahia Paulo i roto i te fare 'āuri. I te tahi taimē 'ua pohe 'oia i te ma'i.

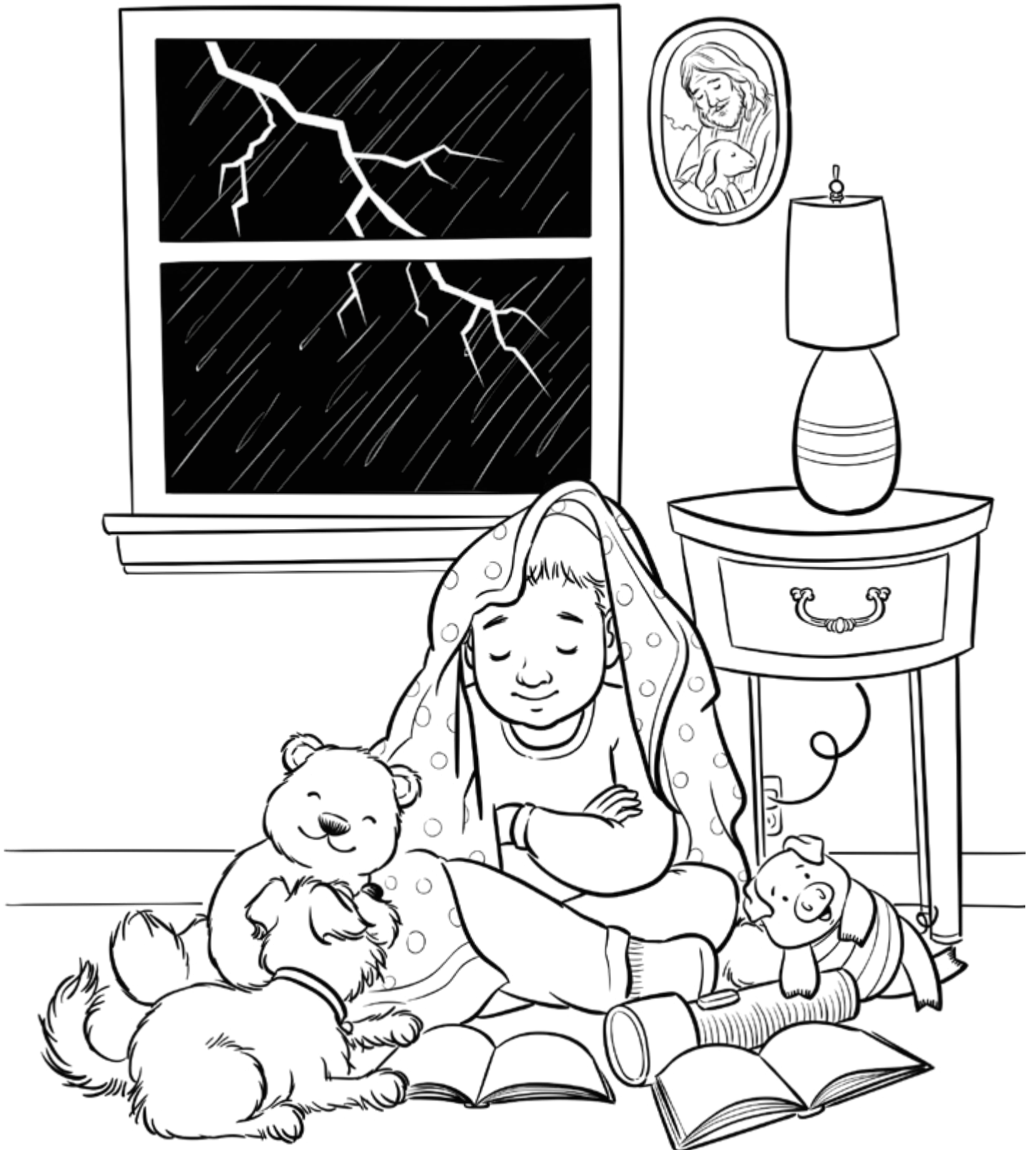

I roto rā i te reira mau mea ato'a, 'ua tāpe'a Paulo i tōna fa'aro'o. 'Ua nā 'ō 'oia : « E ti'a iā'u te mau mea ato'a nei i te Mesia. » I 'ite 'oia ē, e tauturu mai Iesu iāna 'ia vai pūai noa.

E nehenehe ato'a Iesu Mesia e tauturu iā'u 'ia vai pūai noa.
'Ua here 'oia iā'u, 'e 'ua here au iāna. ●

E ti'a ia Iesu 'ia tauturu iā'u 'ia rave i te mau mea pa'ari

E te mau metua here ē,

Hō'ē o te mau poro'i rahi o te Faufa'a 'Āpī, 'oia ho'i ia, e nehenehe tā tātou e 'ite mai i te hau 'e te 'oa'oa, noa atu ā te huru o tō tātou orara'a. Tē hōro'a nei te ve'a o teie 'āva'e i te hō'ē 'itera'a pāpū mai te reira.

- I te 'api H4, 'ua tamarūhia te hō'ē tamāroa i muri mai i tāna ta'oto rereioa.
- I te 'api H8, 'ua fa'aha'amana'ohia i te hō'ē tamāhine e ma'i toromotoma hau tōna ē, 'ua here te Metua i te Ao ra iāna.
- I te 'api H15, tē ha'api'i nei te hō'ē hōho'a pia ē, e ti'a te mau mea ato'a maoti te tauturu o Iesu Mesia.
- I te 'api H20–23, tē fa'a'ite nei Paulo i te hi'ora'a nō te fa'aro'o.

'A tai'o 'āmui ai 'outou i teie ve'a, 'a 'imi i te mau rāve'a Iesu 'e te Metua i te Ao ra tauturura'a i te ta'ata i roto i te 'ā'amu tāta'itahi. E nehenehe tā 'outou e rēni nā raro a'e i te mau ta'o e fa'a'ite i te mau tāmatarā'a tā rātou i fa'aruru. 'Ei reira e ha'amenemene i te mau ta'o e fa'a'ite i te tauturu tā rātou i fāri'i. 'Ei 'utuāfare, 'a paraparau nāhea te mau tāmatarā'a e tātarahia nei i te tahi taime, 'e i te tahi atu taime, i te ha'apūai ia tātou nō te fa'aruru i tā tātou mau tāmatarā'a. Te hō'ē rāve'a ānei 'aore rā te tahi, 'ua here Iesu 'e te Metua i te Ao ra ia tātou 'e tei reira rāua nō tātou !

Maita'i ē e 'oa'oa 'outou i teie 'āva'e,
Te *Hoa*

Nāhea i te hāpono mai i te 'ohipa anoihi 'aore rā te 'ohipa i tupu nō tā 'outou tamari'i i te *Liahona*

Haere i ni'a ia liahona.ChurchofJesus Christ.org 'e tāumi « Submit an Article or Feedback ». 'Aore rā e hāpono rata uira mai i te liahona@ChurchofJesusChrist.org nā reira ato'a te i'oa o te tamari'i, tōna matahiti, te vāhi fa'aeard'a 'e teie parau fa'ati'a : « 'O vau, [tu'u i tō 'outou i'oa], tē fa'ati'a nei au i Te 'Ēkālesia a Iesu Mesia i te Feiā Mo'a i te mau Mahana Hope'a nei 'ia fa'ā'ohipa i te mau mea i hāpōnohia atu nō ni'a i tā'u tamari'i i roto i te mau ve'a a te 'Ēkālesia, i ni'a i te mau tahua natirara a te 'Ēkālesia 'e i ni'a i te mau tahua rāve'a ha'apararerd'a ato'a. » Maoro noa mātou i te fa'aro'o ia 'outou !

'Imi i te Liahona huna i roto !

TĀPURA

- H2** Te hererd'a ia vetahi 'ē mai tā Iesu e here ia tātou
- H4** Tei te hō'ē noa pure te ātea
- H6** 'Ia ora na mai te Rēpupirita manahune o Tōneto atu !
- H8** 'Aita vau i hina'aro e hi'o ta'a 'ē !
- H10** Mau 'āpōsetolo nā te ao nei : Te tere o Elder Stevenson i Tirenī
- H11** Mau 'āpōsetolo nā te ao nei : 'Ua fārere Elder Renlund i te mau tamari'i
- H12** Te tāupo'o 'uo'uo nō Florence
- H14** E tāmau ānei au i te tai'o ?
- H15** Mana'o māramarama : E ti'a iā'u te mau mea ato'a nei i te Mesia
- H16** Te 'ōpuard'a e haere i te hiero
- H17** Fa'a'ite 'e parau
- H18** Mau hi'ord'a itoito : Tāvini i te Fatu nā roto i te reo pāniora
- H20** Mau 'ā'amu nō te pāpā'ira'a mo'a : Te tere misiōnare o Paulo
- H23** 'Api pēnira'a : E ti'a ia Iesu 'ia tauturu iā'u 'ia rave i te mau mea p'ari

I NI'A I TE TĀPO'I O TE HOA
Fa'ahōho'ara'a nā Macky Pamintuan

